

Элчилени ишлери

«Элчилени ишлери» Лукъаны Инжилини давамыдай болуп токътай. Инжилин йимик, бу китапны да Лукъа Теофилге багышлагъан. Исаны башлапгъы якъчыларыны яшаву гъакъда яза туруп, Лукъа оъзю аслу деп гысап этген шу затны гёрсетме сую: Аллагъ бу дюньяда Месигъден таба этмеге башлагъан ишин энниден сонг да Исагъа иман салгъан Жыйынындан таба этип туражакъ. Шо саялы да Иса тирилп элли гюнден шулай тамаша агъвалат бола: он эки де элчиге ва бары да Исагъа инангъанлагъа Аллагъ Оъзюню Ругъун савгъат этип бере. Шо заманда кёп адамлагъа Иса Месигъ дюньяны Къутгъарывчусу экени белгили бола. Тап шо адамлар Ерусалимде Исаны якъчыларыны биринчи жыйынын да къура. Лукъа шо замандан тутуп Жыйын нечик яшагъанын ва загъмат тёкгенин суратлай. Иманлылар оълюп тирилген Исаны гъакъындагъы Сююнч Хабар энни янгыз Ерусалимде туюл, дюньяны бары да ерлеринде де белгили болма тарыкъ деген ой булан яшайлар ва иш гёрелер.

Месигъни гъакъындагъы хабарны яйывда элчи Павел айрыча ерни тутуп токътай. «Элчилени ишлери» деген китапны кёп яны ону ят халкъланы арасындагъы къуллукъ этивюн суратлагъа багышлангъан. Лукъа Павелни сапарлары гъакъда хабарлай: о гъалиги Тюркия ва Греция ерлешген топуракълардан оьтген, гъатта Румгъа ерли де етишген. Бары да болгъан ерлеринде элчи бары да инсанланы къутгъармакъ учун Аллагъ не этгени гъакъда хабарлагъан. Бу хабарны бары да затны енгме болагъан гючю дюньяда Исаны якъчыларыны кёп жыйынларын тувдура.

Исаны кёкге чыгъыву

1 ¹Гъей Теофил, биринчи китабымда мен Иса этген ва уйретген бары да затны, ²танглангъан элчилерине* Аллагъны Ругъундан таба буйрукълар берип, О кёкге алынган гюнге ерли болгъан бары да затны язгъан эдим. ³Оълюмню азабын чекгенден сонг, бир кёп инандырагъан далиллер булан Иса элчилерине Оъзю гертиден де тирилгенин гёрсетген. Тирилгенден сонг, Иса олагъа къыркъ гюню ичинде гёрюне туруп, Аллагъны гъакимлиги гъакъда англатып тургъан. ⁴Бир керен элчилер булан бирче олтуруп ашап турагъанда, Иса олагъа булай деген: «Ерусалимни къоюп гетмегиз. Атам ваъда этген затны гёзлеп туругъуз. О гъакъда сиз Менден эшитдигиз. ⁵Ягъия пайхаммар сизин, сувгъа чомуп, Аллагъгъа тапшургъан. Амма бир нече гюнден сонг Аллагъ сизин ваъда этген Оъзюню Ругъуна чомажакъ».

⁶Бир ерге жыйылгъанда, элчилер Исагъа:

— Я Рабби! Исрайылгъа пачалыгъын Сен гъали къайтара бережек-мисен? — деп сорайлар.

⁷Иса буса олагъа:

— Атам Оъзюню гъакимлиги булан токъташдыргъан вакътини ва гюнлени билмеге сизге изну берилмеген. ⁸Аллагъ сизге Оъзюню Ругъун берген заманда, шо Ругъну къудратын алажакъсыз. Ерусалимде, бютюн Ягъудеяда ва Самарияда, гъатта дюньяны инг йыракъ ерлеринде де Мени гъакъымда шагъатлыкъ этежексиз, — деп жавап бере.

⁹Бу сёзлени айтып битгендокъ, Иса оланы гёз алдында кёкге гётериле ва Ону бир булут алып гете. ¹⁰Элчилер оьрге багып Ону кёкге чыгъагъан кююне къарап турагъанда, оланы алдына бирден акъ опуракълар гийген эки адам гелип токътай. ¹¹Олар:

— Гъей галилеялылар! Мунда кёкге къарап негер токътагъансыз? Сизин яныгъыздан кёкге гётерилген бу Иса, сиз гёреген кюйде кёкге нечик гётерилди буса, шолай къайтып да гележек, — дейлер.

Ягъуданы орнуна элчини сайлав

¹²Сонг олар Ерусалимден бир чакъырымгъа ювукъ ареке ерлешген Зайтун тавдан къайтып Ерусалимге гелелер. ¹³Олар бир уйге гелип, оьрдеги къатгъа чыгъалар. Онда Петер, Югъан, Якъуб, Андрей, Филип, Тома, Бартолмай, Маттай, Алфайны уланы Якъуб,

* 1:2 *Элчи (грекче «апостолос»)* — Аллагъ сайлап йиберген адам. Огъар ихтиярланы Иса Месигъ берген. Исаны башлапгъы он эки якъчысы элчилер болуп токътагъанлар.

Элинсюер* деп ат кѳююлган Симон ва Якѳубну уланы Ягѳуда бола. ¹⁴Бирче дуа этмек учун, булар барысы да шонда жыйыла болган. Олар булан мунда бир нече кѳатынгиши, шолай да Исаны анасы Мариям ва Ону инилери болган.

¹⁵Бир керен шолай жыйынга юз йигирмага ювукъ иман кѳардаш жыйылган. Шо заман Петер, оланы ортасына чыгып, булай дей:

¹⁶— Иман кѳардашларым, Исаны тутганлагга ёл гѳрсетген Ягѳуданы гѳакъындагы Сыйлы Язывларда Аллагъны Ругѳу Давутдан таба алданокъ билдирген зат яшавга чыкмаса болмай эди. ¹⁷Ягѳуда бизин булан эди ва бизин ишлерибизде ортакъчылыкъ эте эди.

¹⁸Этген жинаятчылыкъгы учун тюшген акъчасына Ягѳуда сатып топуракъ алган, сонг баштигинден йыгылып, кѳурсагы ярылып, ичбавуру кѳыргга чыгып яйылып оылген. ¹⁹Ерусалимде яшайганланы барысына да бу иш белгили болган. Шогъар гѳре бу топуракъга оланы ерли тилинде «Гѳакелдама», демек «Кѳан топураггы» деп айтыла.

²⁰Забур китабында булай язылган:

Шо ерлер бош кѳалсын, онда бирев де яшамасын.

Даггы да булай язылган:

Ону кѳуллугъун башга гиши тутсун.

²¹⁻²²Шо саялы бизге Ягѳуданы орнуна, Ягъия Исаны сувга чомуп, Аллагъга тапшурган гюнден тутуп Раббиз Иса кѳкте чыкыган гюнге ерли гъар заман Ону булан айланып турган адамланы арасындан биревню айырмага герек. Шо адам Исаны тирилмеклигине шагъат болмага герек.

²³Олар экевню арагга чыгъара: Барсаба деп айтылаган Юсупну (о Юс-тус деген аты булан да белгили болган) ва Матияны. ²⁴Сонг олар дуа этип: — Я Рабби! Гъар кимни юрегинде не барны Сен билесен. Бу экевню Сен кѳайсын сайлагъанынгны бизге гѳрсет. ²⁵Озью болма тийишли ерине гетген Ягѳуданы элчилик кѳуллугъун ким тутар? — дейлер.

²⁶Сонг олар чѳп салалар, чѳп Матиягга чыгга. Булайлыкда, Матия он бир де элчини арасына кѳошула.

Аллагъны Ругъун кѳабул этив

2 ¹Ашлыкъ тюшюмню байрамы** гелгенде, элчилер ва Исаны якъчылары барысы да бир ерге даггы да жыйылалар. ²Бирден кѳкден

* 1:13 *Элинсюер* — он эки элчиден бириси болган Симон алда «Элинсюерлер» деген дин-жамият кѳурумну ортакъчысы болган буса ярай. Шо кѳурум Ягѳудеяны румлуланы зулмусундан савутну гючю булан кѳутгъармагга кѳаст эте болган.

** 2:1 *Ашлыкъ тюшюмню байрамы* — ашлыкъ тюшюм кѳайтарылып битген сонг оьтгерилеген байрам. Ягѳудилер бу байрамны Пасха байрамындан сонг эллинчи гюн оьтгере болган.

гючлю елни авазына ошайган тавуш гелип, булар олтурган уйню ичин кѳавгадан толтуруп кѳоя. ³Олагга от-ялындан болган тиллеге ошайган бир затлар гѳрюне. Гъарисини устьюне шолай бир тил гелип кѳона. ⁴Олар бары да Аллагъны Ругъундан толуп, башга-башга тиллерде сѳйлемеге башлай. Олагга шолай гюнерни Аллагъны Ругѳу бере.

⁵Шо вакътилерде Ерусалимде дюньяны гъар еринден гелген динагълю ягѳудилер бар болган. ⁶Шо аваз эшитилгенде, халкъ жыйылып, бек тамашалыкъ эте, неге тюгюл Исаны якъчылары мундагы гъар халкъны тилинде сѳйлейгенин эшите. ⁷Барысы да гъайран болуп, бир-бирине:

— Сѳйлейген бары да бу адамлар галилеялылармы экен? ⁸Булай нечик бола, гъарибиз оланы оьзюбюзню ана тилибизде сѳйлейгенин эшитебиз. ⁹Арабызда парфиялылар, мидиялылар, эламлылар бар. Месопотамияда, Ягѳудеяда, Каппадокияда, Понтда ва Асияда яшайганлар, ¹⁰Фригияда ва Памфилияда, Мисриде ва Ливияны Кириной бѳлюгюнде яшайганлар, Румдан гелген кѳонакълар (ягѳудилер ва ягѳуди динге айланганлар), ¹¹критлилер ва араплар бар. Амма Аллагъны уллу ишлери гѳакъында олар ана тиллерибизде сѳйлейгенни гъарибиз эшитип турабыз, — дей.

¹²Барысы да тамашалыкъ этип:

— Муну нечик англама герек? — деп бир-бирине сорай.

¹³Башгълары буса:

— Олар чагъырны гъатдан артыкъ кѳп ичип кѳойганлар, — деп мысгъыллай.

Петерни сѳйлевю

¹⁴Он бир элчи де булан бирче гѳетерилип, тавушун да бек чыгъарып, Петер олагга булай дей:

— Гъей ягѳудеялы кѳардашлар ва бары да Ерусалимде яшайганлар! Мен сизге бу гъайран иш не демек экенни англатайым. Мени сѳзлери-ме тергевлю кюйде тынглагъыз! ¹⁵Олар, сиз ойлайган кюйде, эсирмеген. Гъали янгы эртен сагъат тогъуз вакъти. ¹⁶Бу сиз гѳреген иш Аллагъ Ёел пайхаммардан таба айтып билдирген бир гъалдыр:

¹⁷ *Ахыр гюнлерде бары да инсанлагга Ругъумну бережекмен. Сизин уланларыгъыз да, кѳызларыгъыз да Мени атымдан сѳйлежеклер.*

Яшларыгъызы гѳзюне затлар гѳрюнежек, кѳартларыгъыз да гъайран тюшлер гѳрежеклер.

¹⁸ *Кѳуларыма да — эргиши болсун, кѳатынгиши болсун — шо гюнлерде Ругъумну бережекмен, олар да Мени атымдан сѳйлежеклер.*

- ¹⁹ *Оърде, кёклерде аламатлар яратажакъман. Тюнде, дюньяда да аламатлар — къан, от ва тютюн булутлар — гёрсетежекмен.*
- ²⁰ *Раббибизни уллу ва макътавлу гюню гелгинче, гюн тутулуп, къарангылыкъ болуп туражакъ. Ай къан йимик кызыл тюсге гирежек.*
- ²¹ *О заман Раббибизни атын тутгъан гъар ким къутгъарылажакъ.*
- ²² Гей Исрайылны халкълары! Мени бу сёзлериме тергевлю тынглагъыз: назаретли Иса Аллагъ берген гъакимлиги булангъы бир адам эди. Исаны шолайлыгъын Ондан таба сизге гёрсетилген аламатлар ва гъайранлыкълар булан Аллагъ сизге ачыкъ кюйде исбат этди. Сиз оъзюгюз де шону яхшы билесиз, неге тюгюл шо иш сизин гёз алдыгъызда болду.
- ²³ Иса сизге йиберилген эди, сиз буса Ону къанунсузланы кюлуна берип, хачгъа илип олтюрдюгюз. Бу иш шолай болажагъын Аллагъ биле эди, неге тюгюл О Оъзю шолай белгилеген эди. ²⁴ Исаны тирилтип, Аллагъ Ону оълумню азапларындан къутгъарды, неге тюгюл О оълумню кюлунда къалмагъа болмай эди. ²⁵ Исаны гъакъында Давут булай деген:
- Раббибизни гъар заман гёз алдымда гёре эдим. О мени онг ягъымда, мен шо саялы къоркъмайман.*
- ²⁶ *Шогъар гёре юрегим къувана ва тилим шат сёзлер сёйлей, гъатта чархым да умут булан яшажакъ.*
- ²⁷ *Неге тюгюл де, Сен мени жанымны оълюлени арасында къоймассан ва Сагъа тапшурулгъан къулунгну къабурда чиримега къоймассан.*
- ²⁸ *Яшавну ёлларын магъа Сен уйретдинг, Оъзюнгню барлыгъын булан магъа сююнч бережесен.*
- ²⁹ Къардашлар! Уллу атабыз Давутну гъакъындан сизге ачыкъдан айтмагъа боламан: о оылген ва гёмюлген, ону къабуру да бугюнге ерли бизин алдыбызда сакъланып тура. ³⁰ Амма Давут пайхаммар болгъан, о оъзюню тахыны уъстюне наслусундан биревню олтуртажагъына Аллагъ сёз бергенни биле болгъан. ³¹ Месигъни* тирилежегин алданокъ билип, Давут булай деген:
- О оълюлени арасында къалмагъан ва ону къаркъарасы къабурда чиримеген.*
- ³² Аллагъ Исаны тирилтген, биз барыбыз да шогъар шагъатбыз. ³³ Гъали Иса Аллагъны онг ягъына чыгъарылгъан. О Атасындан Ону Оъзюне ваъда этилген Ругъун алгъан. Сиз гёрегенигиз ва эшитегенигиз йимик, Иса бизге Аллагъны Ругъун берген. ³⁴⁻³⁵ Давут оъзю кёклеге чыкъмаса да булай деген:

* 2:31 *Месигъ* — Бу сёзню маънасы «танглангъан» демекдир. Бу дюньягъа къутгъарылып гелтирмек учун, Аллагъ Иса Месигъни танглагъан. Сёзлюкте де къара.

Аллагъ Раббиме булай айтды: Мен душманларынгны аякъларынгны тюбюне салгъынча, Мени онг ягъымда олтуруп тур.

³⁶ Шолайлыкъда, сен къатты кюйде билип кюй, гъей исрайыл халкъы: Аллагъ Исаны Рабби ва Месигъ этген. Сиз буса Ону хачгъа илгенсиз.

³⁷ Бу сёзлени эшитгенде, жыйылгъанланы юреклери ярыла. Петерге ва оъзге элчилеге:

— Къардашлар, энни биз не этме герекебиз дагъы? — деп сорайлар.

³⁸ — Гюнагъларыгъыздан гечилмек учун, сизин гъаригиз товба этмеге ва Иса Месигъни аты булан, сувгъа чомдуртуп, оъзюгюзню Аллагъгъа тапшуртмагъа герекебиз. Шолай этсегиз, Аллагъ сизге Оъзюню Ругъун бережек. ³⁹ Сизге, авлетлеригизге, шолай да йыракъдагъыланы гъарисине ва Рабби Аллагъыбыз Оъзюню янына чакъыражакъланы барына да бу сёзню берген, — дей Петер олагъа.

⁴⁰ Петер олагъа дагъы да бир кёп сёзлер булан буvara ва:

— Оъзюгюзню бу пасат наслудан къутгъармагъа къарагъыз! — деп тилей.

⁴¹ Ону сёзюн къабул этгенлер барысы да, сувгъа чомдуртуп, оъзлени Аллагъгъа тапшурталар. Шо гюн уъч мингге ювукъ адам Исагъа иман салгъанланы арасына кюшула. ⁴² Олар элчилер уйретеген Аллагъны каламына, бир-бири булан къатнашывгъа, экмек бёлюв адатны кютювге, дуа этивге даим амин туралар. ⁴³ Оланы гъарисини къоркъуву бола, неге тюгюл элчилерден таба Аллагъ хыйлы аламатлар ва муъжизатлар гёрсетген. ⁴⁴ Исаны якъчылары чакъда-чакъда бирче жыйыла, оланы бары да заты ортакъ бола. ⁴⁵ Малларын ва мюклерин сатып, барына да тарчыкълыгъына гёре гъарисине пайлайлар. ⁴⁶ Исаны якъчылары гъар гюн ибадатханада бирче жыйылалар. Уйде гъакъ юрекден, сююнч булан экмек бёлюв адатны кютелер. ⁴⁷ Аллагъгъа алгъыш эте ва бютюн халкъны разилигин къазаналар. Къутгъарылма сюегенлени Раббибиз гъар гюн сайын Исагъа иман салагъанлагъа кюша.

Петер сакъат садагъачыны сав эте

3 ¹ Бир керен Петер булан Югъан дуаны вакътисинде, гюндюз сагъат уъчде ибадатханагъа баралар. ² Онда тувмадан акъсакъ бир адам бола. Ибадатханагъа гелегенлеге тиленсин деп, ону гъар гюн ибадатхананы «Гёзел къапу» деп айтылагъан къапусуну янына гелтирип салып гете болгъанлар. ³ Петерни ва Югъанны ибадатханагъа гирегенин гёрюп, бу адам олардан да садагъа тилемеге башлай. ⁴ Петер ва Югъан огъар тигилип къарай.

— Бизге бакъ, — дей Петер.

⁵ Бу адам, Петерден ва Югъандан бир зат алмагъа умутлап, олагъа тикленип къарай. ⁶ Петер огъар:

– Мени гюмюшюм де, алтыным да ёкъ, амма менде бар затны сагъа берермен. Назаретли Иса Месигъни атыны къудраты булан сен тур, юрю! – дей.

⁷ Сонг Петер ону онг къолун тутуп гётере. Бирден ону аякъларына ва тобукъларына гюч геле. ⁸ Атылып аякъгъа туруп, юрюмеге башлай. Сонг юрюй, чаба туруп, олар булан бирге ибадатханагъа гирип, Аллагъгъа макътав этмеге башлай. ⁹ Бютюн халкъ ону юрюме башлагъанын ва Аллагъгъа макътав этегенин гёре. ¹⁰ Бу ибадатхананы «Гёзел къапусуну» янында садагъа тилемек учун олтурагъан адам экенин танийлар. Бу адамгъа болгъанны гёргенде, адамлар, къоркъуп, ажайып болуп къалалар.

*Сулайманны гётермесини къырында
Петерни сёйлевю*

¹¹ Бу адам Петерни ва Югъанны янындан таймай юрюй. Тамашалыкъ этген халкъ шо заман оланы янына – Сулайманны Гётермеси деп айтылагъан ерге жыйыла. ¹² Шону гёргенде, Петер халкъгъа булай дей:

– Гьей Исрайылны халкълары, негер тамашалыкъ этесиз? Бизге оъзюбюзню къудратыбыз яда муъминлигибиз булан ону юрюйген этгенде йимик неге къарайсыз? ¹³ Ибрагъимни, Исгъакъны ва Якъубну Аллагъы, ата-бабаларыбызны Аллагъы Оъзюню Уланы Исаны макътавлу этди. Сиз буса Ону оълумге тарытдыгъыз, Пилат Ону азат этмеге токъташгъанда, Пилатны алдында сиз Ону инкар да этдигиз. ¹⁴ Аллагъгъа тапшурулгъан муъмин адамны инкар этип, адам ольтюрген биревню азат этип сизге бермекни тиледигиз. ¹⁵ Сиз яшав берегенни ольтюрдююз. Амма Ону Аллагъ оълумден тирилтди, биз де шону шагъатыбыз. ¹⁶ Сиз гёрюп турагъан, таныма да танийгъан бу адамны Исаны къудраты сав этди. Иса ва О береген иман булан бу сакъат сизин гёз алдыгъызда сав болду.

¹⁷ Гъали, гьей къардашлар, сизин башчыларыгъыз йимик, сиз де Исагъа этген къаршы ишлени билмей этгенни мен билемен. ¹⁸ Амма бары да пайхаммарлардан таба Месигъ азап чегежегин алданокъ билдирген Аллагъ Оъзю айтгъанын яшавгъа чыгъарды. ¹⁹ Гюнагъларыгъыз гечилсин учун, товба этип, Аллагъны ёлуна къайтыгъыз. Шо заман Раббибиз сизге парахат, сююнчлю вакътини бережек, ²⁰ О сизин учун алданокъ белгилеген Месигъни – Исаны сизге йибережек. ²¹ Оъзюню бырынгъы сыйлы пайхаммарларындан таба Аллагъ хыйлы алданокъ айтгъаны йимик, бары да зат этилгинче, Иса кёклерде къалып турмагъа герек. ²² Муса булай айтгъан: «Бизин Рабби Аллагъыбыз халкъыгъызны арасындан сизге мени йимик бир пайхаммар йибережек. О сизге айтагъан бары да затлагъа таби болмагъа герексиз. ²³ Олай бир

заман гележек – о пайхаммаргъа тынгламайгъан гъар адам халкъны арасындан ёкъ болажакъ».

²⁴ Самуйылдан башлап ондан сонг болгъанларына ерли бары да пайхаммарлар шолай гюнлер болажакъгъы гъакътында алданокъ хабар бергенлер. ²⁵ Сиз пайхаммарланы наслусусуз ва Аллагъны ата-бабаларыгъыз булангъы разилешивню варислерисиз. Аллагъ Ибрагъимге булай деген: «Сени наслунгдан таба ер юзюндеги бары да инсанлагъа Аллагъ рагъмулу болажакъ». ²⁶ Сизин терс ёллагъа тюшме къоймай, тюз ёллагъа салмакъ учун, Аллагъ, Оъзюню къуллукъчусун чыгъарып, башлап сизин яныгъызгъа йиберди.

Петер ва Югъан ягъудилени оър мажлисинде

4 ¹ Петер ва Югъан халкъгъа сёйлеп турагъанда, оланы янына дин къуллукъчулар*, ибадатхананы къаравулчуларыны башчысы ва саддукейлер** гелелер. ² Петер ва Югъан инсанлар Иса йимик тирилежегин халкъгъа билдирелер. Шо саялы дин къуллукъчулар ва саддукейлер, ачувланып, ³ оланы туталар, ахшам вакъти экени саялы, эртен болгъунча туснакъгъа салып сакълайлар. ⁴ Петерни ва Югъанны сёзюне тынглагъанланы кёплери иман сала. Шолай адамланы санаву беш мингге ювукъ бола.

⁵ Артындагъы гюн халкъны башчылары, тамазалар*** ва дин алимер Ерусалимде жыйылалар. ⁶ Шонда баш дин къуллукъчу Гъанна булан Кайафа, Югъан, Искендер, Гъаннаны башгъа къардашлары да бола. ⁷ Петерни ва Югъанны арагъа салып:

– Сиз бу адамны къайсы къудрат булан яда кимни аты булан сав этдигиз? – деп олардан сорав алалар.

⁸ Шо заман Аллагъны Ругъундан толгъан Петер олагъа булай дей:

– Гьей Исрайылны башчылары ва тамазалары! ⁹ Сиз бугюн сакъат адамгъа этилген яхшылыкъны ва о нечик сав этилгенни гъакътында бизден сорав ала болгъан сонг, ¹⁰ сизге барыгъызгъа да ва Исрайылны бютюн халкъына белгили болсун: сиз Оъзюн хачгъа илген, Аллагъ оълумден тирилтген назаретли Иса Месигъ берген гъакимлик булан шо адам саппа-сав болуп, сизин алдыгъызда эретуруп тура. ¹¹ Сыйлы Язывларда Исаны гъакътында язылгъан йимик:

* 4:1 *Дин къуллукъчу* – ягъудилерде Ерусалимдеги ибадатханада этилеген къурбанны Къанунгъа къыйышывлу кюйде юрютеген адам болгъан.

** 4:1 *Саддукейлер* – ягъудилени арасында тувулунгъан дин ва сиясат бёлюк. Сёзлюкте де къара.

*** 4:5 *Тамазалар* – Исаны заманында ягъудилени арасындагъы абурлу адамлар. Олагъа бир-бир дин адатланы юрютмек ва жамият борчлар тапшурула болгъан.

Усталар ташлап кьойгъан таш кюрчюнню аслу ташы болуп токътады.

¹² Башгъа гъеч бирев де къутгъармажакъ, бу кёкню тубюнде инсанлагъа тапшурулгъан, бизин къутгъармагъа болажакъ дагъы гъеч бир ат ёкъдур.

¹³ Петерни ва Югъанны тартынмайгъанын гёрюп, олар охуп уллу билимлер алмагъан адамлар экенин англагъан заманда, Исрайылны башчылары ва тамазалары гъайранлыкъ этип къалалар. Иса сав заманында Ону булан бирче болгъанын да билелер. ¹⁴ Сав этген адамны Петер ва Югъан булан эретургъанын гёргенде, олагъа къаршы бир сёз де айтмагъа болмайлар. ¹⁵ Петерге ва Югъангъа ягъудилени оър мажлисинден чыгып гетмекни де буюруп, олар оъз арасында сёйлешмеге башлайлар.

¹⁶ — Бу адамлагъа биз не этме герекбиз? Олар бир уллу алапат иш гёрсетгени Ерусалимде яшайгъанланы барына да белгили. Ону биз инкар этме болмайбыз. ¹⁷ Амма бу хабар халкъны арасында дагъы да бек яйылмасын учун, олар Исаны гъакъында дагъы бирев булан да сёйлесин деп, олагъа буйрукъ этейик, — дейлер.

¹⁸ Сонг оланы чакъырып, дагъы бир де Исаны гъакъында сёйлесин деп буйрукъ этелер. ¹⁹ Амма Петер ва Югъан олагъа:

— Бир оъзюгюз ойлашып къарагъыз чы, Аллагъны алдында, Аллагъ айтагъанны кьоюп, сиз айтагъангъа артыкъ тынгламакъ тюз болурму? ²⁰ Биз гёргенлерибизни ва эшитгенлерибизни айтмай турма болмасбыз, — деп жавап берелер.

²¹ Олагъа янгыдан къоркъулар да берип, йиберип кьоюлар. Оланы такъсырламакъ учун, гъеч бир далил тапмайлар, неге тюгюл бютюн халкъ болгъан иш учун Аллагъгъа макътав эте. ²² Сав болгъан шо адамгъа кыркъ йылдан артыкъ бола болгъан.

²³ Азат этилгенден сонг, Петер ва Югъан оъзленикилени янына гелип, баш дин къуллукъчулар ва тамазалар оъзлеге сёйлеген затланы олагъа айталар. ²⁴ Шону эшитгенде, Исаны якъчылары бары да бир гёнгюлден Аллагъгъа булай дуа эте:

— Гъей Есибиз Аллагъ! Кёклени де, ерлени де, денгизлени де, олардагъы бары да затны да Сен яратгъансан. ²⁵ Сени къулунг болгъан атабыз Давут Ругъунгъу таъсиринден авзу булан Сени сёзлерингни булай айтды:

Ят халкълар неге баш гётелер, халкълар неге бош хыялагъа къуллукъ этелер?

²⁶ *Дюнъяны началары неге баш гётелер, бай-бийлер бирлешип, Раббизге ва Ону Месигъине неге къаршы чыгъалар?*

²⁷ Гертелей де, Гырод ва Понтий Пилат, ят халкълар ва исрайыл халкъы булан бир болуп, Сени Танглагъанына, Сыйлы Къулунг Исагъа,

къаршы чыкъдылар. ²⁸ Олар Сени къудратынг ва айтгъанынг болмагъа герек деп алданокъ токъташдыргъан гъар затны гертилемек учун жыйылгъанлар. ²⁹ Гъали де, я Раббиз, олар бизге къоркъув берегени Сен гёресен. Сени сёзюнгни къоркъунмай сёйлесин учун, Оъзюнгни къулларынга гюч бер дагъы. ³⁰ Сыйлы къулунг Исаны аты булан аврувланы сав этмек учун, муъжизатлар ва алапатлар гёрсетмек учун кёмек эт.

³¹ Исаны якъчылары дуа этип битгенден сонг, олар жыйылып токътагъан ер чайкъала. Барысы да Аллагъны Ругъундан толуп, Аллагъны гъакъындагъы хабарны тартынмайлы, ачыкъдан-ачыкъ сёйлемеге башлай.

Бары да заты ортакъ

³² Бары да Исаны якъчыларыны юрегинде ва гёнгюлде бир зат бола. Оъз мюлкюнден бир затгъа да бирев де: «Бу меники», — деп айтмай. Оланы бары да заты ортакъ бола. ³³ Элчилер Раббиз Исаны оълюмден тирилмеклигине гючлю кюйде шагъатлыкъ этелер ва оланы барына да Аллагъ уллу рагъму эте. ³⁴ Оланы арасында тарчылыкъгъа тюшген бирев де болмай. Неге тюгюл де, топуракъ ва уй есилери, малын сатып, сатгъанда тюшген акъчаны гелтирип ³⁵ элчилеге берелер. Бары да зат да гъар кимге тарыгъына гёре пайлана.

³⁶ Кипрде тувгъан левийлерден* чыкъгъан Юсуп деген бирев болгъан. Огъар элчилер Барнаба, демек «Ругъландырывчу» деп ат кьойгъан болгъан. ³⁷ О оъзюнню мюлкю болгъан топурагъын сатып, акъчасын гелтирип элчилеге бере.

Гъанания ва Сафира

5 ¹ Гъанания деген бирев Сафира деген къатыны да булан мюлкюнден бир пайын сатгъан болгъан. ² Къатыны булан разилешип, акъчаны бир пайын о оъзлеге кьою. Къалгъан акъчаны гелтирип, о элчилеге бере. ³ Петер огъар:

— Гъей Гъанания! Неге сен юрегинге иблис айтгъанны этдирип, Аллагъны Ругъуна ялгъан айтып, топурагъынгни сатгъанда тюшген акъчаны бир пайын яшырдың? ⁴ Сатгъанча, о мюлк сеники тюгюлмю эди? Сатгъан сонг да шо акъча сеники тюгюлмю эди? Ялгъан айтмагъа сени не зат борчлу этди? Сен инсанлагъа тюгюл, Аллагъгъа ялгъан айтдың, — дей.

⁵ Бу сёзлени эшитгенде, Гъанания йыгъылып оълюп къала. Шону эшитгенлени барын да уллу къоркъув къуршай. ⁶ Сонг жагъиллер гелип, гебинлеп, ону гёммеге гъазирлейлер ва кыргъа алып чыгып гёмелер.

* 4:36 *Левийлер* — ибадатхананы къуллукъчулары. Сёзлюкте де къара.

⁷ Уъч сагъатдан сонг ону къатыны геле, тек о не болгъанын билмей.

⁸ Петер огъар:

— Айт чы магъа, топурагъыгъызны сиз шончакъыгъа сатгъанмы эдигиз? — деп сорай.

— Дюр, шончакъыгъа сатгъан эдик, — деп жавап бере о.

⁹ — Шолай сёйлешмеге ва Раббизни Ругъун сынамагъа нечик болдугъуз? Сен эшик алдагъы авазланы эшитемисен? Шо авазлар — сени эрингни гёмюп гелегенлени авазлары. Олар сени де шонда элтежеклер, — дей Петер огъар.

¹⁰ Къатын, шосагъатына Петерни аякъларына йыгъылып, жан бере. Ичине гирип гелген жагъиллер ону оылгенин гёрелер. Къыргъа алып чыгып, ону да эрини янына гёмелер. ¹¹ Бары да Исаны якъчыларын ва бу затланы эшитгенлени барысын да уллу къоркъув къуршай.

Муъжизатлар ва аламатлар

¹² Элчилер халкъны арасында кёп муъжизатлар ва аламатлар гёрсетелер. Исаны якъчылары барысы да бир йимик Сулайманны Гётермесини янында жыйылалар. ¹³ Бирев де олагъа къошулмагъа болушлукъ этмей, тек халкъ олагъа бек гюрмет эте. ¹⁴ Раббиз Исагъа иман салагъан халкъны — эренлени ва къатынланы — санаву баргъан сайын арта. ¹⁵ Шоллукъда, Петер янындан оътюп барагъанда, дагъы болмаса ону гёленткиси сама аврувланы устыюне тийсин деп, оланы орамлагъа чыгъарып, тёшеклени ва орунланы устыюне салалар. ¹⁶ Ерусалимни айланасындагъы юртлардан да кёп халкъ геле. Олар оьзлени аврувлардан ва жинлерден азап чегип турагъан адамларын гелтирелер. Шо адамлар барысы да сав болалар.

Элчилени гъызарлайлар

¹⁷ Дин къуллукъчуланы башчысы ва ону булан бирге бары да сэдлукъей дин бёлюгюнден болгъанлар оланы бек гюллейлер. ¹⁸ Олар элчилени тутуп, оланы шагъар туснагъына салалар. ¹⁹ Амма гече булан гелип, Раббиз йиберген малайик туснакъны къапуларын ача ва оланы къыргъа чыгъара. ²⁰ Малайик булай дей:

— Барыгъыз, ибадатханада токътап, сизин янгы яшавугъузну гъакъын-дагъы бары да затны бютюн халкъгъа айтыгъыз.

²¹ Буйрукъгъа тынглап, элчилер эртен тез гелип ибадатханагъа гире ва халкъгъа насигъат этмеге башлайлар. Дин къуллукъчуланы башчысы ва ону булангъылар гелгенде, олар ягъудилени оьр мажлисинде Исрайылны бары да тамазаларыны генгешин чакъыра. Сонг олар элчилени алып гелмеге оланы артындан туснакъгъа къуллукъчуланы йибере. ²² Амма туснакъгъа гелген къуллукъчулар онда элчилени тапмай. Къайтып гелип, шо гъакъда:

²³ — Биз туснакъны тындырыкълы кюйде бегитилип тапдыкъ. Къаравуллар да къапуланы алдында токътагъан эдилер, амма къапуланы ачгъанда, ичинде бирев де табулмады, — деп билдирелер.

²⁴ Бу сёзлени эшитгенде, къаравулланы башчысы ва баш дин къуллукъчулар бу не зат экен деп адап къалалар. ²⁵ Сонг бирев гелип, олагъа:

— Сиз туснакъгъа салгъан адамлар ибадатханада халкъгъа насигъат этип туралар, — деп билдире.

²⁶ Сонг къаравулланы башчысы, къуллукъчулары булан барып, гъеч гюч этмей, оланы къайтарып гелтире. Халкъ оьзлени таш урушгъа тутуп къоймасын деп, олар гюч къолламагъа къоркъалар. ²⁷ Элчилени гелтирип, оьр мажлисни алдында тургузалар. Дин къуллукъчуланы башчысы олагъа:

²⁸ — Шо адамны гъакъында дагъы сёйлемегиз деп биз сизге къатты кюйде буваргъан эдик. Амма сиз айтагъаныгъызны Ерусалимни гъар ерине яйып юрюйсюз ва О адамны оьлюмю учунгъу такъсырны бизин устыюбюзге салмагъа сюесиз, — дей.

²⁹ Петер ва оьзге элчилер булай дей:

— Биз инсанлагъа тюгюл, Аллагъгъа таби болмагъа герекиз! ³⁰ Сиз хачгъа илип оьлтюртген Исаны аталарыбызны Аллагъы тирилтди. ³¹ Исрайылгъа товба этмеге ва гюнагъларындан гечме имканлыкъ болсун учун, Есибиз ва Къутгъарывчубуз этип, Аллагъ, Ону Оьзюню онг ягъында олтуртуп, оьр даражалагъа чыгъарды. ³² Биз де шо затланы барысына да шагъатларбыз — биз де, Аллагъны Ругъу да. Аллагъ Ругъун Оьзюне таби болагъанлагъа берди.

³³ Бу сёзлени эшитгенде, олар бек къазапланып, элчилени оьлтюрмеге сюелер. ³⁴ Оьр мажлисни ортакъчыларыны арасында бары да халкъ гюрмет этеген дин алим, Гамалиел деген бир фарисей* бола. Шо заманда о туруп йиберип, элчилени бир аз замангъа къыргъа чыгъарсын деп буюра. ³⁵ Сонг о:

— Гъей Исрайылны халкъы, бу адамлагъа не этме сюегенигизни гъакъында яхшы кюйде ойлашып къарагъыз. ³⁶ Мундан бираз алдынларда, оьзю уллу адамман деп, Тевда деген бирев чыкъгъан эди. Ону якълап, дёрт юзге ювукъ адам огъар къошулгъан. О адам оьзю оьлтюрюлген, ону якъчылары буса якъ-якъгъа чачылгъан, болмагъандай болгъан. ³⁷ Ондан сонг, халкъны гысабы алынагъан заманда, галилеялы Ягъуда деген бирев гелип арагъа чыгып, хыйлы халкъны оьзюню янына тартды. О да оьлтюрюлдю, ону якъчылары буса чачылышып гетдилер. ³⁸ Гъали мен сизге маслагъат этемен: бу адамлагъа тиймегиз, оланы йиберип

* 5:34 *Фарисейлер* — ягъудилени арасында тувулунгъан дин ва сиясат бёлук. Сёзлюкте де къара.

кьоюгъуз! Неге тюгюл де, буланы мурады ва этеген ишлери инсанлардан амалгъа геле буса, оьзлюгюнден де ёкъ болуп къалажакъ. ³⁹Эгер Аллагъдан амалгъа геле буса, оланы енгмеге сизин гючюгюз чатмас. Аллагъгъа къаршы ябушагъанлар болуп чыгып къалмагъай эдигиз, — дей.

⁴⁰Олар Гамалиелни маслагъатына рази болуп, элчилени чакъырталар. Оланы къамучу булан тюйдюрюп ва Исаны гъакъында дагъы сёйлемесин деп буварып, чыгъарып йиберелер. ⁴¹Исаны аты учун хорланмакълыкъгъа лайыкълы болгъанына сююнюп, элчилер оьр мажлистен чыгып гетелер. ⁴²Гъар гюн ибадатханада оьзюнде ва уьйден уьйге барып, олар Иса Месигъ экенни гъакъындагъы Сююнч Хабарны билдирегенин токътатмайлар.

Етти кёмекчи белгилене

6 ¹Исаны якъчыларыны санаву артып тура. Оланы арасындан гелгинчи ягъудилер ерли ягъудилени уьстюнден арз этмеге башлайлар. Неге тюгюл де, оланы тул къатынлары гъар гюн пайланып берилеген ашарлыкъдан магърюм этиле болгъан. ²Шо заман он эки де элчи, бары да Исаны якъчыларын да чакъырып, булай дей:

— Бизге Аллагъны каламын билдирмекни кьоюп, ашарлыкъны пайлавну гъайын этип айланмагъа яхшы тюгюл. ³Гъали, гъей иман къардашлар, оьз арагъыздан яхшылыкъгъа айтылгъан, Аллагъны Ругъундан толгъан ва гъакъыллы етти адамны айырыгъыз. Олагъа шо къуллукъну тапшурайыкъ. ⁴Биз буса дуа этивню ва Аллагъны каламын билдиривню гъайын этейик.

⁵Бу таклифге барысы да рази болуп, олар Аллагъны Ругъундан толгъан ва имангъа къайтгъан Стефанны ва шолай да Филиппни, Прогъорну, Никанорну, Тимонну, Парменни ва ягъуди динге айлангъан антиокиялы Николайны айырлар. ⁶О адамланы элчилени алдына гелтирелер. Элчилер, оланы башларына къолларын салып, дуа этелер.

⁷Шолайлыкъда, Аллагъны гъакъындагъы хабар бек яйыла. Ерусалимде Исаны якъчыларыны санаву баргъан сайын артып тербей, дин къуллукъчуланы кёплери де Исагъа иман салалар.

Стефанны туснакъ этиливю

⁸Аллагъ оьзюне савгъат этип къудратын берген Стефан буса халкъны арасында уллу муъжизатлар ва аламатлар гёрсете. ⁹Азатланы синагогундан деп айтылагъан киринейлилерден ва искендериялылардан, киликиялылардан ва асиялылардан бирлери, Стефангъа къаршы чыгып, ону булан эришмеге башлайлар. ¹⁰Амма ону сёзюндеги гъакъылгъа ва Аллагъны Ругъу булан сёйлегенине оланы къаршы гючю болмай.

¹¹Шо заман олар, бир-бир адамланы тюпден таба сатып алып:

— Ону Мусагъа ва Аллагъгъа къаршы капир сёзлер айтгъанын биз эшитдик, — деп айтдыралар.

¹²Олар халкъны, тамазаланы ва дин алимлени арасына питне салалар. Стефанны тутуп, ягъудилени оьр мажлисине элтелер. ¹³Гелтирген ялгъан шагъатлары:

— Бу адам бу ибадатхананы да, Мусаны Къанунун да токътавсуз яман сёзлер айтып сёге. ¹⁴Назаретли Иса ибадатхананы дагъытажакъ ва Муса бизге кьойгъан адатланы алышдыражакъ деп айтгъанын да биз эшитдик, — дейлер.

¹⁵Оьр мажлисте олтургъанланы барысы да Стефандан гёзлерин айырмай къарайлар. Олар Стефанны юзю малайикни юзюне ошап къалгъанын гёрелер.

Стефанны ягъудилени оьр мажлисиндеги сёйлевю

7 ¹Шо заман дин къуллукъчуланы башчысы:

— Бу сёзлер тюзюм? — деп сорай.

²Стефан булай жавап бере:

— Къардашлар, аталар, тынглагъыз! Атабыз Ибрагъим Гъарангъа гёчгюнче, Месопотамияда турагъанда, огъар макътавлу Аллагъ гёрюнген.

³Аллагъ огъар: «Уьлкенгни ва къардашларынгни кьоюп, Мен сагъа гёрсетежек уьлкеге бар», — деп айтды. ⁴Шо заман Ибрагъим, килданилени* уьлкесинден гетип, Гъаранда ерлешген. Атасы оьлгенден сонг, Аллагъ Ибрагъимни гъали сиз яшап турагъан уьлкеге гелтирген. ⁵Аллагъ огъар варисликге бир къарыш сама да топуракъ бермеген. Ибрагъимни шо заман авлети болмаса да, гележекде шо топуракъланы оьзюне ва ону болажакъ наслуларына мюлк этип бережекге Аллагъ ваьда этген.

⁶Аллагъ огъар: «Сени наслуларынг ят топуракъда яшажакълар, дёрт юз йылны узагъында оланы къул этежеклер ва олагъа зулму бережеклер.

⁷Амма Мен оланы къул этген халкъны такъсырлажакъман. Олар шо ят топуракъдан чыгып гетежеклер, сонг бу берген еримде де туруп, Магъа сужда этежеклер», — деп айтды. ⁸Оьзю булан разилешгени саялы, Аллагъ Ибрагъимге сюннет этивню тапшургъан. Ибрагъимден Исгъакъ тувгъанда, сегизинчи гюн ону сюннет этген. Сонг Исгъакъдан Якъуб тувгъан, Якъубдан да он эки уллу атабыз тувгъан.

⁹Уллу аталарыбыз буса, гюллемекликден Юсупну къул этип, Мисриге сатып йибергенлер. Амма Аллагъ ону булан болгъан ¹⁰ва ону бары да балагълардан къутгъаргъан. Аллагъ огъар гъакъыл берген ва Мисрини пачасыны ягъындан рагъму гёрсетген. Пача да ону Мисриге ва оьзюню къаласына гъаким этип салгъан.

* 7:4 *Килданилер* — бырынгы Месопотамияда яшагъан бир халкъ.

¹¹ Бютюн Мисриге ва Гьанангъа ачлыкъ гелген ва уллу балагъ къопгъан. Ата-бабаларыбыз ашарлыкъ табып болмагъан. ¹² Мисриде ашлыкъ барны эшитгенде, Якъуб биринчи керен онда уланларын — бизин ата-бабаларыбызны — йиберген. ¹³ Олар онда экинчи керен гелгенде, Юсуп агъа-инилерине оъзюн танытгъан ва Мисрини пачасына Юсупну тайпа-тухуму белгили болгъан. ¹⁴ Юсуп да, хабар йибери, атасы Якъубну ва бютюн тайпа-тухумун да (барысы да етмиш беш адамны) оъзюню янына чакъыртгъан. ¹⁵ Якъуб Мисриге гечген. О ва ата-бабаларыбыз онда оылгенлер. ¹⁶ Сигъемге гелтирилип, шегъемли Гьаморну уланларындан Ибрагъим гюмюш акъча берип сатып алгъан къабургъа гёмюлгенлер.

¹⁷ Аллагъны Ибрагъимге берген сёзю яшавгъа чыгъагъан вакътиси ювукълашгъан сайын, Мисридеги халкъыбызны санаву артып, кёп болгъан. ¹⁸ О заман Мисрини тахына Юсупну танымайгъан башгъа бир пача гелген. ¹⁹ О пача халкъыбызгъа къаршы гыллалар юрютген, ата-бабаларыбызгъа зулму этген. Янгы тувгъан яшларын ташлатып, оланы ольтюртмеге борчлу этген.

²⁰ Шо заманларда Муса деген бек гёзел яш тувгъан. Атасыны уюнде ону уыч ай битгинче сакълагъан. ²¹ Ону ташлагъан сонг, Мисрини пачасыны кызы алып, оъзюне улан этип сакълап оьсдюрген. ²² Муса мисрилилени бютюн илмусун уйренген, сёзде ва иште гючлю болгъан.

²³ Оъзюне кыркъ йыл битгенде, о къардашларыны — Исрайылны халкъыны — янына бармагъа токъташгъан. ²⁴ Оланы бирине негъакъ зулму этилегенни гёргенде, арагъа Муса къошулгъан, мисрилини ольтюрюп, зулму этилеген адам учун оыч алгъан. ²⁵ О оъзюнден таба Аллагъ къардашларына къутгъарылыв йибергенни олар англалар деп ойлагъан, амма олар англамагъанлар.

²⁶ Артындагъы гюн оланы бирлери ябушагъанда, Муса гелип, оланы ярашдырма къарагъан ва: «Сиз чи къардашларсыз, бир-биригизни хатирин неге къалдырасыз?» — деп сорагъан. ²⁷ Амма тюз тюзюл адам, Мусаны теберип: «Бизин устыюбюзге гъаким ва дуванчы этип сени ким салгъан? ²⁸ Тюнегюн бир мисрилини ольтюргенниг йимик, мени де сама ольтюрмеге сюймеймисен?» — деп сорагъан. ²⁹ Бу сёзлени эшитгенде, Муса Мисриден Мидиян улкъесине къачгъан. Онда яшагъан ва эки уланны атасы болуп токътагъан.

³⁰ Арадан кыркъ йыл оытгенден сонг, Синай тавну ювугъундагъы дангылда янагъан тегенек улкъюню ялыныны ичинде огъар бир малайик гёрюнген. ³¹ Муса гёрген затларына гъайранлыкъ этип къалгъан. Къарамагъа деп бираз ювукъ баргъанда, Раббизини: ³² «Мен сени ата-бабаларынгны Аллагъыман, Ибрагъимни, Исгъакъны ва Якъубну Аллагъыман», — деген сеси эшитилген. Къоркъмакълыкъдан къартыллай туруп, Муса улкъюге багъып дагъы къарап болмагъан.

³³ Раббизини огъар: «Аякъгийимлерингни чеч! Сен токътагъан ер — сыйлы топуракъ. ³⁴ Мен Мисриде Мени халкъыма зулму этилегенни гёрдюм ва ону агъ чегегенин эшитдим. Ону къутгъармакъ учун гелгенмен. Энни бар, Мен сени къайтарып Мисриге йиберемен», — деген.

³⁵ О оъзюне адамлар: «Бизин устыюбюзге гъаким ва дуванчы этип сени ким салгъан?» — деп айтгъан ва оъзюн инкар этген тап шо Мусадыр. О Аллагъ оъзюн тегенек улкъюдеги малайикден таба гъаким ва къутгъарывчу болсун деп йиберген тап шо Мусадыр. ³⁶ Муса, Мисриде Къызыл дегизде ва дангылда кыркъ йылны узагъында муъжизатлар ва аламатлар гёрсете туруп, оланы Мисриден чыгъаргъан. ³⁷ Исрайыл халкъына: «Аллагъ сизге оъз къардашларыгъызы арасындан мени йимик бир пайхаммар чыгъаражакъ», — деген Мусадыр. ³⁸ Дангылда жыйылгъанланы арасында яшагъан, Синай тавда малайик булан сёйлеген ва ата-бабаларыбыз булан бирче болгъан, яшав береген сёзлени алып бизге берген Мусадыр.

³⁹ Ата-бабаларыбыз огъар таби болмагъа сюймегенлер, ону инкар этгенлер ва юреклерин Мисриге бакъдыргъанлар. ⁴⁰ Олар Гьарунгъа: «Бизге бизин алып юрюйген аллагълар ярат. Бизин Мисриден алып чыгъаргъан шо Мусагъа не болгъанны биз билмейбиз», — дегенлер. ⁴¹ Шо гюнлерде бир бузавгъа ошатып, олар сужда этмеге деп, бир таш келпет яратгъанлар. Огъар къурбанлар этип, оъз къоллары булан ясагъан затдан къувангъанлар. ⁴² Аллагъ буса, олагъа арт берип, оланы кёклердеги юлдузлагъа сужда этип турмагъа къойгъан. Пайхаммарланы китабында язылгъан кюйде:

*Гьей Исрайылны халкъы! Къыркъ йылны узагъында дангылда
сойгъан гъайванларыгъызы ва этген къурбанларыгъызы
Магъамы эди?*

⁴³ *Сиз оъзюгюз булан Мологъну чатырын, аллагъыгъызы Рефанны
юлдузун ва сужда этмек учун оъзюгюз этген келпетлени
алып юрюдюгюз.*

*Шогъар гёре Мен сизин Бабилни ари янына чыгъарып
йибережескен.*

⁴⁴ Дангылда ата-бабаларыбызны Аллагъны гъакълыгына шагъатлыкъ этеген чатыры болгъан. Мусагъа оъзюне гёрсетилген уылгю булан шо чатырны этмеге Аллагъ уйретген. ⁴⁵ Сонг шо сыйлы чатырны оъзлени аталарындан алгъан бизин ата-бабаларыбыз оъзлер булан алып юрюгенлер. Аллагъ оъзюню устыюнде яшайгъан халкъны къувалагъан топуракъны ата-бабаларыбыз Нунну уланы Исаны башчылыгъы булан елегенлер. Давут пача болуп турагъан замангъа ерли чатыр шолай тургъан. ⁴⁶ Давут Аллагъны разилигин алгъан. Аллагъ ягъудилени арасында болсун учун, Давут Огъар бир макан тикмеге изну тилеген. ⁴⁷ Шо маканны буса Сулайман къуруп берген.

⁴⁸Амма Аллагъу-Таала инсанланы къоллары булан ишленген уйлерде яшамай. Пайхаммар да язганы йимик:

⁴⁹ *Раббибиз булай дей: Кёклер Мени тахымдыр, аякларым басылагъан ер ер юзюдюр.*

Сиз Магъа нечик уй къуражакъсыз? Яда рагъатланмакъ учун ер Магъа къайда болажакъ?

⁵⁰ *Мени къолум булан тюгюлмю бары да зат яратылгъаны?*

⁵¹Гей хыр тутуп къалагъанлар, Аллагъгъа юрегин салмайгъанлар ва Ону сёзюне къулакъ асмайгъанлар! Сизин ата-бабаларыгъыз йимик, сиз де даим Аллагъны Ругъуна кършы чыгъасыз! ⁵²Ата-бабаларыгъыз пайхаммарланы къайсын гъызарламагъан? Олар Муьминни гележегин алданоъ билдиргенлени де оьлтюргенлер. Сиз де гъали Ону Оьзюне хыянатлыкъ этгенсиз ва оьлтюргенсиз. ⁵³Сизге малайиклерден таба Къанун йиберилен эди, амма сиз огъар таби болмадыгъыз.

Стефан таш урушгъа тутула

⁵⁴Бу сёзлени эшитгенде, оланы къазапланып, ачувундан тишлери кыжырай. ⁵⁵Аллагъны Ругъундан толгъан Стефан кёклеге багъып гёз кърата, онда Аллагъны макътавлу нюрюн ва Ону онг ягъында токътагъан Исаны гёре. ⁵⁶О:

— Муна мен ачылгъан кёклени ва Аллагъны онг ягъында токътагъан Инсанны Уланын гёремени, — дей.

⁵⁷Олар къулакъларын тыгъып, гючлю кюйде кычыра туруп, барысы да бирче ону устьюне чаба. ⁵⁸Ону шагъардан тышгъа чыгъарып, таш урушгъа тута. Шагъатлыкъ этгенлер буса, устьюндеги опуракъларын чечип, Савул деген бир жагъил адамны алдына салалар. ⁵⁹Олар оьзюн таш урушгъа тутгъанда, Стефан:

— Я Рабби Иса, Сен мени ругъумну ал! — деп тилей. ⁶⁰Сонг, о тизлеринден чёгюп, гючлю сес булан: — Я Рабби, бу гюнагъы учун олагъа такъсыр этме, — дей. Шону да айтып, Стефан жан бере.

8 ¹Савул да Стефанны оьлтюрюлмеклигине рази бола. Шо гюн Ерусалимдеги Исаны якъчыларына кършы бек уллу гъызарланыв башлана. Элчилерден къайрылары барысы да Ягъудеяны ва Самарияны якъ-ягъына чачылышып гетелер. ²Бир-бир дин-агълю адамлар, Стефанны гёмюп, огъар бек кычырып йылап яс этелер. ³Савул буса Исаны якъчыларына кършы ябушув башлай ва уйден уйге гирип, эренлени ва къатынланы сюйреп чыгъарып, тус-накъгъа тыгъа.

Элчилер Самарияда Сююнч Хабарны билдирелер

⁴Исаны къувалангъан якъчылары, къайда барса да, бары да ерлерде Аллагъны каламын билдирелер. ⁵Филип, Самариядагъы бир шагъаргъа гелип, ондагъылагъа Месигъни гъакъында билдирмеге башлай. ⁶Филипни сёйлейгенине ва гёрсетеген муьжизатларына къарап, халкъ огъар тергевлю кюйде тынглай. ⁷Шо жинлер жинли адамланы бир кёплеринден бек яман аваз этип, акъырып чыгъа, тербенип болмайгъан хыйлы аврувулар ва акъсакълар сав болалар. ⁸Бу шагъарда уллу сююнч бола.

⁹Самарияда тезден берли сигъручулукъ булан машгул болуп, бу шагъарны халкъын тамашагъа къалдырагъан Симон деген бир адам болгъан. Оьзю этеген сигърулар булан макътанып, о оьзюн уллу бир адам деп гысап эте болгъан. ¹⁰Лап гиччиден лап уллугъа ерли бары да халкъ огъар тамаша болгъан. «Бу адамда Аллагъны уллу къудраты деп айтылагъан къудрат бар», — деп сёйлей. ¹¹Адамлар огъар кёп замандан берли сигърулары булан оьзлени тамаша этегени саялы тынглайлар. ¹²Аллагъны гъакимлиги ва Иса Месигъни гъакъындагъы Сююнч Хабарны билдирген Филипге инангъанда, бир кёп эренлер булан къатынлар, сувгъа чомдуртуп, оьзлени Аллагъгъа тапшурта. ¹³Симон оьзю де иман сала ва сувгъа чомдуртуп, оьзюн Аллагъгъа тапшурта. Филип этеген муьжизатланы гёрюп ва уллу гючге тамаша болуп, ону артындан айрылмай юрюй.

¹⁴Самарияны халкъы Аллагъны гъакъындагъы хабарны къабул этгенин эшитгенде, Ерусалимдеги элчилер оланы янына Петерни ва Югъанны йиберелер. ¹⁵Мунда гелгенде, олар иман салгъанлагъа Аллагъны Ругъу берилсин деп дуа этелер. ¹⁶Неге тюгюл де, иман салгъанланы, Раббибиз Исаны аты булан сувгъа чомдуртуп, оьзлени Аллагъгъа тапшуртгъан буса да, оланы бирине де Аллагъны Ругъу берилмеген болгъан. ¹⁷Петер ва Югъан оланы устьюне къолларын салалар ва олагъа Аллагъны Ругъу бериле.

¹⁸Адамланы устьюне къолларын салмакъ булан олагъа Аллагъны Ругъу берилегенни гёргенде, Симон элчилеге гелтирип акъча бермеге къарай.

¹⁹— Устьюне къолумну салып, адамгъа Аллагъны Ругъун бермеге болагъан шолай къудратны магъа да беригиз, — деп тилей о.

²⁰Петер буса огъар булай дей:

— Аллагъны савгъатын акъчагъа сатып аларман деп ойлаша бусанг, акъчанг да сени булан бирче ёкъ болсун! ²¹Биз этеген къуллукъну этмеге сени гъеч гъакъынг ёкъ. Неге десе, Аллагъны алдында сени юрегинг тюз тюгюл. ²²Бу пислигингни къой, Раббибизден телесенг, балики, юрегингдеги шолай хыялларынг саялы О сенден гечер. ²³Мен гёремени: сен бек яман гюнчюлюкню ва гюнагъны есирисен.

²⁴— Мени учун Раббибизге сиз де тилегиз: сиз айтгъан затланы бири де мени башыма гелмесин, — деп тилей Симон олагъа.

²⁵ Элчилер оьзлер гьрген затланы барын да адамлагъа хабарлайлар. Раббизни гъакъындагъы хабарны билдире туруп, Ерусалимге къайталар ва ёл уьстде Самарияны бир хыйлы юртларында Сююнч Хабарны билдирелер.

Филип ва эфиоп

²⁶ Раббиз йиберген малайик гелип, Филипге:

— Тур, Ерусалимден Газагъа багъып барагъан къыбла ёлгъа чыкъ, — дей. (Шо ёл бош ерден оьте болгъан.)

²⁷ Филип туруп гете. Ёлда о бир адамгъа къаршылаша. Шо адам Эфиопияны пача къатыныны бары да хазналарын сакълайгъан эфиопиялы бир бичилген вазир болгъан. О Аллагъа сужда этмеге деп Ерусалимге гелип, ²⁸ шо ёл булан къайтып оьз уьлкесине гетип бара болгъан. Къайтыв ёлунда о арбасында да олтуруп, Ешая пайхаммарны китабын охуй. ²⁹ Шо заман Аллагъны Ругъу Филипге:

— Арбагъа ювукъ барып, ону булан янаша юрю, — дей.

³⁰ Филип арбагъа ювукълашгъанда, эфиоп Ешая пайхаммарны китабын охуйгъанын эшите.

— Сен не охуйгъанынгны англаймысан? — деп сорай о.

³¹ — Англатмаса, мен нечик англайым? — деп, о Филиппни арбагъа минип оьзюню янында олтурмагъа чакъыра.

³² Сыйлы Язывлардан о бу сьзлени охуй болгъан:

*Ону къойну йимик соймагъа элгенлер ва къозу оьзюню
къыркъагъанланы алдында тилсиз болуп токътайгъанда
йимик, О Оьзюню авзун да ачмагъан.*

³³ *Ону ер этген ва О адилли дувандан магърюм къалгъан.*

*Ону наслулары гъакъда ким айтма болур, неге тюгюл де Ону
дюньядагъы яшаву битген.*

³⁴ Эфиоп Филипге:

— Айт магъа, пайхаммар мунда кимни гъакъында айта: оьзюню гъакъындамы яда башгъа биревню гъакъындамы? — деп сорай.

³⁵ Шо заман Филип айтмагъа башлай ва Сыйлы Язывланы шо еринден башлап огъар Исаны гъакъындагъы Сююнч Хабарны англата. ³⁶ Оьзлени ёлун узата туруп, олар бир сув бар ерге гелелер. Къулукъчу огъар:

— Къара чы, мунда сув да бар. Сувгъа чомдуртуп, магъа оьзюню Аллагъа тапшуртмагъа дагъы башгъа не тарыкъ? — деп сорай. [³⁷]*

* 8:37 Бир-бир грекче къольязывларда «Филип огъар: „Эгер бютюн юрегингден иман сала бусанг, дагъы бир зат да тарыкъ тюгюл“, — дей. О да: „Иса Месиё Аллагъны Уланы экенине иман саламан“, — деп жавап бере» деген аят да ёлугъа.

³⁸ Эфиоп арбаны токътатмагъа буюра. Филип ва эфиоп сувгъа гирелер. Филип, ону сувгъа чомуп, Аллагъа тапшура. ³⁹ Олар сувдан чыкыгъанда, Раббизни Ругъу бирден Филиппни о ерден алып гете. Эфиоп ону дагъы гьрмей. Оьзю буса сююне туруп барагъан ёлун узата*. ⁴⁰ Филип сонг Азотда гьрюне. Къайсариягъа гелгинче, юртдан юртгъа барып, Сююнч Хабарны билдире.

Савулну имангъа къайтыву

⁹ ¹ Савул буса алда йимик, Раббизни якъчыларына къоркъув берип тура, оланы оьлтюрмеге сюе. О дин къулукъчуланы башчысыны янына барып, ² Шам деген шагъардагъы синагоглагъа кагъызлар язмакъны тилей. Бу кагъызлар Савулгъа Шамда, Исаны ёлунда юрюгенлени тапса, эргиши яда къатынгиши буса да, оланы тутуп, байлап, Ерусалимге гелтирмеге ихтияр бере болгъан. ³ Савул Шамгъа ювукълашып барагъанда, огъар бирден кькден тюшюп гелеген бир шавла гьрюне.

⁴ Савул ерге йыгъыла ва:

— Савул, Савул! Мени не учун гъызарлайсан? — дейген сесни эшите.

⁵ — Я Рабби, Сен кимсен? — деп сорай Савул.

— Сен гъызарлайгъан Исаман. ⁶ Гъали буса тур, шагъаргъа бар, сен не этме герек болажагъы сагъа онда айтылажакъ, — дей Иса.

⁷ Савулну ёлдашлары тили тутулгъандай болуп токътайлар. Олар таушну эшитсе де, биревню де гьрмейлер. ⁸ Савул ерден гетерилгенде, гьзлерин ачып къарай, амма бир зат да гьрмей. Ёлдашлары, ону къолундан тутуп, Шамгъа гелтирелер. ⁹ Уьч гюнню узагъында ону гьзлери гьрмей, о бир зат да ашамай ва ичмей.

¹⁰ Шамда Исаны Гъанания деген бир якъчысы болгъан. Раббиз огъар бир гъайран гьрюнюште:

— Гъанания! — дей.

— Мунаман, Раббим, — деп жавап бере о.

¹¹ — Тур, Тувра деген орамгъа бар. Ягъуданы уьюнде Савул деген Тарс шагъарлы биревню ахтар. О гъали онда дуа этип тура. ¹² Савул гъайран гьрюнюште, Гъанания деген бир адам янына гелип, янгыдан гьрегген болсун деп, оьзюне къолларын салгъанын гьрдю, — дей Раббиз огъар.

¹³ — Раббим, мен бу адамны гъакъында кьп эшитгенмен. Ерусалимде Сени халкъынга о этген зулумланы да эшитгенмен. ¹⁴ Мунда буса о, Сагъа сужда этегенлени барын да тутмакъ учун, баш дин къулукъчулардан гъакимлик булан гелген, — дей Гъанания.

* 8:39 Бир-бир грекче къольязывларда бу аятда «Эфиоп Аллагъны Ругъун къабул эте, Раббини малайиги буса Филиппни алып гете» деген сьзлер де ёлугъа.

¹⁵Амма Раббиз огъар:

— Бар! О адам, ят халкъланы, оланы пачаларыны, Исрайылны халкъланы алдында Мени атымны белгили этмек учун Мен сайлагъан къуллукъчудур. ¹⁶Мен саялы нечакъы азап чекмеге тюшежегин огъар Озьюм гёрсетежекмен, — дей.

¹⁷Гъанания гетип, шо уйге гире. О Савулну устьюне къолларын салып:

— Савул, къардашым, гелеген ёлунда сагъа гёрюнген Раббиз Иса, сен янгыдан гёреген болсун ва сен Аллагъны Ругъундан толсун деп, мени йиберди, — дей.

¹⁸Шоссагъат ону гёзлеринден бир пердев йимик зат тайгъандай болуп, о янгыдан гёреген болуп къала. О да туруп, сувгъа чомдуртуп, озьюм Аллагъгъа тапшурта. ¹⁹Сонг Савул ашай ва шоссагъат огъар къайтып гюч геле.

Савул Шамда ва Ерусалимде Сююнч Хабарны билдире

Савул Исаны якъчылары булан бир нече гюн Шамда къала. ²⁰Шоссагъат синагоглагъа барып, Иса Аллагъны Уланы экенин билдирмеге башлай. ²¹О сёйлейгенни эшитгенлер барысы да, гъайранлыкъ этип:

— Ерусалимде Исагъа сужда этегенлени ёкъ этмеге айланагъан бу адам тюгюлмю эди? Мунда да о шолайланы тутуп, байлап, баш дин къуллукъчулагъа бермек учун гелмегенми? — деп сёйлейлер.

²²Савул буса Сююнч Хабарны баргъан сайын гючлю билдире. Иса Месигъ экенине инандырып о гелтиреген далиллер Шамда яшайгъан ягъудилени эсер-месер эте.

²³Арадан хыйлы гюнлер гетип, ягъудилер Савулну оьлтюрмеге сёйлеше. ²⁴Амма Савулгъа оланы шо хыялы белгили бола. Олар буса ону оьлтюрмек учун, гечеси-гюню булан шагъарны къапуларын сакълап туралар. ²⁵Амма Савулну якъчылары гече булан геле, четенге де салып, ону шагъарны барусундагъы ярылывдан таба тюпге тюшюрелер.

²⁶Ерусалимге гелип, Савул онда Исаны якъчыларыны арасына къошулмагъа къарай. Олар буса Савулдан къоркъалар, неге тюгюл о Исаны якъчысы экенине инанмайлар. ²⁷Барнаба буса, ону алып, элчилени янына гелтире. Барнаба олагъа Шамны ёлунда Савулгъа Раббиз гёрюнгенни, Раббиз ону булан сёйлегенни, Шамда Савул тартынмай Исаны гъакъында Сююнч Хабарны билдиргенни айта. ²⁸Ерусалимде эркин кюйде айлана туруп, Раббизни гъакъында тартынмай сёйлей туруп, Савул олар булан къала. ²⁹О грек тилде сёйлейген ягъудилер булан сёйлей ва эрише. Олар да ону оьлтюрмеге къарайлар. ³⁰Иман къардашлары буса шону билгенде, ону Къайсариягъа элтип, ондан таба Тарсгъа багъып ёлгъа салалар.

³¹Сонг бютюн Ягъудеядагъы, Галилеядагъы ва Самариядагъы Исаны якъчылары учун паракъат заман геле. Олар Раббизни къоркъувуну тюбюнде турагъаны ва Аллагъны Ругъу олагъа ругъ якъдан гюч бере. Шолайлыкъда, оланы санаву даим артып тербей.

Энейни сав болуву

³²Бары да ерлеге барып айлана туруп, Петер Лидда деген юрта яшайгъан Аллагъны халкъланы янына да бара. ³³Онда о Эней деген бир адамны таба. Бу адамны санлары тербенмейген болуп тёшекде ятагъаны сегиз йыл бола болгъан. ³⁴Петер огъар:

— Эней, Иса Месигъ сени сав эте. Ятивунгдан туруп, ону жый, — дей.

О да шоссагъат тура. ³⁵Лидда булан Шаронда яшайгъанлар барысы да ону гёрюп, Раббизни якъчылары болалар.

Табитаны тирилюе

³⁶Яффа деген шагъарда Табита (грекче «Дорка»*) деген бир къатын-гиши яшай болгъан. О Исаны якъчысы болгъан. О кёп яхшы ишлер де эте, пакъырлагъа садагъа да бере болгъан. ³⁷Шо гюнлерде о авруп оьлюп къала. Ону жувуп, оьрдеги уйге салалар. ³⁸Лидда Яффадан ончакъы йыракъ болмагъан. Петер Лиддада экенин эшитип, Исаны якъчылары ону артындан эки адам йиберелер. Олар Петерге:

— Тезликде бизин булан гел, — деп тилей.

³⁹Петер олар булан бара. Гелгенде, ону оьрдеги уйге алып баралар. Бары да тул къатынлар, Петерни къуршап алып, Табита оьзлер булан турагъанда тикген гёлеклени ва опуракъланы огъар гёрсетип йылайлар. ⁴⁰Уйдегилени барын да къыргъа чыгъарып, Петер, тизден туруп, дуа этмеге башлай. Сонг оьлюге багъып бурулуп:

— Табита, тур! — дей.

О да гёзлерин ача ва Петерни гёргенде, туруп, олтура. ⁴¹Къолун уза-тып, Петер ону эретургъуза. Сонг Аллагъны халкъын ва тул къатынла-ны ичине чакъырып, олагъа Табитаны сав экенин гёрсете. ⁴²Бу иш бютюн Яффагъа белгили бола. Бир кёплер Раббизге иман салалар. ⁴³Петер Яффада сакътиян ишлейген Симон деген бир адамны уьюнде дагъы да бир хыйлы гюнлер къала.

Петер ва Корнилий

10 ¹Къайсарияда италиялы деп айтылагъан асгер бёлюгюнде юз асгерни башчысы болуп къуллукъ этеген Корнилий деген бирев болгъан. ²Савлай агълюсю йимик, о да динагълю ва Аллагъдан къоркъагъан

* 9:36 Дорка — бу ат грекчеден «жайран» деп гёчюрюле.

гиши болгъан. О халкъгъа кѣп садагъа бере болгъан ва Аллагъгъа кѣп дуа эте болгъан. ³Бир керен гюндюз сагъат учлеге ювукъ вакътиде, ону гѣзюне Аллагъ йиберген малайик гѣрюнюп, огъар:

— Корнилий! — дей.

⁴Бек къоркъма да къоркъуп, огъар багъып гѣзлерин гѣтерип, Корнилий:

— Не бар, я бийим? — деп сорай.

Малайик огъар булай дей:

— Аллагъ сени дуаларынгны эшитди ва берген садагъаларынгны къабул этди. ⁵Гъали Яффагъа адамлар йиберип, оъзюне Петер деп де айтылагъан Симон деген адамны мунда гелтир. ⁶О Симон деген сакътиян устаны уюнде токътагъан. Ону ую буса денгиз ягъада.

⁷Оъзю булан сѣйлеген малайик гетгенде, Корнилий къуллукъчуларындан экевюн ва инг ювукъ бир динагълю асгерин чакъыра. ⁸Эки де къуллукъчусуна ва бир асгерине бары да затны айтып, оланы Яффагъа йибере.

Петерге гѣрюнген гъайран гѣрюнюш

⁹Артындагъы гюн олар шагъаргъа ювукълашып гелегенде, тюш вакътиде дуа этмек учун, Петер къалкъыгъа чыгъа. ¹⁰О бек ач болуп, ашамагъа суюе. Аш гъазирленип турагъан вакътини ичинде Аллагъ огъар гъайран гѣрюнюш гѣрсете. ¹¹О кѣклер ярылып эки ачылгъанны ва дѣрт де мююшюнден тутулуп ерге тюшюп гелеген бир уллу кетен шаршавгъа ошайгъан затны гѣре. ¹²Шону уъстюнде ерде яшайгъан гъар тюрлю дѣрт аякълы гъайванлар, суюкелип юрюйген жанлар ва кѣкден учагъан къушлар бола. ¹³Сонг огъар:

— Петер, тур, буланы союп аша, — деген бир сес эшитиле.

¹⁴— Болмас, Раббим! Мен бир заманда да мурдар яда гъарам затланы ашамагъанман, — деп жавап бере Петер.

¹⁵Шо заман бирдагъы керен огъар:

— Аллагъ таза этген затланы сен мурдар гъисап этме, — деген бир сес эшитиле.

¹⁶Шолай уъч керен такрарланып, шоссагъат бары да къайтып кѣкге гѣтериле. ¹⁷Петер оъзю гѣрген затлар нени англатагъанны гъакъында ойлашып турагъанда, Корнилий йиберип гелген адамлар, сорап Симонну уюн табып, къапуну алдына гелип токътайлар. ¹⁸Олар:

— Оъзюне Петер деп де айтылагъан Симон мунда туюлюмю? — деп къычырып сорайлар.

¹⁹Петер гѣрген затларыны гъакъында ойлашып турагъанда, Аллагъны Ругъу огъар:

— Петер, сени ахтарагъан уъч адам бар. ²⁰Туруп тюпге тюшюп, бир де шеклик этмей, олар булан бар. Оланы Мен йибергенмен, — дей.

²¹Тюпге тюшюп, Петер:

— Сиз излейген адам менмен. Не къуллугъугъуз болуп гелгенсиз? — деп сорай.

²²— Бизин бютюн ягъуди халкъ оъзюне абур этеген, муъмин, Аллагъдан къоркъагъан адам болгъан юз асгерни башчысы Корнилий йиберген. Оъзюню уюне сени чакъырып, сени сѣзлеринге тынгласын деп, огъар сыйлы малайик буюргъан, — деп жавап бере олар.

²³Сонг Петер, уъч де адамны уйге чакъырып, къонакъ эте. Артындагъы гюн олар булан бирче ѳлгъа чыгъа. Яффадагъы иман къардашларыны бирлери де ону булан бирче гетелер. ²⁴Артындагъы гюн олар Къайсариягъа гелелер. Корнилий буса, оъзюню къардашларын ва ювукъ къурдашларын чакъырып, оланы къаравуллап тура болгъан.

²⁵Петер уйге гиргенде, Корнилий ону алдында ер бавурлап ятып къаршылай ва огъар сужда эте. ²⁶Петер:

— Тур, мен де сени йимик бир инсанман, — деп, ону тургуза.

²⁷Корнилий булан сѣйлей туруп, Петер уйге гире ва онда жыйылгъан кѣп адамланы гѣре. ²⁸Олагъа булай дей:

— Ят халкълар булан къатнашмакъ, оланы янына бармакъ ягъудилер учун ярамайгъанны сиз яхшы билесиздир. Амма Аллагъ биревню де гъарам санамагъа ярамайгъанны магъа гѣрсетди. ²⁹Шо саялы чакъырып артымдан гелген сонг, мен мунда бир сѣзсюз гелдим. Гъали мен сизге сорайман: мени сиз не учун чакъырдыгъыз?

³⁰Корнилий булай жавап бере:

— Дѣрт гюн алда, лап шулай заман, тюшде сагъат уъч вакътиде, мен уюмде дуа этип тура эдим. Бирден мени алдымда уъстюне йыртылайгъан опуракълар гийген бир адам гѣрюню. ³¹О: «Корнилий! Аллагъ сени дуангны эшитди ва берген садагъаларынгны къабул этди. ³²Гъали Яффагъа адамлар йибер, онда денгиз ягъада Симон деген сакътиян устаны уюнде токътагъан оъзюне Петер деп де айтылагъан Симонну чакъырт», — деп айтды. ³³Шоссагъат мен сени артынгдан адамлар йибердим, сен де гелип яхшы этдинг. Гъали биз барыбыз да Аллагъны алдында жыйылгъанбыз. Сен бизге айтсын деп, Раббибиз буюргъан гъар затгъа тынгламагъа суюебиз.

³⁴Петер булай сѣйлемеге башлай:

— Мен Аллагъ, гертилей де, инсанланы айырмайгъанын англадым.

³⁵О гъар миллетни арасындан Оъзюнден къоркъагъанланы ва гъакъ ишлер этегенлени къабул эте. ³⁶Исрайылны халкъына О йиберген хабарны сиз билесиз. Аллагъ бизин Оъзю булангъы ярашывлугъуну гъакъындагъы Сююнч Хабарны Иса Месигъден таба йиберген. Иса бары да халкъны Раббисидир. ³⁷Ягъияны, адамланы сувгъа чомуп, Аллагъгъа тапшурмакъ учун этген чакъырывундан сонг, Галилеядан башлап,

бютюн Ягудеяда бираз алда болуп гетген агъвалатланы да сиз билесиз. ³⁸Аллагъ назаретли Исагъа Оьзюню Ругъун ва къудрат берген. Шо заман Иса яхшы ишлер эте туруп, оьзлеге иблис зулму этип турагъанланы барын да сав эте туруп айланагъанда, Аллагъ Ону булан болгъанын да сиз билесиз.

³⁹Ягудилени уьлкесинде ва Ерусалимде Иса этген бары да ишлеге биз де шагъатбыз. Амма ягудилер Исаны хачгъа илип оьлтюргенлер. ⁴⁰Буса да оьлюп уьчюнчю гюн, Аллагъ Ону тирилтип, халкъгъа гьрюнмеге буюргъан. ⁴¹Бютюн халкъгъа тьюгюл, янгыз Аллагъны янындан алданоьк сайлангъан шагъатлагъа, демек бизге — оьлюмден тирилген сонг Оьзю булан ашагъанлагъа ва ичгенлеге — ачыкъдан гьрсетген. ⁴²Иса бизге савлар булан оьлюлени уьстюне дуван этмек учун Аллагъны янындан салынгъанны адамлагъа билдирмеге ва шагъатлыкъ этмеге буюргъан. ⁴³Исагъа иман салгъан гъар кимни гюнагълары Ондан таба гечилежек деп, бары да пайхаммарлар шагъатлыкъ этелер.

⁴⁴Петер бу сьзлени сьйлеп турагъанда, ону сьзлерине тынглагъанланы барысы да Аллагъны Ругъундан тола. ⁴⁵Аллагъны Ругъу ят халкълагъа да берилгенни гьрюп, Петер булан бирче гелген Исаны ягудеялы якъчылары гъайран болуп къалалар. ⁴⁶Неге тьюгюл де, олар ят халкълар, гъар тюрлю тиллерде сьйлеп, Аллагъгъа алгъыш этегенин эшителер. ⁴⁷Шо заман Петер:

— Бу адاملаны сувгъа чомдуртуп, Аллагъгъа тапшуртмагъа къоймай токътатмагъа яраймы? Олар да чы бизин йимик Аллагъны Ругъундан толгъанлар, — дей.

⁴⁸Петер оланы, Иса Месигъни аты булан сувгъа чомуп, Аллагъгъа тапшурсун деп буюра. Сонг олар Петерге оьзлер булан дагъы да бир нече гюнлер къалсын деп тилейлер.

Петерни Ерусалимдеги жьыйындагъы сьйлевю

11 ¹Элчилер ва бютюн Ягудеядагъы иман къардашлар Аллагъны гъакъындагъы хабарны ят халкълар да къабул этгенин эшителер. ²Шо саялы Петер Ерусалимге гелгенде, Исаны ягуди якъчылары ону айыппламагъа башлайлар.

³— Сен сюннет этилмегенлени уйлерине гирип, олар булан ашадынг, — дейлер олар.

⁴Петер олагъа болгъан ишни барын да гезик булан англатмагъа башлай:

⁵— Мен Яффа шагъарда дуа этип тура эдим. Аллагъ магъа гъайран гьрюнюш гьрсетди: дьрт де мююшно тутулгъан бир уллу кетген шаршавгъа ошайгъан зат кькден тьюшюп тувра мени уьстюме багъып геле эди.

⁶Ону уьстюне къарагъанда, гъар тюрлю гъайванланы, къыр жанланы,

йыланланы ва къушланы гьрдюм. ⁷Сонг мен: «Петер, тур, буланы союп аша», — деген сесни эшитдим. ⁸Мен: «Болмас, Раббим! Мен бир заманда да мурдар яда гъарам затланы ашамагъанман», — деп жавап бердим. ⁹Кькден гелеген сес: «Аллагъ таза этген затланы сен мурдар гъисап этме», — деп бирдагъы да билдирди. ¹⁰Шолай уьч керен такрарланды, сонг шолар барысы да къайтып кькге гетерилип гетди.

¹¹Шосагъат Къайсариядан мени яныма йиберилип гелген уьч адам мен турагъан уйню алдына гелип токътады. ¹²Аллагъны Ругъу магъа олар булан бир де тартынмай барсын деп айтды. Бу алты да иман къардаш мени булан гелди ва биз Корнилийни уьюне гелип гирдик. ¹³О да оьзюню уьюнде малайикни гьргенин ва онда токътап: «Яффагъа адاملар йибер ва Петер деп де айтылагъан Симонну гелтирт. ¹⁴Сени ва бютюн агълюнгню Аллагъ къутгъаражакъ кююн сагъа билдирежек», — деп айтгъанын хабарлады. ¹⁵Мен сьйлемеге башлагъанда, Аллагъ Оьзюню Ругъун башлап бизге бергенде йимик олагъа да берди. ¹⁶Шо заман: «Ягъия пайхаммар, адاملаны сувгъа чомуп, Аллагъгъа тапшурду буса, Аллагъ сизин Оьзюню Ругъуна чомажакъ», — деп Раббибиз айтгъан сьзлер эсиме гелди. ¹⁷Биз Раббибиз Иса Месигъге иман салгъанда, О бизге савгъатын — Оьзюню Ругъун — берди. Гъали Аллагъ олагъа да шолай савгъатын берди. Шо саялы Аллагъгъа къаршы чыкъмагъа мен киммен дагъы?

¹⁸Бу сьзлени эшитген сонг, олар рагъатланалар.

— Олай буса, товба этип, Аллагъ ят халкълагъа да даимлик яшавну гьрме имканлыкъ берген экен, — деп, Аллагъгъа макътав этмеге башлайлар.

Исагъа иман салгъанланы Антиокиядагъы жьыйыны

¹⁹Стефанны оьлюмюнден сонг башлангъан гъызарлавлар саялы, оьз ерлеринден гетген адاملар, янгыз бир ягудилеге Сююнч Хабарны билдире туруп, Финикиягъа, Кипрге ва Антиокиягъа етишелер. ²⁰Оланы арасында кипрлилер ва киринеялылар бола. Олар Антиокиягъа гелген заманда, Раббибиз Исаны гъакъындагъы Сююнч Хабарны грек-леге де билдирмеге башлайлар. ²¹Олар булан Раббибизни къудраты да бола. Бир кьп адاملар, иман салып, Раббибизни якъчылары болалар.

²²Шону гъакъындагъы хабар Ерусалимдеги Исагъа иман салгъанланы жьыйынына да етише. Олар Барнабаны Антиокиягъа йиберелер. ²³⁻²⁴Барнаба Аллагъны Ругъундан ва имандан толгъан яхшы адам болгъан. Антиокиягъа гелгенде, бу адамлагъа Аллагъны рагъмусу берилгенни гьрюп, о сююне, оланы Раббибизге гъакъ юрекден амин болмагъа чакъыра. Бир кьплер Раббибизни якъчылары болалар.

²⁵Сонг Барнаба Савулу излемеге Тарсгъа гете. ²⁶Ону табып, Антиокиягъа гелтире. Барнаба ва Савул сав йылны узагъында Антиокиядагъы Исаны якъчылары булан къалып, кьп адамлагъа Аллагъны каламын

англалар. Антиокиядагы Исага иман салгъанлагъа инг биринчилей Исаны якъчылары деп айтмагъа башлайлар.

²⁷ Шо гюнлерде Ерусалимден Антиокияга бир нече пайхаммар геле. ²⁸ Олардан Агъав деген бири арагъа чыгып, Аллагъны Ругъундан таба бютюн дюнъяда бек уллу ачлыкъ болажагъын алданоъ билдире. Шо ачлыкъ Клавдий пача болуп турагъан заманда болма да бола. ²⁹ Исаны якъчыларыны гъариси Ягъудеяда яшайгъан иман къардашларына болагъан кёмегин этмеге токъташалар. ³⁰ Олар оъзлени садагъаларын Барнабадан ва Савулдан таба Ерусалимдеги Исага иман салгъанланы жыйыныны ёлбашчыларына берип йиберелер.

Петерни тутулуу ва къутулуу

12 ¹ Шо заманларда Гъирод пача Исаны якъчыларыны бирлерин гъызарламагъа башлай. ² О Югъанны иниси Якъубну кылыч булан оьлтюрте. ³ Бу иш ягъудилени хошуна гелегенин гёрюп, ондан сонг Гъирод пача Петерни де тутурмагъа токъташа. Шо иш Маясыз Экмекни байрам гюнлеринде бола. ⁴ Петерни тутдуруп, туснакыгъа салдыра. Ону гъарисинде дёртер адамы булангъы дёрт бёлюк асгерге тапшура. Гъирод Петерни ягъуди Пасхадан сонг халкъ дуваныны алдына чыгъармагъа хыял эте. ⁵ Петерни туснакыда сакълайлар. Исаны якъчылары буса ону учун къаст этип Аллагъга дуа этелер.

⁶ Гъирод оъзюн халкъ дуваныны алдына чыгъармагъа сюйген гюнню алдындагы гече Петер, бугъавлагъа да маталып, эки асгерни арасында ятып юхлай болгъан. Къаравулар да къапуну алдында туснакыны кюруп сакълай болгъан. ⁷ Бирден Раббиз йиберген малайик гелип гёрюне ва туснакыны нюр шавлаландырып къоя. Къабургъасына тюртюрт, малайик Петерни уята ва:

— Тез тур! — дей.

Ону къолларындан бугъавлар уьзюлюп тюшюп къала. ⁸ Малайик огъар:

— Опуракъларынгны ва аякъгийимингни гий, — дей.

Петер о айтгъанны эте. Сонг малайик огъар:

— Уьстюнге опурагъынгны да гийип, мени артыма тюш, — дей.

⁹ Малайик чыгып, Петер ону арты булан юрюй. Амма малайик этеген затлар тюлюнде тюгюл, гёзюне гёрюнеген затлардыр деп ойлаша.

¹⁰ Биринчи ва экинчи къаравулардан оьтюрт, олар шагъаргъа чыгъагъан темир къапуну янына гелелер. Къапу олагъа оьзлюгюнден ачылып къала. Олар кыргъа чыгъалар. Бир орамдан оьтген сонг, малайик бирден ёкъ болуп къала. ¹¹ Петер эс табып йиберип:

— Раббиз малайигин йиберип, мени Гъиродну къолундан ва магъа этмеге герек деп ягъудилер къаравуллагъан жазадан кьутгъаргъанны мен гъали гъакъ кюйде билемен, — дей.

¹² Шону англагъанда, Петер оъзюне Марк деп айтылагъан Югъанны анасы Мариямны уьюне бара. Бир хыйлы адамлар онда жыйылып дуа эте болгъан. ¹³ Петер къакъгъанда, Рода деген къуллукъчу кыыз, ким экенин билмеге деп, къапугъа багып геле. ¹⁴ Петерни тавушун таныгъанда, сююнмекликден къапуну ачмагъа унутуп, о чабып уйге гире ва ондагылагъа:

— Петер къапу алда токътап тура! — деп билдире.

¹⁵ Олар кыызгъа:

— Сен гъайгев болгъансандыр, — дейлер.

Къуллукъчу кыыз оъзю герти айтагъанын ташдыра. Жыйылгъан адамлар буса:

— О Петерни малайиги, — дейлер.

¹⁶ Петер къапуну къагъагъанын давам эте. Ачгъан заманда, олар ону гёрюп, гъайранлыкъ этип къалалар. ¹⁷ Гъеч зат сёйлемесин деп, къолу булан олагъа ишара этип, Петер оъзюн Раббиз туснакыдан нечик кьутгъаргъанны англата. О:

— Шону гъакъында Якъубгъа ва оьзге иман къардашлагъа билдиргиз, — дей.

Сонг чыгып башгъа ерге гете. ¹⁸ Эртен болгъанда, асгерлени арасына уллу къувун тюшюп гете. Олар бири де Петерге не болгъанны билмей. ¹⁹ Гъирод ону тындырыкылы кюйде излеп тапмагъа буюра, тек шо гъеч натижа бермей. Тапмагъанда, къаравулардан сорав алып, оланы оьлтюрмеге буйрукъ эте. Сонг Гъирод, Ягъудеядан Къайсариягъа барып, онда бир нечакъы заман къала.

Гъиродну оьлюму

²⁰ Гъирод Сур ва Сайда деген шагъарланы халкъларына бек къазаплангъан болгъан. Олар бары да бирлешип, оьз арасындан бир нече адамны ону янына йиберелер. Пачаны ишлерини башын тутгъан къуллукъчусу Биластны оьзлени янына тартып, ярашывлукъ этмекни тилейлер, неге тюгюл олар пачаны уьлкесинден сурсат ала болгъан.

²¹ Белгилеген гюн Гъирод, пача гийимлерин де гийип, тахына минип олтуруп, халкъгъа сёйлей. ²² Халкъ да:

— Бу сёйлейген инсан тюгюл, бир аллагъдыр, — деп кычырмагъа башлай.

²³ Гъирод оъзюне Аллагъга йимик макътав этгенлик булан рази болгъаны саялы, Раббиз йиберген малайик огъар гъазиринде аврув къопдура. О да хуртлагъа таланып оьле.

²⁴ Аллагъны гъакъындагы хабар буса баргъан сайын бек яйылып тербей.

²⁵ Барнаба булан Савул буса, оьзлеге берилген тапшурувну кютюп, Ерусалимден кьайталар. Оьзлер булан бирге Марк деп айтылагъан Югъанны да алып гелелер.

Элчилер Кипрде Сююнч Хабарны билдирелер

13 ¹ Исагъа иман салгъанланы Антиокиядагъы жыйынында бир нече пайхаммар ва муаллим бар болгъан. Олар шулардыр: Барнаба, Нигер деп айтылагъан Симон, киринейли Лукий, Гьирод гъаким булан бирче оьсген Манагъем ва Савул. ² Олар Раббизге ибадат этип, ораза тутуп турагъанда, Аллагъны Ругъу:

— Барнабаны ва Савулну Мен буюргъан ишни этмек учун, Мени яныма йиберилиз, — дей.

³ Ораза тутуп ва дуа этип битгенден сонг, пайхаммарлар ва муаллимлер, Барнабаны ва Савулну башларына кьолларын да салып, оланы йиберелер. ⁴ Аллагъны Ругъу йиберген Барнаба ва Савул Селевкиягъа гелелер, ондан таба геме булан Кипрге гетелер. ⁵ Саламинге етишгенде, олар ягъудилени синагогларында Аллагъны каламын билдирелер. Олагъа кьемек эте туруп, Марк деп айтылагъан Югъан да болгъан.

⁶ Бютюн атавдан оьтюп, олар Бафагъа геле. Онда сигъручу ва ялгъан пайхаммар болгъан Баръешу деген бир ягъуди кьаршы бола. ⁷ Бу адам гъаким болуп турагъан Сергей Павелни янындагъылардан болгъан. Бек гъакъыллы гиши гьисапланагъан бу гъаким, Барнабаны ва Савулну оьзюню янына чакъыртып, Аллагъны каламына тынгламагъа сюе. ⁸ Амма Баръешу (огъар дагъы да Элима деп де айтыла болгъан; шо ат «сигъручу» деп гьечюрюле) бу иште олагъа бек кьаршылыкъ этип айлана ва гъакимни имангъа айландырма кьоймасны кьастын эте.

⁹ Амма Аллагъны Ругъундан толгъан Савул (огъар Павел деп де айтыла болгъан) Элимагъа яхшы тикленип, тувра кьарап, булай дей:

¹⁰ — Гьей сен, юрегинг кьайдагъы макюрден ва писликден толгъан адам, иблисни уланы ва гъакъ болгъан бары да затны душманы! Раббизни тюз ёлларын кьынгырлашдырагъан кюлерингни сен кьачан кьояжакъсан? ¹¹ Раббизни кьолу сагъа кьаршы гьетерилген. Сен бир нечакъы заман гюнню ярыгъын гьермейген болуп, сокъур болажакъсан.

Шоссаягъат ону туман ва кьарангылыкъ кьуршап ала. О дёрт де янына харманып, оьзюню кьолун тутуп юрюмеге гиши кьаршы болмасмы экен деп айлана. ¹² Гъаким бу ишлени гьергенде, Раббизден гелген уйретивге бек гъайранлыкъ этип, иман сала.

Писидиядагъы Антиокияда

¹³ Павел ва ону булан болгъанлар, Бафадан денгизге чыгып, Памфилиядагъы Перга шагъаргъа гелелер. Югъан буса, олардан айрылып, Ерусалимге кьайта. ¹⁴ Пергадан чыгып, олар Писидия вилаятыны кьырийындагъы Антиокия шагъарына гелелер. Сонгугюн* синагогъа гирип олтуралар. ¹⁵ Мусаны Къанунун ва пайхаммарланы китапларын охугъандан сонг, синагогну башчылары Павелге ва Барнабагъа:

— Гьей кьардашлар, ругъландырмакъ учун, халкыгъа насипат этип айтмагъа сьзюгюз бар буса, айтыгъыз, — деп билдирмеге оланы артындан йиберелер.

¹⁶ Шо заман Павел туруп, кьолу булан ишара этип, булай дей:

— Гьей Исрайылны халкы ва Аллагъдан кьоркъагъан башгъалар, тынглагъыз! ¹⁷ Исрайылны халкыны Аллагъы бизин ата-бабаларыбызны сайлагъан. Мисри топурагъында яшайгъан заманында, оланы кьеп санавлу халкыгъа айландырып, Оьзюню уллу кьудраты булан шо уьлкенден чыгаргъан. ¹⁸ О кьыркъ йылгъа юукъ дангылда олар булан чыдамлыкъда тургъан. ¹⁹ Кайнан топурагъындагъы етти тюрлю миллетни кьырып битдирип, оланы топуракъларын Исрайылны халкына варисликге берген. ²⁰ Булар барысы да дёрт юз элли йылны ичинде болгъан.

Сонг Самуйыл пайхаммарны заманына ерли Аллагъ олагъа халкыны арасындан башчылар берип тургъан. ²¹ Сонг олар оьзлеге пача берсин деп тилегенлер. Аллагъ да олагъа Бенияминни наслусундан Кишни уланы Савулну берген. О кьыркъ йыл пача болгъан. ²² Аллагъ Савулну гери ургъан сонг, олагъа пача этип Давутну берген. Ону гъакъында Аллагъ: «Юрегим ушатагъан бир адамны — Ешайны уланы Давутну — тапдым. О Мени бары да тапшурувларымны кютежек», — деген. ²³ Оьзюню берген сьзюне гьере, Аллагъ Давутну наслусундан Исрайылгъа Кьутгъарывчу Исаны гелтирген. ²⁴ Иса гелгинче, Ягъия бютюн Исрайылны халкына, товба этип, сувгъа чомдуртуп, оьзюгюзню Аллагъгъа тапшуртугъуз деп чакъырып этген. ²⁵ Оьзюне тапшурулгъан ишни кюте туруп, Ягъия: «Сиз нечик ойлаласыз, мен киммен? Мен сиз кьаравуллайгъаны тьюгюлмен. О менден сонг гележек. Мен Ону багъынчагъына да гелмеймен», — деген.

²⁶ Гьей кьардашлар, Ибрагъимни наслусуну авлетлери ва Аллагъдан кьоркъагъан башгъалар, бу кьутгъарывчуну гъакъындагъы хабарны Аллагъ бизге йиберген. ²⁷ Ерусалимде яшайгъанлар ва оланы башчылары, Иса кьутгъарывчу экенин англамайлы, Огъар оьлюм дуван этип,

* 13:14 Сонгугюн — ягъудилерде сыйлы саналагъан гюн. Мусаны Къанунуна гьере, шо гюн Аллагъгъа ибадат этмекден оьзге ишни кютмек гери урула болгъан. Сьзлюкге де кьара.

пайхаммарланы гъар сонгугюн охулагъан сёзлерин яшавгъа чыгъаргъанлар. ²⁸ Оьлтюрмек учун бир айыбын тапмаса да, Пилатгъа Исаны оьлтюртсюн деп тилегенлер. ²⁹ Исаны гъакъында язылгъан бары да зат яшавгъа чыкыгъанда, олар Ону хачгъа илинген еринден тюшюрюп, къабургъа салгъанлар. ³⁰ Амма Аллагъ Ону оьлюмден тирилтген. ³¹ Оьзю булан бирче Галилеядан Ерусалимге гелгенлеге Иса хыйлы гюглени узагъында гёрюнюп тургъан. Гъали олар халкъны алдында Исаны гъакъында шагъатлыкъ этип туралар.

³²⁻³³ Аллагъ ата-бабаларыбызгъа этген ваъдасын бизин учун — оланы яшлары учун — яшавгъа чыгъарды деген Сююнч Хабарны сизге алып гелгенбиз. Исаны тирилтип, Аллагъ этген ваъдасын шолай яшавгъа чыгъарды. Шо гъакъда Забурну экинчи йырында да булай язылгъан:

Сен Мени Уланымсан, буюн Мен Сени Атанг болдум.

³⁴ Къаркъарасы чирип дёнмесин деп, Исаны оьлюмден тирилтгени гъакъында Аллагъ дагъы да булай айтгъан:

Мен Давутгъа этген сыйлы ваъданы сизге яшавгъа чыгъарып гёрсетежекмен.

³⁵ Шону учун Сыйлы Язывланы башгъа бир еринде булай язылгъан: *Аллагъ, Сагъа Тапишурулгъанны чирип дёнмеге кёймассан.*

³⁶ Давут буса оьзюню заманында Аллагъны буйругъун кютген сонг, гечинген, аталарыны янына гёмюлген ва къаркъарасы чирип дёнген.

³⁷ Аллагъ оьлюмден тирилтген адам буса чирип дёнмеген.

³⁸ Шолайлыкъда, къардашларым, билип кёюгъуз: гюнагъларыгъызны гечилежеги сизге Исадан таба билдириле. ³⁹ Исагъа иман салагъанлар Мусаны Къанунундан таба тазаланмагъа болмагъан бары да гюнагълардан Ону Оьзюнден таба тазаланажакълар. ⁴⁰ Сакъ болугъуз: пайхаммарлар айтгъан сёзлер сизин башыгъызгъа къобуп къалмасын.

⁴¹ Олар буса булай дегенлер:

Тынглагъыз, гъей мысгъыллавчулар! Тамашалыкъ этип, лагъ болугъуз!

Мен сиз яшайгъан заманда, оьзюгюз инанмас йимик бир иш этежекмен.

Шо ишни гъакъында сизге хабарласа да, сиз бир заманда да инанмажакъсыз.

⁴² Барнаба ва Павел синагогдан чыгъагъанда, адамлар олагъа гелеген сонгугюн де бу лакъырны узатмакъны тилейлер. ⁴³ Жыйын тозулгъан сонг, ягъудилер ва ягъуди динине айланып Аллагъдан къоркъагъанланы бир кёллери Павел булан Барнабаны артына тюшюп гетелер. Олар халкъ булан сёйлеп, Аллагъны рагъмусундан чыкъмай яшамагъа насигъат этелер.

⁴⁴ Артындагъы сонгугюн бютюн шагъар дегенлей Раббизни каламына тынгламакъ учун жыйыла. ⁴⁵ Халкъны кёп жыйылгъанын гёргенде,

ягъудилер гюнчюлюк этелер. Павелни сёйлейгенине къаршы чыгып, огъар яман затланы сёйлейлер.

⁴⁶ Шо заман Павел ва Барнаба олагъа гъеч тартынмай булай дей:

— Инг башлап биз сизге Аллагъны каламын сёйлемеге гереке эдик. Амма сиз шо хабарны инкар этеген ва даимлик яшавгъа оьзюгюзню лайыкълы гысап этмейген болгъан сонг, биз ят халкъланы янына гетежекбиз. ⁴⁷ Неге туюл де, Раббиз бизге булай буюрду:

Сен бютюн ер юзюне кзутгъарып гелтирсин учун, Мен Сени ят халкълар учун бир шавла этип яратдым.

⁴⁸ Шону эшитгенде, ондагъы ят халкълар сююнюп, Раббизни каламына гюрмет этелер. Даимлик яшав учун сайлангъанлар барысы да иман салалар. ⁴⁹ Раббизни каламы бютюн бу уьлкеге яйыла.

⁵⁰ Амма ягъудилер Аллагъдан къоркъагъан абурлу къатынланы ва шагъарны абурлу адамларын, Павел булан Барнабагъа къаршы кисдирип салып, оланы гызарламагъа башлайлар ва оьзлени еринден къувалайлар. ⁵¹ Павел ва Барнаба, олагъа арт бергенин гёрсетмек учун, аякъларындагъы чангны оланы уьстюне силкип, Иконийге гетелер. ⁵² Исаны якъчылары буса сююнчден ва Аллагъны Ругъундан толалар.

Иконийде

14 ¹ Иконийде де олар гъаманда йимик ягъудилени синагогуна бара. Ондагъылагъа олар инандырагъан кюйде сёйлейлер, ягъудилерден ва греклерден бир кёп адамлар иман салалар. ² Амма иман салмагъан ягъудилер, бир-бир ят халкъланы арасына къувун салып, оланы иман къардашлагъа къаршы бакъдырмагъа башлайлар. ³ Павел ва Барнаба онда узакъ заман къалып, Раббизни гъакъында тартынмай сёйлейлер. Раббиз буса, олардан таба аламатлар ва муьжизатлар гёрсете. Шолукъда, О Оьзюню рагъмусу гъакъда элчилер сёйлейген сёзлени гертилей. ⁴ Шагъарны халкъы экиге бёлюне: бирлери ягъудилени, башгъалары буса элчилени яны бола.

⁵ Ят халкълар ва ягъудилер оьзлени арасындан абурлу адамлары да булан Павелни ва Барнабаны таш урушгъа тутмагъа сёйлешелер. ⁶ Шону билип, Павел ва Барнаба Ликавонияны Листра ва Дербе шагъарларына ва оланы айлана якъларына чыгып гетелер. ⁷ Онда олар Сююнч Хабарны билдирип туралар.

Листрада ва Дербеде

⁸ Листрада аякълары тербенмейген бир адам болгъан. О тувмадан сакъат, бир заманда да юрюмеген гиши болгъан. ⁹ Бу адам Павелни сёйлейгенине тынглай. Бу адамгъа тигилип къарап, Павел муну сав болмакъ учун иманы барны гёре. ¹⁰ Павел гючлю кюйде къычырып:

— Туруп, аякларынгны устынде токъта! — дей.

Бу адам, еринден эретуруп, юрюмеге башлай. ¹¹ Павел этгенни гёргенде, адамлар ликавония тилинде:

— Бизин яныбызгъа инсанлар келпетлеринде алагълар гелген! — деп кычыра.

¹² Барнабагъа Зевс деп, аслу гьалда Павел сёйлегени саялы, огъар Гьермес деп туралар. ¹³ Шагъарны ювугъунда ерлешген Зевсни ибадатханасыны дин къуллукъчусу, элчилени гьюрметине халкъ булан бирликде къурбан этмеге сююп, шагъарны къапуларыны алдына оьгюзлер ва чечек байламлар гелтирте.

¹⁴ Барнаба ва Павел шону эшитгенде, устындеги опуракъларын йырт^{*}, халкъны устыне багъып чабалар.

¹⁵ — Гьей адамлар, сиз этеген недир? Биз де сизин йимик бир инсанларбыз. Сиз шо тарыкъсыз затланы къююп, кёклени, ерлени, денгизлени ва олардагъы бары да затны яратгъан гъакъ Аллагъгъа сужда этсин деп, сизге Сююнч Хабарны алып гелгенбиз. ¹⁶ Алда О гъар халкъгъа оьзю сюйген ёл булан бармагъа изну берген эди. ¹⁷ Инсанлагъа яхшылыкъ этмек булан О Оьзюню барын билдире турду. Сизге О кёклерден янгуллар йиберди ва мол тюшюмлер берди. О сизге азыкъ бере ва юреклеригизни сююнчден толтура, — деп кычыралар.

¹⁸ Булай сёйлеп, олар оьзлер учун къурбан этмекден халкъны гъарангъа токътата. ¹⁹ Амма Антиокиядан ва Иконийден гелген ягъудилер халкъны мюкюр этелер. Олар да Павелни ташгъа туталар. Оьлгендир деп ойлашып, ону сюйреп, шагъардан тышгъа чыгъарып ташлайлар. ²⁰ Павелни янына Исаны якъчылары жыйылгъанда, о туруп, шагъаргъа гире. Артындагъы гюн Павел ва Барнаба Дербеге гете.

Писидия вилаятыны къырындагъы Антиокиягъа къайты

²¹ Бу шагъарда да олар Сююнч Хабарны билдирелер. Кёплер, Сююнч Хабаргъа инанып, Исаны якъчыларыны арасына къошулалар. Сонг Листрагъа, Иконийге ва Антиокиягъа къайталар. ²² Олар бары да ерде Исаны якъчыларына ругъ якъдан гюч берелер ва оланы имандан тайышмай турмагъа чакъыралар. Олар:

— Алагъны гъакимлигини тюбюне тюшмек учун, биз хыйлы къыйылардан оьтмеге герекбиз, — дей. ²³ Павел ва Барнаба Исагъа иман салганланы гъар жыйынында тамазаланы белгилейлер. Дуа этмек ва ораза тутмакъ булан оланы Оьзюне иман салгъан Раббизге аманат этелер.

* 14:14 *Устындеги опуракъларын йыртыв* — бек къыйналмакълыкъны, къайгъыр-макълыкъны белгиси гысапда этилеген бир иш.

²⁴ Писидиядан оьтуп, элчилер Памфилиягъа гелелер. ²⁵ Пергада Алагъны гъакъындагъы хабарны билдиргенден сонг, Атталиягъа гелелер. ²⁶ Атталиядан, денгизде геме булан юзюп, Антиокиягъа чыгъалар. Олар алда мундан Алагъны рагъмусуна гёре тапшурулгъан ишни кютуп гетген болгъан. ²⁷ Мунда гелген сонг, бары да Исаны якъчыларын жыйып, Алагъ оьзлерден таба этген чакъы бары да затны, шолай да Алагъ ят халкълагъа да иманны къапуларын ачгъанны айталар. ²⁸ Павел ва Барнаба Исаны якъчылары булан онда дагъы да узакъ заман къалалар.

Ерусалимдеги жыйын

15 ¹ Ягъудеядан гелген бир-бир гишилер Антиокиядагъы иман къардашланы:

— Эгер Мусаны адаты булан сюннет этдирмесегиз, сиз къутгъарылып болмажакъсыз, — деп уйретмеге башлайлар.

² Павел ва Барнаба о адамлар айтагъан затлагъа рази болмай, олар булан къаныгъывлу кюйде эришип туралар. Сонг Павелге, Барнабагъа ва бир нече иман къардашлагъа бу масъаланы гъакъында сёйлешмек учун, Ерусалимге элчилени ва тамазаланы янына бармакъ тапшурула.

³ Исагъа иман салгъанланы жыйыны йиберген адамлар Финикиядан ва Самариядан оьтегенде, ят халкълардан бирлери Алагъгъа къайтгъанын айталар. Бу хабар бары да иман къардашлар учун бир уллу сююнч болуп токътай. ⁴ Ерусалимге гелгенде, оланы Исаны якъчылары, элчилер ва ёлбашчылар къабул этелер. Олагъа оьзлерден таба Алагъ этген бары да затны айталар. ⁵ Фарисей дин бёлюгюнден болгъан Исаны якъчыларындан бирлери туруп:

— Гъали ят халкълардан олар сюннет этдирсин ва Мусаны Къанунун юрютсюн деп талап этмеге герек, — дей.

⁶ Шону арагъа салып ойлашмакъ учун, элчилер ва ёлбашчылар бирче жыйылалар. ⁷ Узакъ заман эришип тургъандан сонг, Петер туруп олагъа булай дей:

— Къардашлар, ят халкълар менден таба Сююнч Хабарны эшитип, иман салсын деп, арагъыздан Алагъ башлап мени сайлагъанны билесиз. ⁸ Инсанланы юреклеринде не барны билеген Алагъ, бизге йимик, ят халкълагъа да Оьзюню Ругъун берип, оланы къабул этгенин гёрсетди. ⁹ Ят халкъланы юреклерин иман булан тазалап, Алагъ бизин ва оланы арасында бир башгъалыкъ да къоймады. ¹⁰ Шолай болгъанда, не бизин ата-бабаларыбыз, не биз оьзюбюз гётерип болмагъан бу авур юкню, Исаны якъчыларыны устыне салып, сиз Алагъны не учун сынап къарайсыз дагъы? ¹¹ Раббиз Исаны рагъмусу булан биз де, олар да къутгъарылажагъыбызгъа инанабыз.

¹² Бары да жыйылгъанлар Барнаба ва Павел айтагъан затлагъа шып болуп тынглайлар. Олар ят халкъланы арасында оьзлерден таба Аллагъа гьрсетген аламатланы ва муьжизатланы гъакъында хабарлай.

¹³ Олар сьйлеп битгенде, Якъуб булай дей:

— Къардашлар, бир магъа тынглагъыз. ¹⁴ Ят халкъланы арасындан бирлерин Оьзюнюки этип сайлап, Аллагъа башлап оланы гъай этивюн гьрсетгенни Симон англатды. ¹⁵ Пайхаммарланы сьзлери де шону гертилей. Сыйлы Язывларда булай язылгъан:

¹⁶ *Шондан сонг Мен къайтып гелермен ва Давутну чькген уьюн янгыдан къуарман.*

Чькген ерде ону тургъузажакъман ва янгыртажакъман.

¹⁷⁻¹⁸ *Шо заманда бютюн инсанлар, гъатта ят халкъланы Меники болгъанларындан барысы да Раббибизни ахтарар.*

Шолай деп шо гъакъда тезден билдирген Раббибиз айта.

¹⁹ Шогъар гьре, мен гысап этеген кюйде, Аллагъа къайтагъан ят халкълагъа биз четимлик этмеге герек тюгюлбюз. ²⁰ Биз олагъа ялгъан аллагъагъа къурбан этилген азыкъны ашамасын, пасат юрюмесин, бичакъгъа тюшмей оылген гъайванланы этин ашамасын ва къанны ашгъа къолламасын деп буварып, кагъыз язмагъа герекбиз. ²¹ Бырынгъы заманлардан берли де Мусаны Къануну гъар шагъарда билдирилип тургъан чы ва гъар сонгугюн синагогларда охулуп тургъан чы.

²² Сонг элчилер ва ёлбашчылар Исаны бары да якъчылары булан бирге, Павел ва Барнаба булан Антиокиягъа йибермек учун, оьзлени арасындан бир нече адамны сайламагъа токъташалар. Олар Барсаба деп айтылагъан Ягъуданы ва Силаны сайлайлар. Шо эки де адам иман къардашланы арасында абурлулардан санала болгъан. ²³ Олар булан булай язылгъан кагъызны да йиберелер:

«Сизин иман къардашларыгъыз болгъан элчилер ва ёлбашчылар Антиокиядагъы, Суриядагъы ва Киликиядагъы ят халкълардан болгъан иман къардашлагъа салам йиберелер. ²⁴ Бизин арабыздан чыкъгъан бир-бир тайпалар, бизден бир тапшурув да болмай туруп, оьзлени сьйлевлери булан арагъызгъа пелекет салып, юреклеригизни гъалеклендиргенни биз эшитдик. ²⁵ Шо саялы биз барыбыз да разилешип, бир нече адамны сайладыкъ ва бизин сююмлю Барнаба ва Павел булан бирликде оланы сизин яныгъызгъа йибермеге токъташдыкъ. ²⁶ Олар экевию де Раббибиз Иса Месигъ учун оьзлени яшавун да аямадылар. ²⁷ Биз Ягъуданы ва Силаны сизин яныгъызгъа йиберебиз. Олар биз язгъан затны сизге авзу булан да айтажакълар. ²⁸ Аллагъны Ругъу ва биз герекли болгъан шу затлардан къайры дагъы затны уьстююзге борч этип салмагъа тийишли гьрмедик. ²⁹ Олар шулардыр: ялгъан аллагъагъа

къурбан этилген азыкъдан, къандан, бувулуп оьлтюрюлген гъайванланы этинден ашамай турмагъа ва пасатлыкъ юрюшден сакъланмагъа герексиз. Буланы бирин де этмей сакълансагъыз, яхшы иш этген болажакъсыз. Эсен къалыгъыз».

³⁰ Йиберилген адамлар Антиокиягъа гелелер. Исаны якъчыларын жыйып, олагъа кагъызны тапшуралар. ³¹ Олар шону охуп, ругъландырагъан сьзлерден сююнелер. ³² Оьзлер пайхаммарлар болгъан Ягъуда ва Сила иман къардашларына узакъ заман сьйлейлер, олагъа ругъ якъдан гюч берелер ва иманын беклешдирелер. ³³ Бир нечакъы заман онда тургъан сонг, иман къардашлар оланы оьзлени йибергенлени янына эсен-аман ёлгъа салалар. [³⁴]* ³⁵ Павел ва Барнаба Антиокияда къалалар. Хыйлы оьзгелер булан бирге олар онда Раббибизни гъакъында билдирип туралар.

Павелни ва Барнабаны эришивлюгю

³⁶ Бир нече гюнлерден сонг Павел Барнабагъа:

— Биз Раббибизни каламын билдирген бары да шагъарлардагъы иман къардашларыбызны янына къайтып барып, олар нечик яшайгъанына къарайыкъ, — дей.

³⁷ Барнаба Марк деп айтылагъан Югъанны да оьзлер булан алмагъа сюе. ³⁸ Амма Павел ону алмакъны тийишли гьрмей. Неге тюгюл де, о Памфилияда Павелни ва Барнабаны къююп гетип, оланы ишин давам этмеген. ³⁹ Шону уьстюнден оланы арасында уллу разисизлик тувулуна. Олар бир-биринден айрылалар. Барнаба, Маркны да алып, геме булан Кипрге гете. ⁴⁰ Павел буса оьзюне ёлдашгъа Силаны сайлай. Иман къардашлары ону Раббибизни рагъмусуна аманат эте, о да ёлгъа тюше. ⁴¹ Исаны якъчыларына ругъ якъдан гюч бере туруп, о Суриядан ва Киликиядан оьтюп гете.

Тимофей Павелге ва Силагъа къошула

16 ¹ Павел Дербеге, сонг ондан Листрагъа геле. Мунда Исаны Тимофей деген бир якъчысы болгъан. Ону анасы Исагъа иман салгъан ягъуди къатын, атасы буса грек болгъан. ² Листра булан Иконийдеги иман къардашлар бу адамны гъакъында яхшы пикруда болгъан. ³ Павел ону оьзю булан бирге сапаргъа алып бармагъа сюе. Шо ерлерде яшайгъан ягъудилер ону атасы грек экенни билегени саялы, Павел Тимофейге сюннет этдире. ⁴ Шагъардан шагъаргъа барып айланагъанда, Исаны якъчылары Ерусалимдеги элчилер ва ёлбашчылар

* 15:34 Бир-бир грекче къольязывларда «Амма Сила онда къалма токъташды» деген аят да ёлугъа.

токъташдыргъан къайдаланы юрютсюн деп олагъа етишдирелер.⁵ Шо-лайлыкъда, Исагъа иман салгъанланы жыйынлары иман якъдан гюч ала ва гъар гюн сайын санава якъдан арта.

*Павел Македониядагъы бир адамны
гъайран гърюнюште гере*

⁶Алагъны Ругъу озлеге Асияда Сююнч Хабарны билдирмеге къой-магъаны саялы, олар Фригия ва Галатия уьлкелеринден оьютуп гетелер.⁷ Мисияны дазусуна етишгенде, олар Битиниягъа бармагъа сюелер. Ам-ма Исаны Ругъу олагъа изну бермей.⁸ Шогъар гере, Мисиядан оьютуп, Троадагъа гелелер.

⁹Гече Павелни алдында бир македониялы адам бир гъайран гърю-нюште гелип токътай. О:

— Македониягъа гелип, бизге бир кеме эт, — деп тилей.

¹⁰Бу гъайран гърюнюшден сонг гъазирине биз Македониягъа барма-гъа деп онгарылдыкъ. Алагъ бизин онда Сююнч Хабарны билдирмеге чакъыргъанына биз къатты кюйде инана эдик.

Лидияны Исагъа иман салыву

¹¹Троададан геме булан чыгып, тувра Самотракиягъа, артындагъы гюн Неаполгъа гелдик.¹² Ондан Македонияны бир бълюгюню шагъа-ры болгъан Филиппагъа гелдик. Шо шагъарда Румдан чыкыгъан ватан-дашлар яшай эдилер. Мунда бир нече гюнлер турдукъ.

¹³Сонгугюн шагъарны къапусундан чыгып, бир озенни ягъасына гелдик. Биз бу ер ягъудилер дуа этеген ердир деп ойлашдыкъ. Сонг олтуруп, онда жыйылгъан къатынлар булан сёлемеге башладыкъ.

¹⁴Бизге тынглайгъанланы арасында Тиатир шагъарлы Лидия деген бир къатын бар эди. О авур къызыл тюсю кумачлар сата эди. Алагъ-дан къоркъагъан Лидияны Раббиз Павел сёлеген затлагъа инан-магъа юрегин ачды.¹⁵ Лидия ва ону уьондегилер барысы да, сувгъа чомдуртуп, озлени Алагъгъа тапшуртгъан сонг, о бизин уьуне ча-къырды. О:

— Эгер сиз мен Раббизге гъакъ герти кюйде иман салгъан деп гъи-сап эте бусагъыз, гелип уьомде токътагъыз — деп, о бизин инандырды.

Павелни ва Силаны Филиппада тутулуву

¹⁶Бир керен биз дуа этеген ерге барагъанда, ичинде палчы ругъу бу-лангъы бир къул къыз къаршы болду. Шо къыз гележекде болагъан затны палчы ругъдан таба айтып бере эди. Палчылыкъ касбу булан къул къыз есилерине кеп къазанч гелтире эди.¹⁷ Бу къыз, Павелни ва бизин артыбыз булан юрюй туруп:

— Бу адамлар — Алагъу-Тааланы къуллары. Сизге къутгъарылывну ёлларын гёрсетелер, — деп къычыра эди.

¹⁸О шону бир кеп гюнлени узагъында айтып турду. Шондан инжи-нип, Павел ону ичиндеги ругъга:

— Иса Месигни аты булан сагъа буюраман: ону ичинден чыгып тай! — дей.

Ругъ да шосагъат ону ичинден чыгып тая.¹⁹ Къазанчгъа умутлары уьюзлген ону есилери шону гёргенде, Павелни ва Силаны тутуп, ша-гъарны майданына гъакимлени янына сюйрейлер.²⁰ Павелни ва Сила-ны гъакимлени янына гелтиргенде, олар:

— Бу адамлар — ягъудилер. Булар шагъарыбызгъа пелекет салып ту-ралар.²¹ Булар биз, румлулар, къабул этмеге яда юрютмеге ярамайгъан адатланы яялар, — дейлер.

²²Халкъ Павелни ва Силаны уьстуне чапма гъазир бола. Гъакимлер, оланы чечиндирип, таяклар булан туюмеге буюралар.²³ Оланы тую-ген сонг, туснакъгъа салалар. Туснакъчыгъа оланы бек сакъласын деп тапшуралар.²⁴ Шолай буйрукъ алгъандан сонг, туснакъчы да, оланы туснакъны лап ич бёлмесине гийирип, аяклары бугъавлап бегите.

²⁵Гечортагъа таба Павел ва Сила дуа этелер ва Алагъгъа макътав йырлар айталар. Башгъа туснакълар да олагъа тынглайлар.²⁶ Бирден гюч-лю кюйде ер тербенип йибере, туснакъны кюрчюлер чайкъала. Шоса-гъат бары да къапулар ачыла, бары да туснакъланы бугъавлары чечилип тюше.²⁷ Юхусундан уянып, туснакъчы туснакъны къапулары ачыл-гъанны гере. Туснакълар чыгып къачып гетгендир деп эсине гелип, къылычын да суворуп, оз-озюн оьлтюрмеге аз къала.²⁸ Амма Павел:

— Оьзюнге зарал этме. Биз барыбыз да мундабыз! — деп къычыра.

²⁹Ярыкъ гелтиртип, туснакъчы ичине гире, къоркъмакълыкъдан къартыллай туруп, Павел булан Силаны алдына гелип, ер бавурлап ята.³⁰ Сонг оланы къыргъа чыгъарып, туснакъчы:

— Бийлерим! Къутгъарылмакъ учун мен не этме герекем? — деп сорай.

³¹— Раббиз Исагъа иман сал, сен де, уьондегилеринг де къутгъа-рылажакъсыз, — дейлер олар.

³²Сонг огъар ва уьондегилени барысына да Раббизни гъакъында-гъы хабарны билдирелер.³³ Гечени шо сагъатында туснакъчы, оланы гелтирип, яраларын жува. Сонг туснакъчы булан бирге уьондегилер де бары да, сувгъа чомдуртуп, озлени Алагъгъа тапшурталар.³⁴ Павелни ва Силаны уьуне гелтирип, олагъа тепси къура. Алагъгъа иман сал-гъаны саялы, туснакъчы ва уьондегилер сююнелер.

³⁵Эртен болгъанда, гъакимлер къулдукъчуларын:

— Бу адамланы азат эт, — деген буйрукъ да булан туснакъгъа йибере.

³⁶Туснакъчы да Павелге:

— Гьакимлер сизин азат этсин деп буйрукъ йибериб гелгенлер. Энни гетмеге боласыз, эсен-аман ёлугъузгъа тюшюгюз, — дей.

³⁷ — Бизин, Рум ватандашларын, гьеч бир дувансыз бютюн халкъны алдында токъалап, туснакъгъа салдылар. Гъали буса яшыртгъын чыгъарып къувалап йибермеге сюелер. Шолай болмас! Оьзлер гелип бизин мундан чыгъарсынлар, — дей Павел.

³⁸ Къуллукъчулар бу сёзлени гьакимлеге етишдирелер. Павел ва Сила рум ватандашлары экенни эшитгенде, гьакимлер къоркъалар. ³⁹ Сонг гелип, оьзлерден багъышламакъны тилей. Оланы туснакъдан чыгъарып, шагъардан гетсин деп тилей. ⁴⁰ Туснакъдан чыгып, Павел ва Сила къайтып Лидияны уьуне баралар. Онда иман къардашлары булан гёрюшюп, оланы ругъландырлар, сонг ёлгъа тюшелер.

Салоникде

17 ¹Амфиполдан ва Аполлониядан оьтүп, олар Салоникге гелелер. Онда ягъудилени синагогу болгъан. ² Павел, оьзюню адатына гёре, синагоггъа барып, уьч сонгугюн ягъудилер булан Сыйлы Язывланы гьакъында лакъыр этип тура. ³ Месигъ азап чегип оьлгенден сонг тирилме герек болгъанны англата ва исбатлай туруп, о:

— Оьзюню гьакъындан мен сизге айтагъан Иса — Месигъдир, — дей.

⁴ Ягъудилени бирлери, Аллагъдан къоркъагъан греклени бир кёбю ва гёрмекли къатынлардан бир хыйлылары, Исагъа иман салып, Павелни ва Силаны якъчылары болалар.

⁵ Ягъудилер гюллеп, шагъарны майданында саякъ айланып турагъан бир табун халкъны жыя, шагъарда хозгъавул гётере. Олар Павелни ва Силаны халкъны алдына чыгъармакъ учун, оланы излей туруп, Ясонну уьуне гъужум этелер. ⁶ Оланы шонда тапмагъанда, шагъарны гьакимлерини алдына Ясонну ва иман къардашлары бир нечелерин сюйреп алып гелелер ва къычырып:

— Бютюн дюньягъа хозгъавул салгъан бу адамлар гъали мунда да гелгенлер. ⁷ Ясон оланы уьюнде къабул этген. Олар барысы да, Румну пачасыны буйрукъларына къаршы чыгып, Иса деген башгъа бир пача бар деп айталар, — деп айтмагъа башлайлар.

⁸ Бу хабарны эшитген халкъ ва шагъарны башчылары гьалек болалар.

⁹ Ясондан ва башгъаларындан аманат акъча алып, сонг оланы азат этелер.

Берияда

¹⁰ Иман къардашлар буса гече болгъандокъ, Павелни ва Силаны Бериягъа йиберелер. Онда гелгендокъ, олар ягъудилени синагогуна баралар. ¹¹ Салоникдегилеринден эсе мундагъы адамлары пикрису ачыкъ

бола: олар Павелни сёзюне бек сююп тынглайлар ва Павел гьакъ гертини сёйлейгенине тюшюнемек учун, гъар гюн Сыйлы Язывланы уйренелер. ¹² Ягъудилени кёплери, шолай да бир хыйлы абурлу грек къатынлар ва эренлер Исагъа иман салалар.

¹³ Салоникдеги ягъудилер, Берияда Павел Аллагъны гьакъындагъы хабарны билдиргенин эшитип, онда да баралар. Халкъны арасына пелекет салып, олар хозгъавул этелер. ¹⁴ Иман къардашлар шоссат Павелни денгиз ягъагъа ёлгъа салалар. Сила ва Тимофей буса Берияда къалалар. ¹⁵ Павелни узатма баргъанлар ону Афинагъа етишдирелер. Сонг Силагъа ва Тимофейге тезлик булан оьзюню янына гелсин деп, Павелден буйрукъ алып, къайтып ёлуна тюшелер.

Павел Афинада

¹⁶ Ёлдашларыны гелмеклигин къаравуллап токътагъан Павел Афинадан айлана. Шагъарны ялгъан аллагъланы келпетлеринден толгъаны ону бек къазапландыра. ¹⁷ О синагогда ягъудилер, Аллагъдан къоркъагъан башгъалар булан лакъыр эте, гъар гюн шагъарны майданында къаршылашагъан адамлар булан сёйлей. ¹⁸ Бир керен Павел Исаны ва Ону оьлюмден тирилмеклигини гьакъындагъы Сююнч Хабарны сёйлейгенде, огъар бир нече философ къаршылаша. Олар эпикурчу* ва стоячы** философлар болгъан. Олардан бирлери:

— Бу тартар не айтма сюе? — дейлер.

— Бу бизге ят болгъан аллагъланы гьакъында билдирегенге ошай, — дейлер башгъалары.

¹⁹ Олар Павелни Ареопакъгъа*** алып барып:

— Сен яягъан бу янгы илму не затдыр? ²⁰ Сен айтагъан затлар бизге бир тамаша чалына. Шогъар гёре о не демек экенни билмеге сюебиз, — дейлер.

²¹ Бютюн афиналылар ва онда яшайгъан оьзге ят уьлкелилер бары затдан артыкъ гъар тюрюлю янгы пикруланы арагъа салып сёйлеп яда

* 17:18 *Эпикурчулар* — Эпикур деген грек философну якъчылары; олар ругъ рагъатлыгъы инг оьр даражадагъы леззет, напсыны рази этмек яшавну маънасы деп токъташдыра болгъанлар. Олар дагъы да инсанны яшаву учун аллагъланы агъамиятлыгъы ёкъ, инсанланы яшаву аллагълар булан байлавлу тюгюл деп токъташдыра болгъанлар.

** 17:18 *Стоячылар* — Зенон деген грек философ яратгъан философия агъымны якъчылары. Зенон якъчыларын Стоя деген ерде жыя болгъан. Олар, Аллагъ аламын яратса да, О инсанланы ишлерине къошулмай деп гысап эте болгъанлар.

*** 17:19 *Ареопакъ* — бырынгы Афинадагъы оьр дуван ва шолай да гъар тюрюлю масъалалар къаралагъан ер.

шо пикрулагъа тынглап заманны оьтгермеге сюе болгъанлар. ²²Арео-
пакъда оланы алдында туруп, Павел булай дей:

— Гьей афиналылар, сиз бек динагълю халкъ экенигизни бары зат-
дан гѳрюп тураман. ²³Шагъардан айланып, сизин сыйлы ерлеригизге
къарайгъан заманда, мен устьюне «Белгисиз Аллагъгъа» деп язылгъан
къурбанлыкъны салагъан ер гѳрдюм. Гъали мен сизге, Ким экенин
де билмей туруп, сиз Оьзюне сужда этеген Аллагъны гъакъында бил-
диремен. ²⁴Дюнъяны ва ону ичи толгъан бары да затны яратгъан Ал-
лагъ — кѳклени ва ерни Раббисидир. О инсанны кѳоллары булан ишлен-
ген ибадатханаларда яшамай. ²⁵Огъар инсан оьзюню кѳоллары булан
этеген затлар гъажатлы тѳгюл. Терсине, О инсангъа яшавну, тыныш-
ны ва къалгъан затланы барын да бере. ²⁶Аллагъ бютюн дюнъяны бары
да халкъларын бир адамдан яратды, олар яшажакъ заманланы ва ерле-
ни белгиледи. ²⁷Бизин гъарибизден йыракъда тѳгюл буса да, адамлар
Оьзюн излесин учун, янына гелип Оьзюн тапсын учун, Аллагъ шо зат-
ланы этди. ²⁸Биз Ону яхшылыгъындан яшайбыз, гъаракат этебиз ва
барбыз. Сизин бир-бир шаирлеригиз айтгъаны ймик, «Адам урлукъ-
ну яратгъан Одур».

²⁹Биз О яратгъан адам урлукъдан болгъан сонг, Аллагъны келпети
алтындан, гюмюшден яда ташдан инсанны гъакъылы ва гъюнери бу-
лан ойлашып яратылгъан бир суратгъа ошай деп гъисапламагъа герек
тѳгюлбюз. ³⁰Гетген заманларда болгъан билмеслиги саялы Аллагъ
инсанланы гюнагъламай. Амма гъали гъар ерде оланы барысына да
товба этсинлер деп буюра. ³¹Аллагъ Оьзю сайлагъан Исадан таба сав-
лай дюнъягъа адилли дуван этежек гюнню белгиледи. О шо Адамны
оьлюмден тирилтмеклиги булан шону бютюн инсанлагъа исбатлады.

³²Оьлюмден тирилмекни гъакъындагъы сѳзлени эшитгенде, оланы
бирлерини гѳнгю кюлей, башгъалары буса:

— О гъакъда сагъа башгъа бир заман тынглапбыз, — деп къоялар.

³³Сонг Павел оланы янындан гете. ³⁴Амма бир нече адам Павелге
къошула ва Исагъа иман сала. Шолайланы арасында Ареопакъны ор-
такъчысы Дионисус, Дамар деген бир къатын ва бир-бир оьзгелер де
болгъан.

Коринфде

18 ¹Мундан сонг Павел, Афинадан гетип, Коринфге геле. ²Онда о
Понтда тувгъан Акила деген бир ягъудиге къаршы бола. О къаты-
ны Прискила да булан бираз алдынларда Италиядан гелген болгъан,
неге тѳгюл Клавдий бары да ягъудилеге Румдан гетсин деп буйрукъ
этген болгъан. Павел оланы гѳрмеге бара. ³Акиланы да Павелники йи-
мик чатырлар тигеген касбусу болгъан, шо саялы Павел ону булан

бирче ишлемеге къала. ⁴Ягъудилени ва греклени инандырмакъ учун,
Павел гъар сонгугюн синагогда лакъыр эте.

⁵Македониядан Сила ва Тимофей гелген сонг, Павел оьзюню бю-
тюн заманын Аллагъны каламын англатывгъа багъышлай, ягъудилеге
Иса Месигъ экенин исбат этмек учун къаст эте. ⁶Ягъудилер огъар
къаршы яман затланы сѳйлемеге башлагъан заманда, Павел, опура-
гъыны устьюндеги чангны силкип:

— Башыгъызгъа къобажакъ балагълагъа жаваплы оьзюгюзсюз! Мени
намусум таза. Энни мен ят халкъланы янына бараман, — деп, олагъа
арт берип гете.

⁷Синагогдан чыгып, Павел Аллагъдан къоркъагъан Титий Юстус
деген биревню уьюне геле. Ону уью синагогну кыырийында болгъан.
⁸Синагогну башчысы Крисп бары да уьюндегилер булан бирге Рабби-
бизге иман сала. Коринфлилени кѳплери де, Павелни сѳзлерин эши-
тип, Раббибизге иман сала ва сувгъа чомдуртуп, оьзлени Аллагъгъа
тапшурта.

⁹Бир гече Раббибиз Павелге бир гъайран гѳрюнюште:

— Къоркъма! Адамлар булан сѳйлевюнгню давам этип тур. Иннемей
турма! ¹⁰Неге тѳгюл де, сени булан Мен барман. Яманлыкъ этмек
учун, сагъа бирев де тийип болмас. Неге тѳгюл де, бу шагъарда Мени
кѳп халкъым бар, — дей.

¹¹Олагъа Аллагъны каламын уйрете туруп, Павел онда бир йыл ярым
къала. ¹²Агъада Галлион гъаким болуп турагъан заманда, ягъудилер
бир болуп Павелни устьюне чабалар. Ону дуванханагъа гелтирип:

¹³— Бу адам инсанланы Мусаны Къанунуну ёлуна къаршы чыгъагъан
къайдада Аллагъгъа ибадат этмеге инандыра, — дейлер.

¹⁴Павел сѳйлемеге де башлагъынча, Галлион ягъудилеге:

— Гьей ягъудилер, эгер бек яман иши яда авур жинаятчылыгъы сая-
лы айыплай эдигиз буса, сизге тынгламагъа мени себебим болур эди.

¹⁵Амма мунда бир сѳзлени, атланы ва сизин Къанунугъузну гъакъында
эришивлюк юрюле буса, муну сиз оьзюгюз чечигиз. Мен булай затла-
гъа дуван этмеймен, — дей.

¹⁶Галлион оланы дуванханадан къувалатып чыгъара. ¹⁷Шо заман
жыйылгъан халкъ, синагогну башчысы Сосфенни тутуп, дуванхананы
алдында токъалайлар. Галлион буса олагъа бурулуп да къарамай.

Павелни Антиокиягъа къайтыу

¹⁸Павел Коринфде бир хыйлы гюнлер тура. Сонг О иман къардаш-
ларын къоюп, геме булан Суриягъа гете. Ону булан бирге Прискила ва
Акила баралар. Конхереягъа гелгенде, Павел Аллагъгъа берген антына
гѳре, башын кыркъдыра. ¹⁹Эфесге гелгенде, Прискиланы ва Акиланы

онда кѳююп, Павел ѳюзю синагогѳа бара ва онда ягѳудилер булан лакѳыр эте. ²⁰Ягѳудилер огѳар дагѳы да бираз заман турсун деп тилейлер, амма Павел рази болмай. ²¹Гетип барагѳан заманда о:

— Аллагѳ буюрса, сизин яныгѳызгѳа дагѳы да гелермен, — дей.

Сонг Павел геме булан Эфесден гете. ²²Кѳайсариягѳа гелгенде, о Ерусалимге барып, Исаны ондагѳы якѳчылары булан ѳлугѳа. Сонг Антиокиягѳа гете. ²³Антиокияда бир нечакѳы заман тура, сонг буса гете. Исаны якѳчыларына ругѳ якѳдан гюч бере туруп, бютюн Галатиядан ва Фригиядан айланып чыгѳа.

Аполлос Эфесде Сююнч Хабарны билдире

²⁴Шо вакѳтилерде Эфесге Искендерияда тувгѳан Аполлос деген бир ягѳуди геле. О Сыйлы Язывланы яхшы билеген пасигѳ тилли бир гиши болгѳан. ²⁵Аполлосну Раббибизни ѳлу гѳакѳда англаву болгѳан. Аллагѳгѳа тапшуртуну гѳакѳында о янгѳыз Ягѳия адамланы сувгѳа чомгѳаны гѳакѳда биле болгѳан буса да, Исаны гѳакѳында ругѳланып сѳйлей ва тюз кюйде уйрете болгѳан. ²⁶Синагогда о тартынмай сѳйлей. Прискила ва Акила Аполлосгѳа тынглагѳанда, ону уѳюне чакѳырып, огѳар Аллагѳны ѳлун дагѳы да тюз кюйде англата.

²⁷Аполлос Агѳаягѳа гетмеге сюйгенде, Исаны ондагѳы якѳчылары ону кѳабул этсинлер деп кагѳыз язып, иман кѳардашлары ону ругѳландыралар. Онда гелген заманда буса, Аллагѳны рагѳмусу булан Исагѳа иман салгѳанлагѳа о кѳп кѳемек эте. ²⁸Иса Месигѳ экенин Сыйлы Язывлар булан исбат этип, Аполлос бютюн халкѳны алдында ягѳудилени далилдерин инандырагѳан кюйде гери ура.

Павел Эфесде

19 ¹Аполлос Коринфде турагѳан заманда, Павел, ѳр якѳлардагѳы уылкелени кѳыркѳып чыгѳып, Эфесге геле. Онда о Исаны бир нече якѳчыларына ѳлугѳа. ²Павел олагѳа:

— Сиз Исагѳа иман салагѳан заманда, Аллагѳ сизге ѳюзюню Ругѳун бердими? — деп сорай.

— Биз Аллагѳны гѳеч бир Ругѳу бар деп де эшитмегенбиз, — дейлер олар.

³— Олай буса сиз ѳюзюгѳюзню Аллагѳгѳа нечик тапшуртдугѳуз дагѳы? — деп сорай Павел.

— Ягѳия сувгѳа чомуп тапшурду, — деп жавап берелер олар.

⁴— Ягѳия, товба этгенлени сувгѳа чомуп, Аллагѳгѳа тапшургѳан. Ягѳия адамлагѳа ѳюзюнден сонг гелегенине, демек Исагѳа иман салмагѳа тарыгѳын айтып тургѳан, — дей Павел.

⁵Муну эшитгенде, олар Раббибиз Исаны аты булан, сувгѳа чомдуртуп, ѳзлени Аллагѳгѳа тапшурталар. ⁶Павел Исаны якѳчыларыны

уѳстюне кѳолларын салгѳанда, олар Аллагѳны Ругѳундан тола, гѳар тюрлю тиллерде сѳйлемеге ва Аллагѳны атындан сѳйлемеге башлайлар.

⁷Олар барысы да он экиге ювукѳ адам бола.

⁸Павел синагогѳа бара. Онда уѳч айны узагѳында гѳеч тартынмай сѳйлеп тура. Ягѳудилер булан эришип, оланы Аллагѳны гѳакимлигини гѳакѳлыгѳына инандырмагѳа чалыша. ⁹Олардан бирлери кѳайпанмайлар ва инанмайлар, халкѳны алдында Раббибизни ѳлун пислеп сѳйлейлер. Сонг Павел, ѳюзю булан Исаны якѳчыларын да алып, ягѳудилени янындан гете. Тиран деген адамны мактабында гѳар гюн лакѳырлашыв юрютюп тура. ¹⁰Эки йыл шолай болуп тура. Шолайлыкѳда, Асия вилаятында яшайгѳан бары да ягѳудилер ва греклер Раббибизни гѳакѳындагѳы хабарны эшителер.

¹¹Аллагѳ да Павелден таба гѳайран аламатлар гѳрсетип тура. ¹²Аврвулулар Павелни кѳольявлукѳларына ва алдыркѳларына тийгендокѳ, аврувлары сав болуп, олардан жинлер чыгѳып тая.

¹³Жинлени кѳувалайгѳан бир-бир ягѳудилер, бир ерден бир ерге юрюп барып, жинли адамланы уѳстюнде Раббибиз Исаны атын айтмагѳа кѳарайлар. Олар:

— Павел ѳюзюню гѳакѳында айтагѳан Исаны аты булан сизге бу адамдан чыгѳыгѳыз деп буйрукѳ этемен, — деп сѳйлейлер.

¹⁴Скева деген бир ягѳуди баш дин кѳуллукѳчуну етти уланы да шолай эте. ¹⁵Амма жин бир керен олагѳа:

— Мен Исаны билемен, Павелни де таныйман, сиз кимлерсиз? — деп сорай.

¹⁶Жинли адам атылып тура, етти де уланнны уѳстюне атылып, оланы токѳалай. Уѳстюндеги опуракѳларын да кѳююп, олар ялангѳач, яралангѳан гѳалында кѳачып уйден кѳыргѳа чыгѳалар.

¹⁷Эфесде яшайгѳан бары да ягѳудилеге ва греклеге бу иш эшитилгенде, олагѳа уллу бир кѳоркѳув тюше. Олар Раббибиз Исаны атына гѳюрмет булан янашагѳан бола. ¹⁸Исагѳа иман салгѳанларыны кѳплери, гелип йибери, болгѳан гюнагѳ ишлерине ачыкѳдан мюкюрлюк этелер. ¹⁹Алда сигѳручулукѳ булан машгѳул болгѳанланы кѳплери де, ѳзлени китапларын гелтирип, бютюн халкѳны гѳз алдында оланы отгѳа салып яллата. Шо китапланы барысыны да багѳасын гѳисап этгенде, элли минг гюмюш акѳчагѳа тенг гелегени белгили бола. ²⁰Шолайлыкѳда, Раббибизни гѳакѳындагѳы хабар яйыла ва яхшы натижа гелтире.

²¹Бары да бу ишлер болгѳандан сонг, Павел Македония булан Агѳая вилайтларындан таба Ерусалимге бармагѳа токѳташа. О:

— Ерусалимде болгѳандан сонг, мен Румгѳа да бармагѳа герекмен, — дей.

²²Кѳемекчилеринден экевню — Тимофейни ва Эрастны — Македониягѳа йибери, ѳюзю бираз замангѳа Асияда кѳала.

Эфесдеги хозгавулу

²³Шо вакътилерде Раббибизни ёлуна къаршылыкъ этегенлени уллу хозгавулу бола. ²⁴Деметрий деген бир гюмюш уста, гюмюшден Артемиданы ибадатханасыны гиччи уьлгюлерин этип, ерли усталагъа шо саниятдан яхшы къазанмагъа имканлыкъ бере. ²⁵Гюмюш усталаны ва башгъа саниятчылары жыйып, о булай дей:

— Къурдашлар, оьзюбюзню касбубуздан биз яхшы къазанагъаныбызны сиз билесиз. ²⁶Павел деген бу адам, янгуз Эфеседе туююл, бютюн Асияда да дегенлей кёп адамлары оьзюне инандырып, тюз ёлдан чыгъарып турагъанны да сиз гёресиздир ва эшитесиздир. О айтагъангъа гёре, инсанны кюллары булан яратылгъан аллагъалар герти аллагъалар туююл. ²⁷Къоркъунчулукъ янгуз бизин саниятыбыз абурун тас этегенликде туююл, уллу аллагъ Артемиданы ибадатханасы абурдан тюшегенликде. Ахырда да бютюн Асия ва кюллю алам сыйлайгъан Артемиданы зорлугъу гьечге чыгъажакъ.

²⁸Муну эшитген заманда, олар къазапланып:

— Эфеслилени Артемидасы уллудур! — деп кычырмагъа башлай.

²⁹Узакъ кълмай бютюн шагъар хозгъалыша. Халкъ, Павелни ёлдашлары македониялы Гайны ва Аристархны тутуп, театргъа* багъып онгарыла. ³⁰Павел халкъны алдына чыкъмагъа сюе, амма Исаны якъчылары ону кюймайлар. ³¹Павелни къурдашлары болгъан бир-бир асиялы башчылар да, огъар хабар йибери, театргъа гелип гёрюнмесин деп тилейлер.

³²Жыйылгъанлары бирлери бир затны айтып, башгъалары башгъа затны айтып кычыра. Жыйынны башын-бавун тапма болмай. Кёплер буса не учун жыйылгъанын сама билмей. ³³Шо заман ягъудилер, халкъны ичинден Искендер деген биревню арагъа чыгъарып, ондан бары да затны англатмакъны талап эте. Кюлу булан ишара этип, Искендер халкъгъа ишни гъакъыкъатын англатып сёйлемеге сюе. ³⁴Амма о ягъуди экенни билгенде, барысы да бир тавушдан эки сагъатгъа ювукъ:

— Эфеслилени Артемидасы уллудур! — деп кычырып тура.

³⁵Шо заман шагъарны башчысы чыгып, халкъны рагъатландырып, булай дей:

— Гьей эфеслилер! Эфес шагъар уллу Артемиданы ибадатханасыны ва кёкден тюшген ташны сакълавчусу экенни билмейген ким бар?

* 19:29 *Театр* — башлапгъы вакътилерде устью ачыкъ, кёп адамлар жыйылып олтуруп болагъан ер. Театрда халкъны яшаву булан байлавлу агъамиятлы масъалалагъа да къарала болгъан.

³⁶Бугъар гьеч бирев де шеклик этмей. Гъасили, сабурлукъ салыгъыз, сизге алгъасап янгулыш иш гёргеме туюмей. ³⁷Сиз буса бу адамлары мунда алып гелдигиз. Оланы бириси де я ибадатханаланы урламагъан, я бизин аллагъыбызгъа къаршы капир затлары сёйлемеген чи. ³⁸Эгер Деметрийни ва ону булангъы оьзге саниятчылары кимге буса да биревге къаршы арзы бар буса, дуванханалар ва дуванчылар бар. Бир-бири булан дувангъа чыкъсынлар. ³⁹Эгер сизин талап этмеге сюеген дагъы башгъа затыгъыз бар буса, шону халкъны шолай затлагъа къаралагъан тийишли жыйынына чечмеге беригиз. ⁴⁰Гъали бугюн болгъан бу зат учун питне къургъан деп, бизин айыпламагъа болурлар. Булай кълмагъалны себебин исбат этмеге болагъан бизин гьеч бир далили-биз ёкъдур.

⁴¹Шону да айтып, о жыйынны тоза.

Павелни Македониягъа ва Грециягъа барыву

20 ¹Бу низамсызлыкълар болуп битген сонг, Павел Исаны якъчылары оьзюню янына чакъыра. Оланы ругъандырма да ругъандырып, савболлашып, Македониягъа ёлгъа тюше. ²Македониядан оьте туруп, Исаны якъчылары ругъандырагъан кёп затлар айта. Сонг о Грециягъа геле. ³Мунда Павел уьч ай тура. Геме булан Суриягъа бармагъа деп турагъан заманда, ягъудилер Павелге къаршы тилбирчилик этелер. Огъар къайтып Македониядан таба Суриягъа гетмеге тюше. ⁴Ону булан вериялы Пирни уланы Сопатыр, салониклилерден Аристарх, Секунд, дербели Гай, Тимофей, асиялы Тигъик ва Трофим ёлгъа чыгъалар. ⁵Алдын-алдын гетип, олар бизин Троядада къаравуллап тура эдилер. ⁶Маясыз Экмекни байрамындан сонг биз де Филиппадан геме булан чыкъдыкъ. Беш гюнден сонг Троядада оланы янына етишдик. Онда бир жума кълдыкъ.

Эфтикни тириливю

⁷Жуманы биринчи гюнюнде биз экмек бёлюв адатны кютмеге деп жыйылдыкъ. Павел жыйылгъанлар булан лакъырлаша эди. Артындагъы гюн Павел геме булан ёлгъа чыкъмагъа герек эди, шо саялы о жыйылгъанлар булан гечорта болгъунча лакъыр этип турду. ⁸Биз жыйылгъан оьртеги уьйде кёп чыракълар янып тура эди. ⁹Эфтик деген бир жагъил улан терезеде олтургъан эди. Павелни узакъ сёйлевюню вакътисинде о бираз кългып тура эди. Сонг ону юху басып, о уьчюнчю къатдагъы терезеден йыгъылып гетди. Гётерип алып гелгенде, о оьлюп тура эди. ¹⁰Павел тюпге тюшдю, огъар кълпланып ятды ва ону къучакълап:

— Кайгъырмагъыз, бу сав! — деди.

¹¹ Сонг о дагы да оьрге чыгып, экмек бѣлюп ашады. Тангга таба олар булан сѣйлеп битип, Павел ѳлун узатды. ¹² Жагыл уланн сав кююнде уюне гелтирдилер. Шогъар бары да сююндюлер.

¹³ Биз алдын-алдын геме булан Асга гетдик. Онда биз гемеге Павелни де алмага герек эдик. Яв юрюп бармага сююп, бизге оьзо шотай буюргъан эди. ¹⁴ Асда бизин булан ѳлукыганда, ону гемеге алып, биз Мидиллиге гелдик. ¹⁵ Артындагы гюн ондан чыгып, Гиос атавну кьаршысында токтадык. Экинчи гюн Самос атавга етишдик. Сонг Милетге гелдик. ¹⁶ Асия вилаятында токтамас учун, Павел Эфесе гирмей оьтуп гетмеге токташды. Пентикост байрамына о Ерусалимде болмага алгасай эди.

¹⁷ Милетден адам йибери, Павел Исага иман салганланы Эфеседеги жыйыныны арасындан ѳлбашчыларын чакыра. ¹⁸ Олар гелгенде, Павел булай дей:

— Асияга гелген биринчи гююмден башлап сизин булан турган чакы заманны ичинде мен нечик яшаганны сиз билесиз. ¹⁹ Ягудилени тилбирчилиги саялы мени башыма тюшген балаглардан оьте туруп, уллу сабурлукда, гѳзьяш тѳге туруп, Раббизге кьуллук этип турдум. ²⁰ Сизин учун пайдалы болган чакы затны билдирмекден тартынмадым, халкны алдында ва уйден уйге гирип, сизге Аллагны каламын англатдым. ²¹ Гюнаг ишлер этеген ѳлдан тайсын, Аллагга кьайтсын ва Раббиз Исага иман салсын деп, ягудилеге ва ят халкга бувардым.

²² Гьали буса, Аллагны Ругу буюрганны этип, мен Ерусалимге бараман. Онда мени не кьаравуллаганны билмеймен. ²³ Мен бир затны билемен: кьайсы шагьарга барсам да, Аллагны Ругу мени азап ва туснак кьаравуллаганын айта. ²⁴ Амма мен жанымны аямайман. Мени учун о гьеч бир зат да тююл. Раббиз Иса мага тапшурган кьуллугумну — Аллагны уллу рагмусу гьакындагы Сююнч Хабарны инсанлага етишдирмеге — тамамламага болгай эдим.

²⁵ Мен гьали сизин арагыздан — оьзююгге Аллагны гьакимлигин билдирип турганлардан — гьеч дагы биригиз де мени гѳрмежегигизни билемен. ²⁶ Бугюн мен сизге билдире тураман: эгер сизин арагыздан ким буса да биригиз ѳк болсагыз, шогъар мен айыплы тююлмен. ²⁷ Неге тююл де, Аллаг сюегенни мен сизге гьеч бир де тартынмай билдирдим. ²⁸ Аллагны Ругу сизге шо Исаны якчыларын инанып тапшурган. Кьойчулар сиривлерини гьайын нечик эте буса, сиз де Аллаг Оьзюю Уланыны оьлюю булан жыйган Исаны якчыларыны гьайын этигиз! ²⁹ Мен сизин арагыздан гетгенден сонг, сиривню арасына йыртгыч бѳрюлер тюшежекни билемен. Олар чы сиривню кьызганмажаклар. ³⁰ Гьатта сизин арагызда да, Исаны якчыларын

тюз ѳлдан чыгьармак учун, кьалп сѳзлер сѳйлейгенлер болажаклар. ³¹ Шо саялы сак болугуз! Гечеси-гюню булан уч йылны узагында гѳзьяш тѳгуп тилеп, гьар-биригизге бир бошавсуз буварганымны эсе саклап кьоюгуз.

³² Гьали буса мен сизин Аллагга ва Ону рагмулу каламына аманат этемен. Бу калам сизин руг якдан гючлендирме ва Аллагны халкыны арасында варислик бермеге бола. ³³ Мен гьеч биревню не гююшюне, не алтынына, неде опурагына гѳз салмадым. ³⁴ Оьз гьажатларыма ва мени булангыланы гьажатларына харжны мен бу кьолларым булан кьазанганны сиз билесиз. ³⁵ Сиз мени йимик загьмат тѳкмеге, гючсюзлеге кѳмек этмеге герекни сизге оьзюм болган кююмде уьгюсюн гѳрсетдим. Раббиз Иса: «Алмакдан эсе бермек артык насип гелтирер», — деп айтган сѳзлени унутмай эсе сакламага герексиз.

³⁶ Бу сѳзлени де айтып, бары да булан бирге тизден туруп, Павел дуа эте. ³⁷ Барысы да кѳп йылайлар, Павелни кьучаклап оьбелер. ³⁸ «Мени сиз дагы гѳрмежексиз» деген сѳзлеринден сонг олар айрокда бек пашман болалар. Сонг олар ону гемеге етгинче узаталар.

Ерусалимге ѳл чыгьы

21 ¹ Олардан айрылган сонг, биз бир башлап геме булан тувра Косга, артындагы гюн Родосга, ондан таба Патарага гетдик. ² Финикияга бараган бир геме кьаршы болду. Огъар минип, денгизге чыкдык. ³ Кипр гѳрюнген заманда, атавну кьыбла ягындан оьтуп, Сурияга багып гетдик ва Сурда токтадык. Гемени уьстюндеги юк онда бошатылмага герек эди. ⁴ Онда Исаны якчыларын табып, биз оланы янында етти гюн кьалдык. Аллагны Ругуну таьсиринден олар Павелге Ерусалимге бармасын дей эдилер. ⁵ Турмага тюшеген заманыбыз битгенде, биз ондан гетдик ва ѳлубузу узатдык. Исаны якчылары кьатынлары, яшлары да булан бизин шагьардан чыкгынча узатды. Денгизни ягасында биз тизден югюнюп дуалар этдик. ⁶ Бир-бирибиз булан савболлашган сонг, биз гемеге миндик. Олар да уьйлерине кьайтып гетдилер.

⁷ Биз Сурдан денгиз ѳлубузу узатып, Птоломайдга гелдик. Ондагы иман кьардашларыбыз булан ѳлугуп, оланы янында да бир гюн кьалдык. ⁸ Артындагы гюн ѳлга чыгып, Кьайсарияга гелдик. Сююнч Хабарны билдиреген, Ерусалимде сайланган етти адамны бири болган Филиппи уюне гелип, ону янында кьалдык. ⁹ Ону Аллагны атындан сѳйлеп болаган эрге бармаган дѳрт кьызы бар эди.

¹⁰ Онда бир хыйлы гюнлер кьалган сонг, Ягудеядан Агъав деген бир пайхаммар гелди. ¹¹ Бизин яныбызга гелип, о Павелни белбавун алды, ону булан оьзюню кьолларын-бутларын байлады. О булай айтды:

— Аллагыны Ругъу булай сёйлей: Ерусалимдеги ягудилер, бу белбавну есин шулай байлап, ят халкъланы кьолуна бережеклер.

¹² Бу сёзлени эшитгенде, биз ва ондагылар Павелге Ерусалимге бармасын деп тилемеге башладыкъ. ¹³ Шо заман Павел:

— Сиз этеген недир? Неге йылайсыз, неге юрегимни сыныкъдырасыз? Мен Ерусалимге барып, байланмагъа чы нечик де, Раббибиз Исаны аты учун гъатта онда оълмеге де гъазирмен, — деп жавап берди.

¹⁴ Сёзюнден къайтарып болмажагъын англагъанда, огъар дагъы тилемей:

— Раббибиз буюргъан кюйде болсун дагъы, — деп къойдукъ.

¹⁵ Сонг, гъазирлигибизни де гёрюп, биз Ерусалимге ёлгъа тюшдюк.

¹⁶ Къайсариядан бир-бир Исаны якъчылары да бизин булан бирге гелдилер. Олар бизин Исаны башлапгъы якъчыларындан бириси болгъан Минасон деген кипрли биревню уьюне гелтирдилер. Биз де онда кьонакъ тюшюп токътадыкъ.

Якъубну Павелге этген таклифи

¹⁷ Ерусалимге гелгенде, иман къардашларыбыз бизин кёп сююп къабул этдилер. ¹⁸ Артындагъы гюн Павел булан бирче биз Якъубну гёрге бардыкъ. Онда бары да ёлбашчылар да жыйылды. ¹⁹ Олар булан сорагъан сонг, Павел ят халкъланы арасында оьзюнден таба Аллагъ этген бары да ишлени тындырыкълы кюйде хабарлады.

²⁰ Шону эшитгенде, олар Аллагъгъа макътав этдилер. Олар Павелге булай айтды:

— Гёресен чи, къардашым, ягудилени арасында минглер булан Исагъа иман салагъанлар бар. Олар барысы да Мусаны Къанунуна бек гьюрмет этегенлер. ²¹ Олар сени гъакъынгдан буса ят халкъланы арасында яшайгъан бары да ягудилер Мусаны Къанунундан тайышсын, яшларына сюннет этмесинлер ва бизин адатларыбызны юрютмесинлер деп уйьрете деген хабарны эшитгенлер. ²² Энни биз не этме герекибиз? Озокъда, сени мунда гелгенингни олар эшитежеклер. ²³ Шогъар гёре сен бизин таклифибизге тынгла: бизин арабызда Аллагъгъа ант этген дёрт адам бар. ²⁴ Дёрт де адамны алып бар. Олар булан бирче тазаланывну адатын кют, башларын юлютмек учун, олагъа харж бер. Шо заман сени гъакъынгдан эшитген заты герти тююл экенни ва оьзюнг Къанунгъа гёре юрюйгенингни гъар ким билежек. ²⁵ Ят халкъланы арасындан Исагъа иман салгъанларыны гъакъында айтсакъ, ялгъан аллагълагъа къурбан этилген азыкъланы ашамасын, пасат юрюмесин, бичакъгъа тюшмей оылген гъайванланы этин ашамасын ва къаннны ашгъа кьолламасын деген къарарыбызны гъакъында олагъа кагъыз йибергенбиз.

²⁶ Артындагъы гюн Павел, бу адамланы оьзю булан алып, олар булан бирче тазаланывну адатын кюте. Сонг ибадатханагъа бара, тазаланывну гюнлери не заман тамамланажагъын, оланы гъар-бири учун не заман къурбан этежегин билдире.

Павелни туснакъ этилисю

²⁷ Етти гюн бите турагъанда, Асиядан гелген ягудилер, Павелни ибадатханада гёрюп, бютюн халкъланы арасына хозгъавул сала. Ону тутуп:

²⁸ — Гъей Исрайылны халкъы, кёмек этигиз! Бу адам — къайда барса да, адамланы Къанунгъа къаршы, бизин халкъыбызгъа ва бу ибадатханагъа къаршы чыкъмагъа уйьретеген адам. Гъали де ибадатханагъа греклени гелтирип, бу сыйлы ерни мурдарлады, — деп кычыра.

²⁹ Алда ону шагъарда эфесли Трофим булан бирче гёрген болгъан. Павел ону ибадатханагъа алып гелген деп ойлаша. ³⁰ Бютюн шагъар хозгъалышып йибере. Бары да якълардан гелип, халкъ жыйыла. Олар Павелни тутуп, ибадатханадан сюйреп кыргъа чыгъаралар. Арты булан шоссакъат къапуларын да бегителер. ³¹ Олар Павелни оьлтюрюп къоймагъа да сюелер. Шо заман бютюн Ерусалим хозгъалгъан деген хабар асгербашына етише. ³² О шоссакъат, асгерлерин ва асгербашларын алып, оланы уьстюне гелип етише. Асгербашын ва асгерлени гёргенде, хозгъалгъанлар Павелни токъалайгъанын токътаталар. ³³ Асгербашы ону тутуп туснакъ эте ва эки шынжыр булан бугъавласын деп буйрукъ бере. Сонг:

— Бу адам кимдир? Бу не этген? — деп сорай.

³⁴ Халкъны арасындан бирлери бир затны, башгъалары башгъа затны айтып кычыра. Къавгъаны кёбюнден ишни гъакъыкъатын билмеге болмай, асгербашы:

— Бу адамны бекликге етишдирсин, — деп буюра.

³⁵ Павел канзилеге етишгенде, бек басылмакъдан къара халкъ ону юрюмеге къоймай. Асгерлер ону гётерип юрюмеге борчлу бола. ³⁶ Халкъ:

— Огъар оьлюм! — деп кычыра.

³⁷ Асгерлер оьзюн бекликге алып гирегенде, Павел асгербашгъа:

— Сагъа бир зат сорамагъа яраймы? — дей.

— Сен грекче сёйлеймисен дагъы? ³⁸ Сен гъалиден бираз алдын хозгъавул этген ва дёрт минг къачакъланы да алып дангылгъа чыкыгъан мисрили тююлмюсен? — деп сорай о.

³⁹ — Мен Киликиядагъы Тарс шагъардан гелген бир ягудимен. Мен шо агъамиятлы шагъарны ватандашыман. Магъа халкъны алдына чыгып сёйлемеге изну бер деп тилеймен, — деп жавап бере Павел.

⁴⁰ Асгербашы изну бергенде, Павел канзилени уьстюнде токътап, халкъгъа тынсын деп кьолу булан ишара эте. Халкъ чув болуп тынып токътагъан заманда, о ягудиче сёйлемеге башлай:

22 ¹— Къардашлар! Аталар! Гъали оъзюмню якълап мен сёйлежек затлагъа къулакъ асып къарагъыз, — дей о.

²Павелни оъзлер булан ягъудиче сёйлейгенин эшитгенде, олар дагъы да бек чув болуп токътайлар. О булай узата:

³— Мен Киликиядагъы Тарсда тувгъан бир ягъудимен. Мен мунда, бу шагъарда, Гамалиелни алдында тарбиялангъанман. Ата-бабаларыбызны Къанунуна мени тындырыкълы кюйде о уйретди. Сиз барыгъыз да бугюнлерде нечик бусагъыз, мен де шолай Аллагъа учун къасткъылып чалышагъанланы бири эдим. ⁴Раббибизни ёлун юрютегенлени мен оьлтюреген даражагъа ерли гъызарладым, эренлер булан къатынланы тутуп, туснакълагъа салдым. ⁵Буланы гертилигине дин къуллукъчуланы башчысы ва бары да оьр мажлис шагъатлыкъ этмеге болалар. Мен олардан, Исагъа иман салгъанланы такъсырламакъ учун Ерусалимге гелтирмеге деп, Шамда яшайгъан ягъуди къардашларыбызгъа язылгъан кагъызланы алып бардым.

⁶Шамгъа ювукълашып барагъан ёлумда тюшге таба, бирден кёкден таба бир нюр гелип, айланамны шавлаландырып къойду. ⁷Мен ерге йыгъылдым. Магъа: «Савул, Савул! Мени не учун гъызарлайсан?» — деген сесни эшитдим. ⁸Мен: «Сен Кимсен, я Рабби?» — деп сорадым. О да: «Мен сен гъызарлайгъан назаретли Исаман», — деп жавап берди. ⁹Мени булангъылар нюрню гёрдюлер, амма магъа сёйлейгенни сесин эшитмедилер. ¹⁰«Я Рабби, мен не этейим?» — деп сорадым. Раббибиз магъа: «Туруп, Шамгъа бар. Сен этмеге герекли затлар сагъа онда айтылажакъ», — деп жавап берди.

¹¹Нюрню шавласындан мен бир затны да гёрюп болмайгъан болуп къалдым. Мени булангъылар, билегимни тутуп, Шамгъа гелтирдилер.

¹²Мени яныма ерли ягъудилени арасында абуру бар, динагълю ва Мусаны Къанунундан таймай юрюйген Гъанания деген бирев гелди. ¹³О магъа: «Къардашым Савул, гёзлеринг ачылсын!» — деп айтды. Шоссагъат мен ону гёреген болуп къалдым. ¹⁴О магъа булай айтды: «Аталарыбызны Аллагъы Оъзю сюегенни билмек, Муъминни гёрюп, Ону авзундан бир сес эшитмек учун, сени сайлады. ¹⁵Сен гёрген, эшитген затларынг учун бютюн инсанланы алдында Ону шагъаты болажакъсан. ¹⁶Гъали сен не къаравуллап токътангъансан? Тур, Ону атын тутуп, сувгъа чомдуртуп, оъзюнгню Аллагъгъа тапшурт, гюнагъларынгдан тазалан».

¹⁷Ерусалимге къайтып, ибадатханада дуа этип турагъанда, мен Раббибизни бир гъайран гёрюнюшде гёрдюм. ¹⁸О магъа: «Алгъаса. Тезлик булан Ерусалимден гет, неге тюгюл мунда Мени гъакъымдагъы сени шагъатлыгъынгни къабул этмежеклер!» — деп айтды. ¹⁹Мен: «Я Рабби, мен синагоглагъа барып, Сагъа иман салагъанланы токъалагъанны ва оланы туснакълагъа салгъанны бу адамлар билелер. ²⁰Сени шагъатынг

Стефанны къаны тёгюлеген заманда, мен онда токътап, ону оьлтюрмекни арив гёрдюм, ону оьлтюрегенлени опуракъларын сакълап турдум», — деп айтдым. ²¹Раббибиз магъа: «Бар, Мен сени йыракъгъа — ят халкъланы янына — йиберемен», — деп айтды.

Павел румлу асгербашыны янында

²²Бу сёзлени айтгъанча, халкъ Павелге тынглап тура. Шондан сонг буса: — Муну ер юзюнден ёкъ этмеге герек! Муну сав къоймагъа ярамай! — деп кычырып, къавгъа салмагъа башлай.

²³Адамлар кычыра, опуракъларын чечип ата, гъавагъа хум чача.

²⁴Асгербашы Павелге къаршы олар неге булай кычырагъанны себебин англамакъ учун:

— Ону бекликге элтсинлер. Къамучу булан тююп, сорав алсынлар, — деп буюра.

²⁵Ону къамучу булан тюймек учун байлайгъан заманда, Павел оъзюню янындагъы юз асгерни башчысына:

— Сизге Румну ватандашын гъеч бир дувансыз къамучуламагъа яраймы? — деп сорай.

²⁶Шону эшитген юз асгерни башчысы, шоссагъат минг асгерни башчысыны янына барып:

— Сен этеген не затдыр? Бу адам чы — Румну ватандашы, — дей.

²⁷Шонда асгербашы ону янына барып:

— Сен, гертилей де, Румну ватандашымысан? — деп сорай.

— Дюрмен, — дей Павел.

²⁸— Магъа шо ватандашлыкъны алмакъ учун, кёп акъча харжламагъа тюшдю, — дей асгербашы.

— Мен буса ватандаш болуп тувгъанман, — дей Павел.

²⁹Павелден сорав алмагъа гереклилер шоссагъат ону янындан таялар. Асгербашы буса Румну ватандашы болгъан Павелни тутуп байлагъаны саялы къоркъа.

Павел ягъудилени оьр мажлисини алдында

³⁰Артындагъы гюн асгербашы, ягъудилер Павелни не учун айыплайгъанын билмеге сююп, ону бугъавларын чече. О баш дин къуллукъчулагъа ва бютюн ягъудилени оьр мажлисине жыйылсын деп буюра. Павелни гелтиртип, оланы алдында эретургъуза.

23 ¹Ягъудилени оьр мажлисини ортакъчыларына тикленип къарап, Павел:

— Къардашларым! Бугюнге ерли мен Аллагъны алдында таза наму-сум булан яшап гелгенмен, — дей.

² Дин къуллукъчуланы башчысы Гнанания Павелни янында токътагъанлагъа ону авзуна урмагъа буйрукъ эте. ³ Шо заман Павел огъар:

— Сагъа Аллагъ урар, гъей экиюзлю! Сен мунда магъа Къанун булан дуван этмек учун олтургъансан, озъюнг буса Къанунгъа къаршы чыгъып, магъа урмагъа буюрасан, — дей.

⁴ Ону янында токътагъанлар:

— Сен Аллагъныки болгъан дин къуллукъчуланы башчысын сёкмеге нечик боласан? — дей.

⁵ — Къардашлар! О дин къуллукъчуланы башчысы экенни мен билмедим. Сыйлы Язывларда: «Халкъны гъакимине къаршы яман сёйлем», — деп язылгъан чы, — дей Павел.

⁶ Ондагъыланы бир пайы саддукейлер, биревю пайы буса фарисейлер болгъанны англагъанда, Павел ягъудилени оър мажлисини ортакъчыларына кычырып:

— Къардашлар! Мен фарисейлени уланы фарисеймен. Магъа оылген адамлар тирилегенине инанагъаным саялы дуван этелер, — дей.

⁷ О булай айтгъанда, саддукейлер булан фарисейлени арасында эришивлюк башланып гете. Жыйын экиге бёлюне. ⁸ Саддукейлер не оълумден тирилмек, не малайиклер, не ругълар ёкъ затлар дейлер, фарисейлер буса буланы барын да къабул этелер. ⁹ Уллу къавгъа гёте-рилип гете. Фарисейлерден болгъан дин алимлер буса:

— Биз бу адамны гъеч бир яманлыгъын гёрмейбиз. Балики, гертиден де, ону булан ругъ яда малайик сёйлегендир? — деп эришелер.

¹⁰ Эришивлюкню ахыры токъалашгъа айлангъан заманда, асгербашы Павелни паралап къояр деп къоркъа. О асгерлеге гелип, Павелни жыйындагъылардан чыгъарып алып, ону бекликге элтмеге буйрукъ эте.

¹¹ Артындагъы гече, Раббибиз Павелни янында токътап:

— Къоркъма! Ерусалимде сен Мени гъакъымда нечик шагъатлыкъ этдинг бусанг, Румда да шолай шагъатлыкъ этмеге герек болажакъсан, — дей.

Павелни оылтюрмеге сюелер

¹² Эртен ягъудилер жыйылып, Павелни оылтюрмей туруп, ашамай-ичмей турмагъа ант этелер. ¹³ Шолай ант этгенлени санаву кыркъдан артыкъ бола. ¹⁴ Баш дин къуллукъчуланы ва тамазаланы янына барып, олар булай дейлер:

— Биз Павелни оылтюрмей туруп, бир зат да ашамай-ичмей турмагъа ант этгенбиз. ¹⁵ Энни ягъудилени оър мажлиси ва сиз, сайки, Павелни ишине янгъдан тындырыкълы кюйде къарамагъа герекбиз деп, ону сизин яныгъызгъа гелтирсин деп, асгербашына тилегиз. Биз буса, Павел мунда етишгинче, ону ёлда оылтюрмеге гъазир болуп турарбыз.

¹⁶ Павелни кызардашыны уланы бу тилбирчиликни гъакъында эшитте. Бекликге гелип, о Павелге шону билдире. ¹⁷ Шо заман Павел, юз асгерни башчыларындан бирин чакъырып:

— Бу уланны минг асгерни башчысыны янына элт, муну огъар айтмагъа сюеген бир сёзю бар, — дей.

¹⁸ О да шо уланны асгербашыны янына алып гелип, огъар булай дей:

— Тутулгъан Павел, мени чакъырып: «Бу уланны минг асгерни башчысыны янына элт, муну огъар айтмагъа сюеген бир сёзю бар», — деп айтды.

¹⁹ Асгербашы, о уланны къолун тутуп, ону булан бир янгъа тайып:

— Сен магъа не айтмагъа сюесен? — деп сорай.

²⁰ О булай жавап бере:

— Ягъудилер, тангала Павелни ишине, сайки, янгъдан тындырыкълы кюйде къарамакъ учун, ону ягъудилени оър мажлисине алып гелтирсин деп, сагъа тилекеге сёйлешип айланалар. ²¹ Амма сен олагъа инанма. Неге тюгюл де, кыркъдан да артыкъ адам къамагда къаравуллап тура. Павелни оылтюрмей туруп, олар бир зат да ашамай-ичмей турмагъа ант этгенлер. Гъали олар гъазирленип, сени буйругъунгну къаравуллап токътап туралар.

²² Шо заман асгербашы:

— Магъа билдирген затынгны, вёре, биревге де айтмассан, — деп буварып, уланны йибере.

Павел Къайсариягъа йибериле

²³ Сонг о юз асгерни эки башчысын чакъырып, олагъа булай дей:

— Къайсариягъа гетмек учун, ахшам сагъат тогъузгъа эки юз асгер, етмиш атлы ва окълары булангъы эки юз асгер гъазирлегиз. ²⁴ Павелни миндирип, Феликс гъакимни янына эсен-аман етишдирмек учун атлар онгарыгъыз. ²⁵ Булай бир кагъыз да яза:

²⁶ «Клавдий Лисийден кёп гъюрметли Феликсге салам. ²⁷ Бу адамны ягъудилер тутуп оылтюрмеге айлангъан эдилер. Амма о румлу ватандаш экенни билгенде, мен асгерлер булан гелип етишип, ону къутгъардым. ²⁸ Олар ону не зат саялы айыплайгъаныны себебин билмеге сююп, мен ону ягъудилени оър мажлисине гелтирдим. ²⁹ Ону озълени Къанунуна байлавлу эришивлюклерде айыплайгъанын англадым, амма оылтюрмек яда туснакъгъа салып сакъламакъ учун ону гъеч айыбы ёкъну билдим. ³⁰ Мен эшитген кюйде, бу адамны оылтюрмеге тилбирчилик этип айланалар. Шогъар гёре ону мен шоссагъат сени янынга йибердим. Бу адамны айыплайгъанлагъа барып сени алдында сёйлесин деп буюрдум».

³¹ Асгерлер, озлеге берилген буйрукъгъа гёре, шо гече Павелни Антипатридге етишдирелер. ³² Артындагъы гюн атлылар Павелни де алып

Къайсариягъа гетелер, къалгъан асгерлер буса бекликге къайталар. ³³Атлылар Къайсариягъа гелгенде, гъакимге кагъызны берип, Павелни де огъар тапшуралар. ³⁴Кагъызны охуп, гъаким Павел къайсы вилайетдан экенин сорай. О Киликиядан экенни билгенде:

³⁵ — Сени айыплайгъанлар гелген заманда, мен сагъа тынгларман, — дей.

Сонг Павелни Гыродну беклигинде къаравулла булан сакъласын деп буюра.

Павелни айыплайлар

24 ¹Беш гюнден сонг дин къуллукъчулары башчысы Гъанания, бир нече тамазалар ва дуванда оланы якълап сёйлемеге герек Тертул деген бирев булан Къайсариягъа геле. Булар гъакимге Павелни не саялы айыплайгъанын билдирелер. ²⁻³Павелни чакъырып гелтиргенде, Тертул ону айыплап сёйлемеге башлай. О булай дей:

— Гъей гъюрметли Феликс! Толу даражада биз пайдаланып турагъан бу паракхатлыкъны ва сени гъакъыллы иш гёрювюнгню натижасында ягъуди халкъны яшавун яхшылашдыргъан тюрленивлени биз гъар заман ва гъар ерде уллу разилик булан къабул этебиз. ⁴Сени кёп заманынгны алмас учун, сагъа хас болгъан рагъмүлүлукъ булан бизге бир аз заман тынгламакълыгъынгны тилейбиз. ⁵Бу адам бир питнечи ва дюньяны гъар еринде яшайгъан бары да ягъудилени арасына хозгъавул салагъан назарет дин агъымыны башчыларындан бириси экенни биз токъташдыргъанбыз. ⁶Бу бизин ибадатханабызны мурдарламагъа да айланды. Шогъар гёре биз ону тутдукъ*. ⁸Павелден сорав алсанг, биз ону не саялы айыплайгъаныбызны озъюнг де билмеге болурсан.

⁹Ягъудилер де огъар этилеген айыплавлар герти деп токъташдыралар.

¹⁰Гъаким Павелге сёйлесин деп ишара эте. Жавап бере туруп, Павел булай дей:

— Кёп йылланы боюнда сен бу ягъуди улкеде дуван этип турагъанынгны мен билемен. Шо саялы бек сююп озъюмню якъламагъа гиришемен. ¹¹Мен Ерусалимге ибадат этмек учун гелгенли он эки гюнден артыкъ болмагъанны токъташдырмагъа сагъа къыйын болмажакъ. ¹²Ибадатханада мени гъеч ким булан эрише туруп, я синагогда, яда шагъарны башгъа бир еринде халкъны арасына хозгъавул сала туруп гёрмегендир. ¹³Магъа къаплайгъан айыпланы да булар гъеч исбат этмеге болмаслар. ¹⁴Булар дин агъым деп айтагъан Ёлгъа гёре мен,

* 24:6-8 Бир-бир грекче къольязывларда «Озъюбюзню Къанунубуз булан дуван этмеге сюйген эдик. ⁷Амма Лисий деген асгербашы гелип, муну бизин къолубуздан гюч булан чыгъарып алды. ⁸Муну айыплайгъанлагъа сени янынга гелсин деп буюрду» деген аятлар да ёлугъа.

гертилей де, аталарыбызны Аллагъына ибадат этегенимни сенден яшырмайман. Мусаны Къанунунда ва пайхаммарланы китапларында язылгъан бары да затлагъа иман саламан. ¹⁵Муъминлер, шолай да муъмин болмагъанлар тирилер деп, ягъудилер йимик мен де Аллагъа умут этемен. ¹⁶Шо саялы Аллагъны ва адамланы алдында намусум таза болсун учун, озъюм де даим къаст этемен.

¹⁷Кёп йыллардан сонг жыйылгъан садагъаланы халкъыма бермек ва къурбанлар этмек учун, мен Ерусалимге гелдим. ¹⁸Мен тазаланыв адатны кютдюм ва ибадатханада ягъудилер мени шо ишлер булан машгъул болуп турагъан заманда тапдылар. Мени айланамда халкъ ёкъ эди, низамсызлыкълар да болмады. ¹⁹Эгер магъа къаршы айтмагъа гъеч заты бар буса, мени айыплап, шо заман ибадатханада болгъан асиялы ягъудилер де сени алдында мунда токътамагъа герек эдилер. ²⁰Яда ягъудилени оър мажлиси менден сорав алагъан заманда, Мусаны Къанунуна къаршы мени не айыбымны тапгъанын гъали мунда барлар айтсынлар. ²¹Янгыз оланы арасында турагъанда, къычырып: «Оылген адамлар тирилегенине инанагъаным саялы, магъа дуван этелер», — деп айтгъан биргине-бир сёзюм, балики, мени айыбымдыр?

²²Раббибизни ёлу гъакъында яхшы англаву булангъы Феликс, оланы ишине къаравун бёлюп:

— Асгербашы Лисий гелгенден сонг, сизин ишигизге гёре дуван этермен, — дей.

²³О юз асгерни башчысына Павелге къаравул салып сакъламакълы, огъар енгилликлер болдурмакълы, къурдашларына ону тарыкъ-герегини гъайын этмеге къоймакълы буюра.

²⁴Бир нече гюнден сонг Феликс Друсила деген ягъуди къатыны булан геле. Павелни чакъыртып, о Иса Месигъге иман салмакълы гъакъында ону сёйлейгенине тынглай. ²⁵Павел муъминликни, озъюм енгип сакълап болмакълы ва къыяматгюн болагъан Аллагъны дуван этивюню гъакъында сёйлегенде, Феликс, къоркъуп йиберип:

— Бугюнге таман! Заманым болгъанда, мен сени дагъы да чакъыртарман, — дей.

²⁶Шону булан бирге о Павел озъюне урушбат берип деп де умут эте. Шогъар гёре Феликс, Павелни заман-заман янына чакъыртып, ону булан лакъыр эте. ²⁷Арадан эки йыл оьтген сонг, Феликсни орнуна Поркий Фест геле. Ягъудилеге ярамакъ учун, Феликс Павелни туснакъда сакълай.

Павел пачаны дуванын талап эте

25 ¹Гъаким болуп уьч гюнден сонг Фест Къайсариядан Ерусалимге гете. ²Баш дин къуллукъчулар ва ягъудилени абурлу адамлары, Павелге айыплар салмакъ учун, Фестни янына гелелер. ³Олар Фестге,

оьзлеге бир рагьму этип, Павелни Ерусалимге йиберсин деп бек тилейлер. Оьзлер буса ёлда Павелни оьлтюрмек учун алданоьк сёйлешген болгъан. ⁴Амма Фест:

— Къайсарияда Павелни къаравуллар сакълап тура, узакъ къалмай оьзюм де онда баражакъман. ⁵Олай буса сизин абурлу адамларыгъыздан гелип болагъанлары мени булан гелсин. Павелни этген терс иши бар буса, ону онда айыпласын, — деп жавап бере.

⁶Оланы янында сегиз яда он гюнден артыкъ турмай, Фест Къайсариягъа къайта. Артындагъы гюн барып дуванханада олтуруп, Павелни гелтирсинлер деп буйрукъ эте. ⁷Павелни гелтирелер. Ерусалимден гелген ягъудилер Павелни къуршап алалар. Огъар бир кёп авур айыпланы салалар, амма оланы исбат этип болмайлар. ⁸Сонг Павел оьзюн якълап булай дей:

— Мен я ягъудилени Къанунуна, я ибадатханагъа, яда Румну пачасына къаршы бир яман иш де этмегенмен.

⁹Амма Фест, ягъудилеге ярамагъа сююп, Павелге:

— Ерусалимге барып, сагъа этилеген бу айыплавлагъа гёре дуванны мен онда этгенни сюемисен? — деп сорай.

¹⁰Павел булай дей:

— Мен Румну пачасыны дуванын къаравуллап токътагъанман, дуван да магъа мунда этилмеге герек. Сен оьзюнг де яхшы билеген кюйде, мен ягъудилеге къаршы гьеч бир яман иш этмегенмен. ¹¹Эгер мен бир яман неде оьлюмге лайыкълы бир иш этген бусам, оьлюп гетмекден де баш къачырмайман. Эгер ягъудилер мени айыплайгъан яман ишлер мени уьстюмде ёкъ буса, бирев де мени оланы къолуна берип болмас. Мен Румну пачасыны дуванын талап этемен.

¹²Шо заман Фест, мажлис булан сёйлешип:

— Сен Румну пачасыны дуванын талап этесен, сен ону янына баражакъсан, — деп жавап бере.

Фест Агърипа пача булан сёйлей

¹³Бир нече гюнлерден сонг, Фестни гьюрметлемек учун, Агърипа пача Береника булан Къайсариягъа геле. ¹⁴Олар онда бир нече гюнлер къалалар. Фест, пачагъа Павелни ишин англата туруп, булай дей:

— Мунда туснакъда Феликс къоюп гетген бир адам бар. ¹⁵Мен Ерусалимге баргъан заманда, ягъудилени баш дин къуллукъчулары ва тамазалары, айыплар салып, огъар дуван этмекни талап этдилер. ¹⁶Мен олагъа, айыплангъан гъар кимни шо адамны айыплайгъанлар булан бет-бетге тургъузмайлы ва огъар айыпдан якъланмакъ учун имканлыкъ бермейли, огъар дуван этмек румлуланы адаты тюгюл деп жавап бердим. ¹⁷Олар мунда гелгенде, гьеч артгъа салмайлы, артындагъы гюн,

дуванны чакъырып, мен о адамны гелтирсин деп буюрдум. ¹⁸Айыплайгъанлар туруп бу адамны мен ёрайгъан бир терс ишин де гёрсетип болмадылар. ¹⁹Олар ону булан оьзлени дини гъакъында ва оьлген Иса деген биревню гъакъында эришивлюклер юрютдюлер. Павел буса О сав деп токъташдырды. ²⁰Бу жура масъалаланы нечик юрютмеге герегин билмейгениме гёре, мен огъар Ерусалимге барып, онда бу масъалагъа гёре дуван этилгенин сюймейми экен деп сорадым. ²¹Павел оьзюню ишине гёре Румну пачасы дуван этгенин талап этегени саялы, ону пачаны янына йибергинче, мунда сакъласын деп буйрукъ этгенмен.

²²Агърипа Фестге:

— Шо адамгъа мен оьзюм тынгламагъа сюер эдим, — дей.

— Тангала сен огъар тынгларсан, — дей Фест.

Павел Агърипа пачаны алдында

²³Артындагъы гюн Агърипа ва Береника, бек алив безенип, асгер-башлары ва абурлу адамлар булан бирче дуванханагъа гелелер. Фестни буйругъу булан Павелни гелтирелер. ²⁴Фест булай дей:

— Агърипа пача! Бизин булан мунда бар бары да адамлар! Сиз бу адамны гёресиз. Ерусалимдеги ва мундагъы ягъудилени барысы да, бу адамгъа байлавлу болуп мени яныма гелип, муну сав къоймагъа ярамай деп къычыра эди. ²⁵Амма мен оьлюм дуван этмеге чакъы о терс этген ишин тапмадым. О оьзюне Румну пачасы дуван этсин деп талап этгени саялы, ону йибермеге токъташдым. ²⁶Амма уллу пачагъа язмакъ учун, мени мекенли бир сёзюм де ёкъ. Шогъар гёре ону сизин алдыгъызгъа, айрокъда, Агърипа пача, сени алдынга гелтиргенмен. Бу ишге къаралгъан сонг, пачагъа язмагъа мекенли бир зат болур. ²⁷Мен ойлайгъан кюйде, айыбын чыгъармай туруп, туснакъны Румну пачасыны ягъына йибермеге тийишли тюгюл.

26 ¹Агърипа Павелге: Сагъа оьзюнгню якълап сёйлемеге изну бериле, — дей.

Къолун оьрге гётерип, Павел оьзюн якълап сёйлемеге башлай:

²— Агърипа пача! Сени алдынга ягъудилер мени уьстюме салагъан бары да айыплавлардан оьзюмню якълап сёйлемеге болагъаныма бугюн оьзюмню насипли гысап этемен. ³Ягъудилени адатларын ва бары да эришивлю масъалаларын сен айрокъда яхшы билесен. Шо саялы магъа сабурлукъ этип тынгламагъынгны тилеймен.

⁴Яш йылларымдан башлап мен оьз халкъымны арасында, сонг буса Ерусалимде нечик яшагъанымны бары да ягъудилер яхшы билелер. ⁵Олар мени тезден танийлар. Эгер шагъатлыкъ этмеге сюйсе, мен фари-сей болгъанны ва бизин дин бёлюгюбюз къатты кюйде талап этеген ёлда

яшагъанымны токъташдырмагъа болурлар. ⁶ Бугюн буса Аллагъ ата-бабаларыбызгъа этген ваъда яшавгъа чыгъажагъын къаравуллайгъаным саялы, мен дуванны алдында токътагъанман. ⁷ Исрайылны он эки уланындан болгъан наслусу, гечеси-гюню булан Аллагъгъа къуллукъ эте туруп, шо этилген ваъданы яшавгъа чыгъагъанын къаравуллай. Муна шо саялы, гъей Агърипа пача, ягъудилер бугюн мени айыплайлар. ⁸ Аллагъ оьлюлени тирилтмеге болагъанын сиз неге инанмагъа ярамайгъан зат деп гысап этесиз?

⁹ Тюзю, назаретли Исаны атына къаршы ябушмакъ учун, кеп затны этмеге герек деп мен оьзюм де ойлаша эдим. ¹⁰ Ерусалимде мен шолай этме де этдим. Баш дин къуллукъчулардан ихтияр алып, мен Аллагъны халкъыны бир кеплерин туснакълагъа салдым ва оланы оьлтюрегенде, олагъа къаршы тавуш бердим. ¹¹ Оланы имандан тайдырмакъ учун, бары да синагогларда олагъа кеп керенлер жаза бердирдим. Олагъа бакъгъан якъда мени оьчлюгом о даражада гючлю эди чи, оланы гызарламакъ учун, гьатта Ягъудеядан тышдагъы шагъарлагъа да бара эдим.

¹² Шо мурат булан бир керен мен баш дин къуллукъчуланы ихтияры ва тапшуруву булан Шамгъа да бардым. ¹³ Ёл уьстюнде тюшге таба вакъти, гъей Агърипа пача, мен кекден таба гелеген бир нюр гёрдюм. Ону гюнню шавласындан да гючлю ярыгъы мени ва мени булангъыланы шавлаландырып къойду. ¹⁴ Биз барыбыз да ерге йыгъылдыкъ. Мен: «Савул, Савул, Мени не учун гызарлайсан? Учу итти хынжалгъа багъып юрюмеге нечик къыйын буса, Магъа къаршы чыгъып юрюмеге де шолай къыйындыр», — деп ягъудиче сёйлейген бир сесни эшитдим. ¹⁵ Мен де: «Сен Кимсен, я Рабби?» — деп сорадым. О булай айтды: «Мен сен гызарлайгъан Исаман. ¹⁶ Гъали гётерилип, эретур. Мен сагъа, янгыз сен гёрген затланы тюгюл, энниден сонг Мен сагъа гёрсетежек затланы да къуллукъчусу ва шагъаты болсун деп гёрюндюм. ¹⁷⁻¹⁸ Ягъуди халкъдан ва ят халкълардан сени къутгъаражакъман. Ят халкълар гёзлерин ачсын, къарангылыкъдан ярыкъгъа ва иблисни гъакимлигинден чыгып, Аллагъгъа бакъсын учун, Мен сени гъали оланы янына йибережекмен. Магъа иман салмакъ булан олар да гюнагъларындан тазаланмагъа ва Аллагъны халкъыны арасында болмагъа болсун учун, сени оланы янына йибережекмен».

¹⁹ Шогъар гёре, гъей Агърипа пача, мен кеклерден гёрюнгенине къаршылыкъ этме болмадым. ²⁰ Башлап Шамда, сонг Ерусалимде ва бютюн Ягъудеяда яшайгъанлагъа ва ят халкълагъа, гюнагъ ишлер этеген ёлдан тайып, Аллагъны ёлуна къайтып, гертиден де алышынгъанын гёрсетсин деп билдирип юрюдюм. ²¹ Шо себепден, ягъудилер мени ибадатханада тутуп, оьлтюрмеге къаст этдилер. ²²⁻²³ Амма Аллагъ магъа кёмек этди, бугюн болгъунча да магъа кёмек этип тура. Ону кёмеги булан

мен мунда токътагъанман. Болажакъны гъакъында пайхаммарлар ва Муса Месигъ оьлмеге ва биринчилей болуп оьлюмден тирилмеге, О Оьзюню халкъына ва ят халкълагъа нюр яймагъа герек деп айтгъан. Шолай болма да болду. Мен шондан башгъа бир затгъа да бары да халкъны алдында шагъатлыкъ этмеймен.

²⁴ Павел оьзюн якълап булай сёйлеп турагъанда, Фест:

— Сен гъакъылынгъны тас этгенсен, Павел! Кеп охумакълыкъ сени гъакъылдан тайышдыргъан, — деп кычыра.

²⁵ — Мен гъакъылдан тайышмагъанман, гюрметли Фест. Мен янгыз гerti ва гъакъыллы сёзлер сёйлеймен. ²⁶ Агърипа пача бу жура ишлени яхшы биле. Мен ону булан тартынмай сёйлемеге боламан. Гъеч бир зат огъар билинмей къалмагъанына мен инанаман, неге тюгюл бары да болгъан зат бары халкъны гёз алдында болду. ²⁷ Агърипа пача, сен пайхаммарланы сёзлерине инанамысан? Билемен, инанасан, — дей Павел.

²⁸ — Мени шулай тез Исаны якъчысына айландырып къоярман деп эсинге гелеми? — дей Агърипа.

²⁹ — Тез болсун, геч болсун — башгъалыгъы ёкъ. Янгыз сен тюгюл, магъа тынглайгъанлар барысы да, бу шынжырлар булан бугъавланып тюгюл, мени йимик болсун деп, мен Аллагъгъа ялбараман, — дей Павел.

³⁰ Агърипа, Фест, Береника ва олар булан онда олтургъанлар туралар. ³¹ Ондан чыкъгъан заманда, олар оьз арасында:

— Бу адам оьлтюрмеге яда туснакъгъа салып сакъламагъа тюшеген кюйде бир зат да этмеген, — деп сёйлейлер.

³² — Эгер бу адам Румну пачасыны дуванын талап этмей буса, муну буссагъат азат этип къоймагъа да яражакъ эди, — дей Агърипа Фестге.

Павел Румгъа йибериле

27 ¹ Денгиз булан биз Италиягъа гетмеге токъташгъанда, Павелни ва бир-бир оьзге туснакъланы Августну асгерлеринден Юлий деген юз асгерни башчысына тапшурдулар. ² Биз Адрамитосдан гелген гемеге минип ёлгъа тюшдюк. О Асия вилаятыны денгиз ягъалардагъы шагъарларына бара эди. Салоникден македониялы Аристарх да бизин булан эди.

³ Артындагъы гюн Сайдангъа гелдик. Юлий Павелге яхшы къарады: огъар къурдашларыны янына бармагъа, олардан тарыкъ-герегин алмагъа къойду. ⁴ Ондан чыгып, къаршы эшеген еллерден къутулмакъ учун, Кипрни икъ янындан таба оьтдюк. ⁵ Киликия булан Памфилияны янындан юзюп оьтюп, Ликиядагъы Мира шагъарына гелдик. ⁶ Мунда Искендериядан гелип Италиягъа барагъан бир гемени табып, асгербашы бизин шогъар миндирди.

⁷ Бир нече гюнлер биз аста булан юздюк ва гьарангъа Книд деген шагъаргъа гелдик. Ел бизге къаршы уьфюре эди. Шо саялы дагъы ари ёлубузну узатып болмай токътадыкъ. Салмон деген бурунну бою булан Критни икъ янындан таба юздюк. ⁸ Гьарангъа ону янындан оьтген сонг, Ласея шагъарны ювугъундагъы Гёзел Кьолтукълар деп айтылагъан бир ерге гелдик.

⁹ Биз кёп заманны тас этдик. Оразаны гюню* де оьтгенге гёре, ёлну дагъы узатмакъ кьоркъунчула бола эди. Павел булай буварды:

¹⁰ — Гьей адамлар! Бу бизин сапарыбыз балагъгъа тарыжагъын билемен. Уьстюндеги юю булан гемебизни ва оьзюбюзню тас этмеклик бар. ¹¹ Амма асгербашы Павелни сёзлерине тынгламай, гемени юрютювчюсю ва еси айтагъанны этди. ¹² Денгиз кьолтукъ къышламакъ учун онгайлы ер тьогюл экени саялы, гемедегилени кёплери ондан денгизге ёл чыкъмагъа токъташдылар. Имканлы болса, олар Фениксге барып, онда къышламагъа хыял этдилер. Феникс буса — Критни къыбла-гюнбатыш ва темиркъязыкъ-гюнбатыш еллеринден сакълангъан бир кьолтугъу.

Гючлю алатолпан

¹³ Къыбладан таба юваш ел эшмеге башлагъанда, гемедегилер оьзлер къаравуллайгъан зат болду бугъай деп ойлашдылар. Олар гемени лабарын гётерди ва Критни ягъа бою булан юзмеге башладылар. ¹⁴ Узакъ къалмай Критден таба «Темиркъязыкъ-гюнтувуш ел» деп айтылагъан оьтесиз бек гючлю бир ел чыгып гетди. ¹⁵ Бизин юзмеклигибиз толу кюйде елден асылы болуп токътады. Гемечилер гемебизни тийишли кюйде юрютюп болмай эди. Елге къаршы туруп болмагъанда, толкъунлар гемени сьоген янына буруп алып гете эди. ¹⁶ Кавда деген гиччи бир атавну икъ янындан таба оьтгенде, къайыгъыбызны гьарангъа гётерип байлап бегитдик. ¹⁷ Ону гётергенден сонг, тьопден таба аркъанлар булан байлап, гемечилер гемени бегитди. Суртис деген сайлыкъгъа чыгып къаларбыз деп кьоркъуп, олар лабар ташлады, сонг гемени ел алып юрюдю. ¹⁸ Артындагъы гюн алатолпан гётерилип тургъаны саялы, гемечилер гемени уьстюндеги юкню ташламагъа башлады. ¹⁹ Уьчюнчю гюн буса кьоллары булан гемени тарыкъ-герегин де ташлады. ²⁰ Кёп гюнлени узагъында не гюнеш, не юлдузлар гёрюнмеди. Гючлю алатолпан буса токътамай эди. Биз бу балагъдан кьутуларбыз деп гьеч умут этмей эдик.

²¹ Адамлар хыйлы гюнлер ашсыз-сувсуз къалды. Шо заман Павел туруп булай айтды:

* 27:9 *Оразаны гюню* — ягъудилени гюзню башындагъы айрыча агъамиятлы гьисаплангъан гюню.

— Гьей адамлар! Мен айтгъангъа тынглап, Критден гетмеге тарыкъ тьогюл эдигиз. Шо заман бу балагълар ва зараллар болмажакъ эди. ²² Гъали буса мен сизин ругъдан тьюшмей турмагъа чакъыраман. Сизин биригиз де оьлмежесиз, янгыз геме бузулажакъ. ²³ Бу гече мен Оьзюнюкю болгъан ва Оьзюне кьуллукъ этеген Аллагъ йиберген малайик яныма гелип: ²⁴ «Кьоркъма, Павел! Сен Румну пачасыны алдында токътамагъа герексен. Сени булан бирче гемеде юзегенлени барысы да Аллагъны рагъмусу булан сав къалажакъ», — деп айтды. ²⁵ Шо саялы, гьей адамлар, ругъдан тьюшмей туругъуз. Бары да зат магъа айтылгъан кюйде болажагъына мен Аллагъгъа инанаман. ²⁶ Биз къайсы буса да бир атавгъа чыгып токътамагъа герекбиз.

²⁷ Он дёртюнчю гюн биз Адриа денгизде* юздюк. Гечортагъа таба гемечилер ювукъда бир кьуру ер барны гьис этдилер. ²⁸ Теренликни оьлчегенде, кьыркъ метрге ювукъ бар эди. Бир нечакъы замандан сонг бирдагъы оьлчедилер: энни отуз метрге ювукъ бар эди. ²⁹ Таш ярлагъа барып урунарбыз деп кьоркъуп, гемени артындан таба дёрт лабарны ташладылар ва тез-тез эртен болсун деп два этдилер. ³⁰ Гемечилер гемеден къачмагъа сьюдюлер: олар гемени ал ягындан лабар ташламагъа сьобиз деген зат булан сувгъа къайыкъны тьюшюрмеге къарадылар.

³¹ Шо заман Павел асгербашына ва асгерлеге:

— Эгер олар гемеде къалмаса, сиз кьутулуп болмассыз, — деди.

³² Шо заман асгерлер къайыкъны тутуп сакълагъан аркъанланы гесди, о да денгизге тьюшюп гетди. ³³ Тангны алдында Павел, барыбызгъа да ашасын деп тилеп, булай айтды:

— Бу гьалда турагъаныбыз бугюн он дёртюнчю гюн. Шо гюнлени ичинде сиз бир зат да ашамагъансыз. ³⁴ Тилеймен сизге, бир зат сама ашагъыз. Сав къалмакъ учун, сиз ашамагъа герексиз. Сизин башыгъыздан бир тьок де тьюшмежесиз.

³⁵ Шолай да айтып, Павел экмек гесек алып, барыны да алдында Аллагъгъа шюкюрлюк этип, сындырып ашамагъа башлады. ³⁶ Барысы да ругъланып, ашамагъа гиришдилер. ³⁷ Гемеде барысы да эки юз етмиш алты адам бар эди. ³⁸ Адамлар ашап тойгъан сонг, гемени уьстюндеги будайны тёгюп, ону енгил этмеге башлады.

³⁹ Ярыкъ болгъанда, гемечилер таныш тьогюл топуракъны гёрдюлер. Тек къайырчакъ бир ерни эс этип, бажарылса, гемени шонда багъып чыгъарып токътатмагъа сьюдюлер. ⁴⁰ Лабарланы уьзюп, оланы денгизде кьойдулар. Бир вакътини ичинде олар гемени эки янгъа бурагъан къалакъларын бегитеген аркъанларын чечдилер. Гиччи елкенни елге

* 27:27 *Адриа денгиз* — Орта денгизни Италия, Сицилия ва Греция пачалыкъларыны арасындагъы бир бёлюгоне бырынгъы заманларда шолай айта болгъан.

къаршы якъгъа бакъдырып, ягъагъа ювукълашма башладылар. ⁴¹Геме, къайыр жыйылгъан бир ерге тюшюп, къуруда олтурду. Гючлю толкъунлар уруп, гемени арт ягъын сындырмагъа башлады.

⁴²Туснакъланы гъеч бириси де юзюп чыгып къачмасын деп, асгерлер оланы ольтюрюп къоймагъа сюдюлер. ⁴³Амма асгербашы, Павелни къутгъармагъа сююп, асгерлени шо къастын къутмеге къоймады. О юзюп билегенлеге, башлап сувгъа тюшюп, юзюп къуру ерге чыкъмагъа буюрду. ⁴⁴Къалгъанлагъа буса такъталаны устюнде яда гемени сынгъан гесеклерини устюнде озыню арты булан юзмеге буюрду. Шотайлыкъда, бары да къутулуп къуругъа чыкъды.

Мальтада

28 ¹Къутулуп ягъагъа чыкъгъан сонг, биз бу атавну аты Мальта экенни билдик. ²Ерли халкъ бизин бек яхшы къаршылады. Бир токътавсуз янгур ява эди. Сувукъ экени саялы, олар от ягъа эдилер. Бизин де отда исинмеге чакъырдылар. ³Павел, агъачлар жыйып, отгъа салды. Шонда отдан къутулмакъ учун, агъачланы арасындан чыгып, бир йылан ону билегине илинип къалгъанын барысы да гёрдю. ⁴Павелни билегине илинген йыланны гёрген заманда, ерли адамлар бир-бирине:

— Бу, шексиз кюйде, адам ольтюреген гишидир. Денгизден къутулса да, тийишли жазадан чы къутулмады, — деп сёйледилер.

⁵Амма Павел йыланны силкип отгъа ташлады, озыне буса бир зарал да болмады. ⁶Олар ону билеги шишер яда о олюп йыгъылар деп къаравуллай эдилер. Олар Павелге кёп заман къарап турдулар, огъар буса бир зат да болмады. Сонг бир-бирине:

— Бу бир аллагъдыр, — деп сёйлемеге башладылар.

⁷Шо ерни ювугъунда атавну гъакими болгъан Публий деген адамны мюклери бар эди. Уёне чакъырып, о бизин уьч гюнню узагъында къонакъ этип сыйлады. ⁸Публийни атасы иссиликден ва къанкъурсакъдан авруп ята эди. Павел, ону янына гирип, дуа этип, устыне къолларын салып, ону сав этди. ⁹Шону гёргенде, атавагъы башгъа аврувлулар да, ону янына гелип, сав болмагъа башладылар. ¹⁰Атавну халкъы бизге кёп гюрмет этди. Денгизге чыгъагъан вакътибизде бизин бары да тарыкъ-герек болагъан зат булан таъмин этди.

Румгъа гелив

¹¹Уьч айдан сонг биз Искендериядан гелген, атавада къышны оьтгерген «Диоскур» деген бир геме булан денгизге чыкъдыкъ. ¹²Сиразугъа гелип, уьч гюн онда къалдыкъ. ¹³Ондан чыгып, Региягъа гелдик. Бир гюнден сонг къыбла ел уьфюрмеге башлады. Экинчи гюн ПUTEОЛГЪА

гелдик. ¹⁴Онда иман къардашларыбыз булан ёлукъдукъ. Олар бизин етти гюн оьзлени янында къалма рази этдилер. Сонг Румгъа гелдик. ¹⁵Румдагъы иман къардашларыбыз, бизин гъакъыбыздан эшитип, ондан Аппий Майдангъа ва Уьч Кьонакъ уйге ерли бизин къаршыламагъа гелдилер. Оланы гёрген заманда, Павел Аллагъгъа шюкюрлюк этди ва ругъланды. ¹⁶Румгъа гелгенде, Павелге сакълайгъан къаравулу да булан бирге айры яшама изну берилди.

Павел Румда Сююнч Хабарны билдире

¹⁷Уьч гюнден сонг Павел ягъудилени арасындан абурлу адамланы бир ерге чакъыра. Олар жыйылгъан заманда, булай дей:

— Къардашлар! Мен халкъыбызгъа ва ата-бабаларыбызны адатларына къаршы гъеч бир зат этмесем де, Ерусалимде тутулуп туснакъ этилип, румлуланы къолуна берилдим. ¹⁸Олар менден сорав алдылар. Оylum дуван этмеге чакъы бир гюнагъым да ёгъу саялы, мени азат этмеге сюдюлер. ¹⁹Амма ягъудилер шогъар къаршы чыкъдылар, мен де Румну пачасыны дуванын талап этмеге борчлу болдум. Амма мен халкъым гъеч айыплы деп айтмайман. ²⁰Шо саялы сизин булан ёлукъмагъа ва сёйлемеге сююп, мен сизин мунда чакъыргъанман. Сиз Исрайылны азат этежек деп инангъан Месиgге умут байлагъаным учун, мен муна бу шынжырлар булан бугъавлангъанман.

²¹Олар да огъар булай дей:

— Сени гъакъынгдан биз Ягъудеядан кагъызлар алмадыкъ. Иман къардашлардан гъеч бириси де мунда гелип бизге бир зат да билдирмеди яда сени устынгден бирев де бир яман сёз де сёйлемеди. ²²Амма сени къаравларынгны гъакъындан биз сенден озынгден эшитмеге сюебиз, неге тюгюл гъар ерде бу дин бёлюкге къаршы эришивлюклер юрюлегени бизге белгили.

²³Павелге бир гюн белгилеп, кёп адамлар о яшайгъан уйге ону янына гелелер. Павел де эртенден ахшам болгъунча олагъа Аллагъны гъакимлиги гъакъда англата ва шагъатлыкъ эте. Мусаны Къанунуна ва пайхаммарланы китапларына асасланып, оланы Исагъа иман салдырмагъа къаст эте. ²⁴Ону сёзлерине бирлери инаналар, бирлери буса инанмайлар. ²⁵Бир-бири булан разилешип болмай, адамлар гетип барагъанда, Павел олагъа булай сёзлени сёйлей:

— Ешая пайхаммардан таба Аллагъны Ругъу сизин ата-бабаларыгъызгъа булай гъакъ сёзлени айтгъан:

²⁶ *Бу халкъны янына барып айт: сиз тынглап туражакъсыз, амма англамажакъсыз; къарап туражакъсыз, амма гёрмежексиз.*

²⁷ *Неге тюгюл де, бу халкъны юреги ташгъа дёнген, оланы къулакълары гъаран эшите ва олар гёзлерин юмгъанлар.*

*Ёгъесе, гёзлери булан гёрер эди, кёулакълары булан эшитер эди,
юреги булан англар эди, Магъа багъар эди ва Мен оланы
сав этер эдим.*

²⁸ Шо саялы Аллагъны кёутгъарыву гъакъындагъы хабар ят халкълагъа да йиберилген. Олар да шо хабарны эшитежеклер! Сиз шону билгенни сюемен. [²⁹]*

³⁰ Павел оъзюню харжы булан Румда дагъы да эки йыл яшай ва янына гелгенлени барысын да къабул эте. ³¹ О адамлагъа Аллагъны гъакимлигин гъеч пуршавсуз ва тартынмайлы билдирип, Раббибиз Иса Месигъни гъакъында англатып тура.

* 28:29 Бир-бир грекче къолъязывларда «Бу сёзлени эшитген заманда, ягъудилер бир-бири булан кёп эрише туруп чыгып гетелер» деген аят да ёлугъа.